

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਨਵੰਬਰ 7, 1986

November 7, 1986

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਸਪਤਾਹਿਕ

Second Class Mail Reg. No. 5991

The Canada Darpan

Punjabi Weekly Newspaper

Weekending November 7, 1986 Vol. 5 No. 43

Price 35¢ Out of Greater Vancouver 50¢ Ph. (604)581-4473

ਗਿੱਲ ਆਟੋ ਸੇਲਜ਼

- ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਕਾਰਾਂ
- ਵੈਨਾਂ
- ਪਿਕ ਅੱਪ

ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਪਹੁੰਚੋ

GILL AUTO SALES

6138 Kingsway (Near Imperial),

Burnaby

Ph. 432-7333

ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਕਤਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਬੰਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖੁੰਭਾਂ ਵਿਚ 9 ਮਾਸੂਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸੱਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ., ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੜਤਾਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਕਾਰ ਨੱਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲੀਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਨੇ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਨੀਮ ਵੇਜ਼ੀ ਦਲ ਦੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਸ਼ਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਖੁੰਭਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੁਲੀਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਕਤਸਰ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀ ਰੇਬੀਰੇ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਇਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੀ
ਵਾ
ਲੀ

ਮੁ
ਬਾ
ਰ
ਕ!

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ 16 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਲਾਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਅਜਿਹੇ 16 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ 9 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਦ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਖੇਮਕਰਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ

ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਨੌਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਸ਼ਨਾਖਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਖੇਮਕਰਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 13 ਵਿਅਕਤੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਮਰੇ ਹਨ।

2 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਨੁਪਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਇਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਰਾਜਸ਼ੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਘੁਸਪੈਠ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗੀ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਣਾਅ ਮੁਕੰਮਲ ਜੰਗ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ

ਦਿੱਲੀ — ਖੁੰਭਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਤਣਾਉ ਵਧ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਇਕ ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ।

ਭੀੜ ਨੇ ਪੁਲੀਸ 'ਤੇ ਪਥਰਾਉ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਭੜਕੀ ਭੀੜ ਨੇ ਕਈ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦਫ਼ਾ 144 ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਡੈਲਟਾ-ਸਰੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੋਰ ਥਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ — ਸਿੱਧੇ ਸਕਾਟ ਰੋਡ ਉਤੇ ਚਲੇ ਆਓ

ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਬਣਵਾਓ — 40 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ

PH. 588-5808

ਏ. ਸੀ. ਜਿਊਲਰਜ਼

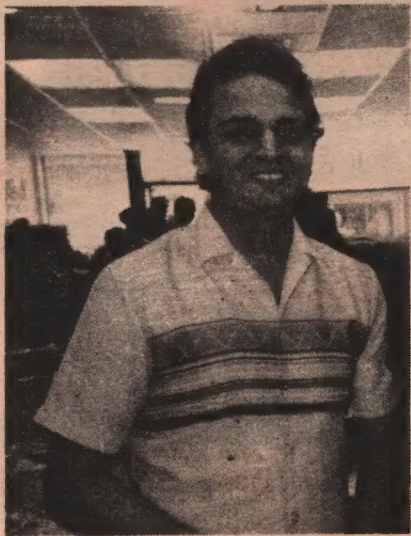
9373 - 120 St. Delta, B.C.

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਪੈਸ਼ਲ
ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਡੀਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵਿਚ
ਹਨ - ਆਓ ਤੇ ਆ ਕੇ ਦੇਖੋ

ਫਰਗਵਾੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ

BOMBAY SWEETS MANUFACTURER INC.

NARESH SHUKLA

PH. (604) 321-1414 or 874-5722

CONTACT: NARESH SHUKLA & BROS.

HAPPY DIWALI

ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਸਤੇ ਧੜਾ ਧੜ ਮਠਿਆਈਆਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ !

ਇਸ ਵਾਰੀ ਬੰਬੇ ਸਵੀਟਸ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਮਠਿਆਈਆਂ
ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਗੋੜਾ ਮਾਰਨਾ

ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਕਾਨ

\$2.50 ਪੌਂਡ ਵਾਲੇ
ਲੱਡੂ
\$1.75 lb.

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁਲ੍ਹਾ

\$2.50 ਪੌਂਡ ਵਾਲੀਆਂ
ਜਲੇਬੀਆਂ
\$1.49 lb.

ਦੁਕਾਨ 9 ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੁਲ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

- ਗੁਲਾਬ ਜਾਮਨ ● ਕਲਾਕੰਦ ● ਰਸਭਰੀ ● ਚਮ-ਚਮ ● ਪਤੀਸ਼ਾ
  - ਕੋਕੋਨਟ ਦੀ ਬਰਫੀ ● ਬਾਦਾਮਾਂ ਦੀ ਬਰਫੀ ● ਚਾਕਲੇਟ ਦੀ ਬਰਫੀ
  - ਪਿਸਤੇ ਦੀ ਬਰਫੀ ● ਅੰਮਰਤੀਆਂ ● ਲੱਡੂ ● ਜਲੇਬੀਆਂ ● ਰਸਗੁੱਲੇ
- ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਠਿਆਈ

ਵੰਨ ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਸੁਆਦੀ
ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ
ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਸੇਲ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਈ

**Best Indian Sweet Manufacturer
With Largest Variety**

"You're welcome"

CONTACT:

NARESH SHUKLA & BROS

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਖੁੰਭਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ

ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ — 26 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁੰਭਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ 25 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਤਲਾਂ ਉਪਰ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਿਧਾਰਥ ਸ਼ੰਕਰ ਰੇਅ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਪੁਲਸ ਦੇ ਦਬਾਓ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਨਵੇਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਚਾਰ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਉਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਨੀਊਵੈਸਟਮਿਨਸਟਰ — ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ 1986-87 ਲਈ ਨੀਊਵੈਸਟ ਮਿਨਸਟਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅੰਤਮ ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਛੇ ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ

ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਹਨ ..... ਬਰਨਾਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਖੁੰਭਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੱਤ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਉਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਗਈ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸ: ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਕੇ ਕਿਹੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਉਕਾ ਹੀ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਸ: ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਢੇਰੀ ਨਾ ਮਿਲੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਖੁੰਭਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀਹ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ।

ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ

ਮਾਟਰੀਅਲ — ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਯਹੂਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਨਸਲ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਮਾਟਰੀਅਲ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾਰਡੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਟੇਲਰ ਬਕਨਰ (ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ) ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਭਾਗਾਂ 'ਚ ਇਹ ਨਵਰਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਤਬਕੇ ਦੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਵਰਤਾਉ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੀਪਰਟ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ, ਪੋਲਸ ਅਤੇ ਇਟਾਲੀਅਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੈ।

ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹੋਣ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਪਹਿਚਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਸ: ਮੁੱਤੀ ਨੇ ਵੋਟ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨੀਊਵੈਸਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ।

ਸ: ਮੁੱਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਭਰੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਪਹੁੰਚਕੇ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣ।

ਸੰਖੇਪ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

- ਅਕਾਲੀ ਗੁੱਸੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ
- ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਕ ਬੈਂਕ ਲੁੱਟੀ ਗਈ
- ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ 17 ਮਰੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ।
- ਕੌਮੀ ਗੀਤ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਅਪੀਲ ਕਰੇਗਾ।
- ਉਜੈਨ ਵਿਚ ਰੇਲ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ 17 ਮੌਤਾਂ।
- ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੰਤਰੀ ਰੱਖੇ।
- ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੀ. ਸੀ. ਸੇਠੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ।
- ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੀਤ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ
- ਗੋਰਖਾਲੈਂਡੀਆ ਲੀਡਰ ਗੋਜਿੰਗ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ
- ਮਲੇਟ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਦ ਕੀਤੀ।
- ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ ਵਿਚ ਸੋਭਰਾਜ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਥੀ ਫੜੇ ਗਏ।

ਬੀ. ਸੀ. ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰ: ਖੁਰਾਣਾ ਵਲੋਂ ਵਧਾਈ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਰੋਕੇ ਸਾਡੀਜ਼ (ਫਰੇਜ਼ਰ ਸਟਰੀਟ) ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਬਜ਼ਾਰ (ਮੈਨ ਸਟਰੀਟ) ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ: ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਸੋਨੀ ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਬੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ: ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਸਾਊਥ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਮਿ: ਰਸ ਫਰੇਜ਼ਰ ਅਤੇ ਸਟੀਵਨ ਰੋਬਰਟ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਯੋਜ਼ਾ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਿਤਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਿ: ਰੋਬਰਟ ਤੇ ਮਿ: ਫਰੇਜ਼ਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

7 ਹੋਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਕਤਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਖੁੰਭਾਂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਚਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਸੱਤ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰ ਦਿਤੇ। ਗੋਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

AUTOMOTIVE

8670 - 120th St.
(Scott Road) Surrey

OLYMPIA AUTO-BODY 590-2363

Complete Body Work & Painting for All Makes

Windshield - Replacement Window
Regulator - Door Lock & Rust
Repairs

I.C.B.C. Claims handled
30% to 50% OFF Deductible

FREE ESTIMATES

FREE ESTIMATES

FREE COURTESY CARS

OVER 10 YEARS EXPERIENCE

RADIATORS ■ NEW ■ USED ■ RECORE ■ REPAIRS

REVERSE FLUSH SPECIAL \$4⁹⁵

(Most Cars) with this Ad.

"We Buy & Sell Used Radiators"

ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਰੈਡੀਏਟਰਜ਼
ਖ਼ਰੀਦਦੇ ਅਤੇ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ

594-2231

R.J. RADIATORS Ltd.

8670 - 120th St.(Scott Rd.) Surrey, B.C.

G & A'S CAR CLINIC

Domestic & Import Auto Repairs

FREE

Brake & Safety Check

Oil • Filter • Lube

\$14.95

TUNE-UP

\$35.00 Plus Parts

Complete Auto Repairs

Ask for Gian **590-5554**

THE CANADA DARPAN

(Punjabi Weekly Newspaper)

P.O. BOX 265

Surrey, B.C. V3T 4W8

Chief Editor: (Hon.) DARSHAN GILL

Art: N. DHALIWAL

All office holders of CANADA DARPAN are honorary associates.
'ਕੋਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

Ph. 581-4473

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਿਘਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹਾਲਤ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਦੋਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਗੂ ਡੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਦੋਸ਼ੀ ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਫਾਨਟੀ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਆਪਣੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਜੋ ਘਟੀਆ ਰੋਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਅੱਖੋਂ ਪਰਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ — ਜਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰਾਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਖਾਤਰ ਮਾੜੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਸੂਰ ਸਟੇਨ ਗੰਨਾਂ ਨਾਲ ਛਾਣਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਵੀ ਜ਼ਹਾਲਤ ਦੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੁਲਸ ਜਾਂ ਫੌਜ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਨ ਦੀਵੀ ਘਕੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਬੰਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦਿਨ ਦੀਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਖਾਈ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦੇਣ ਜਿਸ ਖਾਈ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੋ ਹੰਡਲਾ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਕੇ ਹੁਣ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹੀ ਹੰਡਲਾ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕ ਅੰਝਾਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਜਾਂਦੇ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਏਕਤਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਰ ਮੰਗਣ।

ਹੁਣ ਨੀਂਦ

ਸਪੇਲ ਆ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ...?

ਹਰ ਕੋਈ ਸੌਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰੀ

ਸਾਜ਼ਸ਼ੀ ਚੋਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ

ਸਾਰੇ

ਚੰਨ, ਤਾਰੇ, ਗਣੀਆਂ, ਰਸੇ ਤੇ ਪਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਉਧਾਲ ਕੌਣ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ...?

ਜਿਹੜੇ ਖੁੱਲੀਆਂ ਛੱਤਾਂ, ਵੇਹੜੀਆਂ

'ਤੇ ਜੂਹਾਂ 'ਚ

ਝਾਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ

ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਦਾ ਇੱਜ਼ ਵੀ, ਹੁਣ

ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ

ਉਦਾਸ ਗਿਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ—

ਭਾਰਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ : ਇਕ ਮਖੌਲ

—ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ—

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ 'ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਕੌਂਸਲ' ਦੀ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੁਵਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣ ਸਕਣ। ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਕਈ ਅੰਸ਼ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਯੁਵਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਪਿਆਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ? ਅਤੇ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ

ਅਸਲ ਵਿਚ ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਉਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬਹੁਤ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣਾ ਬਹੁਤਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਧਰਮ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹੋਣ ਉਥੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵੀ ਵੱਡੇ ਫਿਰਕੇ ਦਾ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾ ਤਕਰੀਬਨ 82 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿੱਖ, ਈਸਾਈ, ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਜੈਨੀ ਸਾਂ ਰਲ ਕੇ 15 ਕੁ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਫਿਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਤਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਵੱਖਰੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਚੋਣ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਵੱਖਰੀ ਚੋਣ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਗਸਤ 1947 ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੀਟਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬਣ ਗਿਆ ਫਿਰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਈ 1949 ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀ 'ਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਵਧੇਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਇਹੀ ਭਾਵਨਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲ ਨਾ ਸਕੀ। ਛੋਟੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਫਿਰਕੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਫਿਰਕੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਖਤਰਾ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰਸਾਫ਼ਟਰਵਾਦੀ ਗਰਦਾਨਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸਥਾਸ ਦੀ ਵਿੱਥ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿੱਥ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ 1954

ਤੱਕ ਇਹ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਖ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖ ਨੀਤੀ ਸੀ ਪਰ 1960 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। 1968, 69 ਅਤੇ 70 ਵਿਚ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਸਾਦ ਹੋਏ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਰਸੀ ਅਤੇ ਈਸਾਈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਦਾ ਏਜੰਟ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ

ਇਕ ਹੋਰ ਛੋਟਾ ਫਿਰਕਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰੀ-ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰ, ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਪਰੂ ਕਮੇਟੀ (1945) ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਸਵਿਸ ਮਾਡਲ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਘਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਹੈ ਜਿਸ ਪਾਸ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। 1946 ਵਿਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਅਗੇ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਸ: ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਕਾ ਵਿਚ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਗ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਇਸ ਡਰ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਖਤਰਾ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਅਦ 1960-61 ਤਕ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਰਚਾਰ ਵਧਾ ਦਿਤਾ। ਨਵੰਬਰ 1976 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੀ 42ਵੀਂ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿਚ 'ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖ' ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਐਂਕਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। 1977 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਾਰ ਗਈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ 'ਚ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1980 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਾਫੀ ਝੁਕਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਕੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰ-ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਕੇਵਲ ਨੁਕਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ। 1985 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਭੜਕਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆਤ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਧ ਕਰ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ।

(ਕਾਕੀ ਪੰਨਾ 5 ਉੱਤੇ)

Immigration and Citizenship Matters

JAMES SUE & COMPANY

Immigration Advocates

For help contact :

BABU JIM NARAIN of James, Sue & Company

who was 18 years of experience on Immigration and Citizenship matters with top Immigration Lawyers.

- Filing a successful application for immigrant visas
- Family Re-Unification
- Indian Adoptions
- Making a Refugee Claim
- Inquiries & Deportation
- Immigration Appeal Board matters

Evening Office :

433-4685

#210 - 535 W. 10th Ave. Vancouver, B.C. Tel: Off. 873-9441

ਸਪੇਸ਼ਲ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ

ਨਵੀਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਪਾਲਿਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਮੇ (domestic workers) ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਪੇਸ਼ਲ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਨਵੀਂ ਪਾਲਿਸੀ ਅਧੀਨ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬਾਬੂ ਜਿਮ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮਿਲੋ !

ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਗਿੱਲ ਨੇ ਲੁਟੇਰੇ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ

ਪ੍ਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਕਲਮੰਦੀ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਲੁਟੇਰੇ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਬੁਰਾ ਬਣਾਇਆ ਸਗੋਂ ਉਹਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਰਚੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

21 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਮੈਨ ਸਟਰੀਟ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੈਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਗਿੱਲ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਟਗਨ ਨਾਲ ਲੈਸ ਲੁਟੇਰੇ ਦੀ ਭਿਣਕ ਪਈ। ਗਿੱਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲੁਟੇਰੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਧਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਫੋਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਡਾਇਲ ਘੁਮਾਇਆ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰੇ ਵਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਲੁਟੇਰਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੁਟੇਰੇ ਦੀ ਹਿਲਚਲ ਦੀ ਖਬਰ ਦੇਣ ਲਈ ਗਿੱਲ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ 8 ਪੈਟਰੋਲ ਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਨ ਹੋਏ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੂੰ ਆ ਦਬੋਚਿਆ।

ਗਿੱਲ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਲੁਟੇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕੁਝ ਲਿਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਟਰਿਸ਼ ਕੀਨ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਗਿੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਦਿਮਾਗ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇਸ ਲੁਟੇਰੇ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਗਜ਼ਵੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇਕ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਥੋਂ ਇਹਦੇ ਹੱਥ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹਨੇ 70 ਡਾਲਰ ਲੁਟ ਲਏ। ਪ੍ਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਇਸ ਲੁਟੇਰੇ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ। ਗਿੱਲ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਲੁਟੇਰਾ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼-ਮੁਕਤ ਠਹਿਰਾਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਦਸੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕਿਆਂ ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਮੇਂ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼-ਮੁਕਤ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਹਨ।

ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਪੀ. ਐਨ. ਭਗਵਤੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਵੀ ਖਾਲਿਦ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

21 ਨਵੰਬਰ 1984

ਸੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ

ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਆਰਥ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਸਕਣ ਜੋ ਆਪ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੀ ਅਸਲ ਧਰਮ - ਨਿਰਪੱਖ ਸਮਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਤੋਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇਗਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਟੋਸ਼ਮ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 23 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ

ਓਟਾਵਾ — ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਬੁਚਾਰਡ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਰੇਟਾਂ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਹ ਇਲਾਕੇ ਜਿਥੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਰ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਲੋਕ 10 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਅਟਲਾਟਿਕ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਕਿਊਬੇਕ ਦੇ ਲੋਕ ਦਸ ਹਫ਼ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਪਰ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

Passport Photos 5 Mins. Service

Quality Portraits

Our Business Weddings

Super Photo Studio

9375 - 120th St. (Scott Rd.) Delta

Memories Restored

ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫੋਟੀਆਂ
ਫੋਟੋਆਂ ਮੁੜ ਨਵੀਆਂ
ਕਰਦੇ ਹਾਂ — ਬਲੈਕ ਐਂਡ
ਵਾਈਟ ਫੋਟੋਆਂ ਕੱਲਰ
ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ

Off. 589-4668
Res. 596-3770

DOSANJH & PIRANI

#202 - 5887 Victoria Drive, Vancouver, B.C. V5P 3W5

Phone 327-6381

- ਪਰਸਨਲ ਸੇਂਟਾਂ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸ
- ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ
- ਵਿਉਂਤਪਾਰਕ ਮਸਲੇ
- ਪ੍ਰਵਾਰ ਤੇ ਤਲਾਕ
- ਫੌਜਦਾਰੀ ਤੇ ਸਿਵਲ
- ਕੋਰਟ ਟਰਾਇਲ

ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਪਿਰਾਨੀ

ਤਾਮਿਲ ਸਮੱਸਿਆ : ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਮਦਰਾਸ — ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ. ਜੀ. ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਨੇ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਅਮਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਾਮਿਲ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਵੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ। ਤਾਮਿਲ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 3 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਨਵੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਣਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਸ. ਬਾਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿਚ 24 ਮਰੇ

ਕੋਲੰਬੋ — ਇਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾੜ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਨਾਲ 24 ਤਾਮਿਲ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਫੌਜ ਨੇ ਇਕ ਮੰਦਰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ 70 ਘਰ ਵੀ ਜਾਲ ਦਿਤੇ ਗਏ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ .... — ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਦਸਤੇ ਭੇਜ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਆਏ ਦਿਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਮੰਗ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਚਿੱਟੇ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਯਾਰੋ
ਵੇਸ ਵਟਾ ਕੇ ਬਗਲੇ ਦਾ
ਬਸਤੀ ਅੰਦਰ ਆ ਵੜਿਆ ਹੈ
ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਜੰਗਲ ਦਾ।
'ਕੋਲਿਆ' 'ਕੋਲਿਆ' ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ
'ਕੋਲਿਆ' ਕੁਝ ਵੀ ਸਰਨਾ ਨਈਂ
ਏਕੇ ਦਾ ਹੁਣ ਫੜ ਕੁਹਾੜਾ
ਵੱਢੇ ਵਾਹਾ ਜੰਗਲ ਦਾ।

ਆਖਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਝੱਲਿਆ

ਤਰਨਤਾਰਨ — ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਟਾਚੇ ਪੂਰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦ ਕਿ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ ਦੇ 4-5 ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਪਸ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ। ਪਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਨਗਰ ਦੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤੇ ਅਨੰਦ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ 25 ਦਿਨ ਕੰਮ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਲਗ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ 1200 ਰੁਪਏ ਟਰੱਕ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਨੂੰ ਚੋਰ, ਠੱਗ ਸਮਝਦੇ। ਉਹ ਲੋਕ ਸਾਈ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਮੁੱਕਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੈ ਉਹ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆਂ 'ਤੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਨਾ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਰੋਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨੌਸ਼ਹਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਵੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਡਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਸਾਂ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਹਲਵਾਈ ਜੋ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਕੇ ਯਮਨਾ ਨਗਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 2000 ਰੁਪਏ ਪਗੜੀ ਉੱਤੇ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਦੇ ਕੇ ਦੁਕਾਨ 400 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈ ਅਤੇ ਹਲਵਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਥੋਂ ਦਾ ਪੋਣ ਪਾਣੀ ਅਨੁਕੂਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਇਆ। ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਇਕ ਬਖਸ਼ੀ ਨਾਂ ਦਾ ਸਾਡਾ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 300 ਰੁਪਿਆ ਮਹੀਨਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ 400 ਰੁਪਏ। ਪਗੜੀ ਪਹਿਲਾਂ 1000 ਰੁਪਏ

ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਬਿਲ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਦ 3-4 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਬਿਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ 46 ਰੁਪਏ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਤੂੰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ 11 ਤਰੀਕ ਨਾ ਲੰਘਣ ਦੇਂਦਾ ਕਿ ਕਿਰਾਇਆ ਵਸੂਲ ਲੈਂਦਾ। ਦੁਕਾਨ ਅੱਗੇ ਭੱਠੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵਿਹਲੀਆਂ ਪਈਆਂ ਇੱਠਾਂ 10-12 ਮੰਗੀਆਂ ਪਰ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਨਲਕਾ ਠੀਕ ਕਰਵਾ ਲਓ 20 ਕੁ ਰੁਪਏ ਲੱਗਣਗੇ ਜਦ ਠੀਕ ਕਰਾਇਆ ਤਾਂ 150 ਰੁਪਏ ਲੈ ਲਏ।

ਜਗਾਧਰੀ ਤੋਂ ਆਏ ਇਕ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਖਾ ਅਤੇ ਰੋਡੀਓ ਠੀਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਕੋਲ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਸਤਰੀ ਤੋਂ ਬਣਵਾ ਦੇ ਪਰ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੇ ਹੀ ਖਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਹੁਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਥੇ ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਦ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਟਰੱਕ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਸਾਮਾਨ ਲੱਦਿਆ। ਸਾਡੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲੱਦਵਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਮਿੰਨਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਮਾਨ ਕੜਾਹੀਆਂ, ਮੈਜੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਰਖ ਲਓ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ।

ਪਰ ਬਟਾਲੇ ਤੋਂ ਇਥੇ ਵਸੇ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਅਸੀਂ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਟਰੱਕ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਰ ਕੇ ਦਿਆਂਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਜਗਾਧਰੀ ਖਰਾਦ ਲਾਇਆ ਸੀ ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖ ਦੋਸਤਾਂ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਆਈਆਂ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਓ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਤਦ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਸੁਭਾਅ, ਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਏ। ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਜਾਣ 'ਤੇ 20000 ਰੁਪਏ ਫਜ਼ੂਲ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ।

ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਗਏ, ਕਿਉਂ ਆਏ ਆਦਿ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਹੀ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦੇ “ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ।”

Kuldip S. Jhand

WHEATON PONTIAC BUICK GMC LTD.

ਕੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਜਾਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਲਓ
ਅਸੀਂ ਕੁਹਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਵੇਨਾਂ ਆਦਿ ਵੀ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਖ਼ਰੀਦਦੇ ਹਾਂ — ਇਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਬਰੂਰ ਦਿਓ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਝੰਡ
ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਵੇਨ ਕਰੋ

Bus. 526-2781

Res. 524-4137

Pager 687-7711 #7610

325 - 12th St., New Westminster, B.C.

SUPER BUYS

K AHLON IMPORT AUTO SERVICE I.C.B.C. CLAIMS ACCEPTED

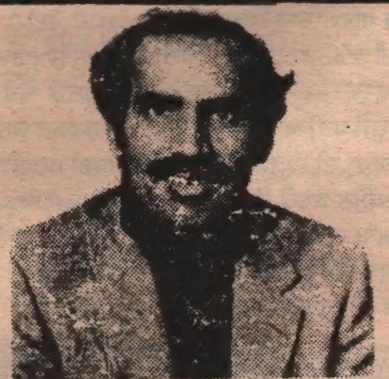
11965-95th Ave. & Scott Road, Delta. Ph.:585-1242

COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਕੈਨੀਕਲ
ਕੰਮ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

Special
Free oil change with
every TUNE-UP

MUBARAK KAHLON
ਮੁਬਾਰਕ ਕਾਹਲੋਂ

Japanese — British — European

Licensed Mechanic

* Engine Rebuilding

* Cylinder Heads

* Tune Ups * Brakes

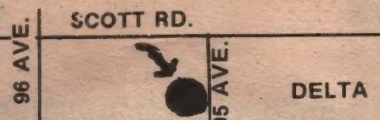
* Carburetors & Clutch overhalls

* Automatic Transmissions

Free Estimates — Low Prices — All work guaranteed
Come and see us, we are here

ਕਾਹਲੋਂ ਇੰਮਪੋਰਟ ਔਟੋ ਸਰਵਿਸ

PH.:585-1242

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਖੰਡਨ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੋਵੀਅਤ ਅੱਡਾ ਨਹੀਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਮ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਮ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਭਾਰਤੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜੋ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਫੌਜੀ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅੱਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ।

ਭਾਰਤੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੇਦਰਗਾਹਾਂ ਉਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਇਸ ਸਾਲ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸੋਵੀਅਤ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ 1985 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਬੇਦਰਗਾਹਾਂ ਉਤੇ ਆਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਈਰਾਨ, ਸਿਘਾਪੁਰ, ਸਵੀਡਨ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਸਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬੰਬ ਫਟਣ ਨਾਲ 6 ਮਰੇ

ਪੇਸ਼ਾਵਰ — ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਅਤੇ ਵੀਹ ਹੋਰ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਬ ਅਫਗਾਨ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਭਰੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਫਟਿਆ, ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪੇਸ਼ਾਵਰ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ।

ਮੌਜਬੀਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਹੰਝੂਆਂ ਭਰੀ ਵਿਦਾਇਗੀ

ਮਾਪੂਰੇ — ਮੌਜਬੀਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋ ਕਿ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਨੂੰ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਦਫਨਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਮੋਰਾ ਮਾਈਕਲ ਦੀਆਂ ਜਦ ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੰਝੂ ਭਰੀਆਂ ਔਖਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਇਸ ਸੋਗੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿੰਮਬਾਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਬਰਟ ਮੁਗਾਬੇ ਨੇ ਉਦਾਸੀ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਵਿਛੜੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਫੌਲਾਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇਨੀ ਉਦਾਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਮੋਰਾ ਮਾਈਕਲ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਪਏ ਮੌਜਬੀਕ ਦੀ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਡੌਸ ਸਨਤੋਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਸੀਂ ਕਸਮ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜਬੀਕ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।

ਸਾਮੋਰਾ ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿੰਮਬਾਵੇ ਨੂੰ ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮੁਗਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਈਕਲ ਦੀ ਅੰਤਮ ਰਸਮ ਸਵੇਰੇ ਸਵਖਤੋ ਮਾਪੂਰੇ ਦੇ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

ਅਮਰੀਕਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਗਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭੇਜਿਆ।

ਹੋਰ ਲੀਡਰਾਂ 'ਚ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਦੇ ਲੀਡਰ ਯਾਸਰ ਅਰਫਾਤ, ਅਫਗੀਕਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ 'ਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਜਿੰਮਬਾਵੇ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਮੋਟੀ ਸੁਰਖੀ ਲਾਈ। ਤਿੰਨ ਲਾਈਨੀ ਸੁਰਖੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ “ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦਿਲਜਤ ਹੈ।”

ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮੌਜਬੀਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਈਕਲ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਉਦੋਂ ਉਹ ਜਾਂਬੀਆ 'ਚ ਖਿੱਤੇ ਦੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਾਰੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਖ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ ਮੌਜਬੀਕ ਦੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜ ਰਹੇ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜ਼ੋਸ਼ੀਨਾ ਕੋਲ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੀਲਾ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਮਾਰੇ ਗਈ ਸੀ।

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਐਤਵਾਰ ਤੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਵਗਦੇ ਸਾਗਰ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ
ਬੈਠਾ ਵੀ ਮਨ ਪਿਆਸਾ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ ਨੇ
ਮਨ ਹੈ ਪਿਆਸਾ ਜੰਗਲ ਦਾ।

। ਹੇ ਨਗਰੀ ਦੇ ਲੋਕੋ ਉਠ
ਆਏ ਆਪਣੀ ਭਾਲ ਕਰੋ
ਇਸ ਨਗਰੀ ਦੇ ਰਜੇ ਨੂੰ ਤਾਂ
ਰਹਿੰਦਾ ਸੰਸਾ ਜੰਗਲ ਦਾ।

ROKKO SAREES & FABRICS

6201 Fraser Street
VANCOUVER

Tel: 327-3033

ਦੀਵਾਲੀ ਮੁਬਾਰਕ!

ਰੋਕੋ ਸਾੜੀਜ਼ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ
ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

Diwali Greetings!

ROKKO SAREES

ਰੋਕੋ ਸਾੜੀਜ਼ ਉਤੇ ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ
ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਵਾਂਗ ਸਨ

ਮਾਸਕੋ — ਦੋ ਸੋਵੀਅਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਨੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇਜ਼ਰੀਲ ਮਲਿਕਮੀਨ ਅਤੇ ਜੀਵਮ ਬੇਲੀਕੀਨ ਸੋਵੀਅਤ ਮਾਸਕੋ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰੇ।

ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ 'ਚ ਸਥਿਤ ਸੋਵੀਅਤ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ 'ਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਸੋਵੀਅਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੂਰੀ ਚਾਪਸੋਵਾਸਕੀ ਅਤੇ ਰਾਈਦ ਅਤਾਮਾਲੀਬੀਕੋਵ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

ਮਿਸਟਰ ਬੇਲੀਕੀਨ ਨੇ ਭਾਵਕ ਹੋਏ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦਸ ਸਾਲ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਇਹ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਵਾਂਗ ਸਨ।”

ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਐਵਾਰਡ

ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ — 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1986 — ਏਥੇ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਸ: ਕਲਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' (ਕੋਲਗਰੀ) ਨੂੰ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਐਵਾਰਡ ਪਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਹੋਡ ਡਰਾਮਾ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਵਲੋਂ 1985 ਤੋਂ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਸਨਮਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕੀਤੇ। ਸ: ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮੋਮਨ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੂਸ, ਕਲਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਨ, ਸ: ਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤੇ ਜਾਦੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਾਰਾ ਸਮਾਗਮ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੂਸ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ।

ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ

ਵਿਕਟੋਰੀਆ — ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰਕੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੀਨਥ ਗਰੇਵ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਪ ਟਰੱਕ ਨਾਲ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਟੱਕਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਰਨੀਲਸ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਗਰੇਵ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ
ਕੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ-ਪਿੱਲੀਆਂ ਇੱਟਾਂ 'ਚੋਂ
ਨੀਂਦ ਸਿਮਟ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਸੀ
ਉਹੋ ਲੋਰੀ.....
ਮੇਰੀਏ ਮਾਏ.....

ਕੌਰੋ ਦਾ ਰੀਗਲ ਓਸਨਮਾ ਜੋ ਹੁਣ ਓਵੀਏਆਰਬੀ ਘੋਲ ਸਮੇਂ ਹੋਏ
ਕੌਰੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਸੀਰੀਆ ਨਾਲੋਂ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਈਰਾਕ ਸਬੰਧ ਤੋੜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼

ਬਗਦਾਦ — ਇਰਾਕ ਨੇ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਈਰਾਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਤਾਰਿਕ ਅਜੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਟਾਂਦਰਾ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਯੂ. ਐਨ. ਓ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਗਦਾਦ 'ਚ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਦੇ ਸੁਤਰਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਈਰਾਨ 'ਚ ਈਰਾਕੀ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ; ਜਦ ਕਿ ਈਰਾਕ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਈਰਾਨੀ ਕੈਦ ਹਨ।

ਈਰਾਕ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ, ਅਪਾਹਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੀਮਾਰਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਈਰਾਕ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਗੰਨ ਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਫੜੇ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰੋਹ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ
ਅਸੀਂ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਵੇਰੀ
ਅਸਾਂ ਵੱਡੇ ਸਵੇਰੇ—
ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲ
ਜਿਹੜਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਤੁਸਾਂ ਨੇ
ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਰੂ
ਜਦੋਂ ਹੋਣਗੇ ਨਿਬੇੜੇ—
ਸਾਡਾ ਸੂਰਜ ਵੀ ਮੋੜੇ
ਸਾਡਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਮੋੜੇ
ਭਿੱਤੇ ਖਾ ਨਾ ਜਾਣ ਚੰਦਰੇ ਹਨੇਰੇ।

ਪੈਰਿਸ — ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੀਰਾਕ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਲੋਂ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸੋਲਿਸਟ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਤਰਾਂਡ ਨੇ ਇਕ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੀਰੀਆ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਧਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਚਾਰਲਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੌਜਾਂ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨੇ ਫਰਾਂਸ, ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨ ਵਲੋਂ ਸੀਰੀਆ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ ਨਾ ਤੋੜਣ 'ਤੇ ਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੀਰੀਅਨ ਰੋਡੀਊ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ

ਕੋਲੋਗਨ — ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ 'ਚ ਬੰਬ ਫਟਣ ਨਾਲ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

FOR THE SOUTH
ASIAN COMMUNITY

SOUTHERN TELEVISION SHOW
GOOD NEWS FOR
THE SOUTH EAST ASIAN COMMUNITIES
LIVING IN BAY AREA

A new kind of television show on Cable Channel 25 can be seen on every Saturday at 6 p.m. regularly full of entertainment, excitement and music. Presents educational and informative program concerning our community's day to day life.

Producer and host: Irfan Ali

KEEP LISTENING TO SABRUNG RADIO & TELEVISION PROGRAM

TELEVISION
(415) 928-1650

SATURDAYS
6:00 p.m.

CHANNEL 25 CABLE
KUSF 90.3 FM

شہر میں اپنی نوعیت کا واحد
Sabrun

RADIO PROGRAM
SUNDAYS
10-12 NOON

KUSF
90.3 FM

ਟਰੂ ਫੂਡਜ਼ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਪੁਲਾਂਘਾਂ ਭਰਦਾ ਹੋਇਆ

ਸਰੀ — ਇਹ ਖਬਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਹੋਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ 100 ਐਵੇਨਿਊ ਤੇ 136 ਏ ਸਟਰੀਟ ਉੱਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਡੇਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਟੋਰ 107 ਐਵੇਨਿਊ ਅਤੇ ਕਿੰਗ ਜਾਰਜ ਹਾਈਵੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਭਾਰੀ ਮਿਕਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਦਾ ਏਰੀਆ ਵੀ 3000 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਇਤਜਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਡੇਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਆਪਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ, ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਧ ਡਿਸਕਾਉਂਟ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਦਘਾਟਨ ਬੇਸ਼ਕ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਘਟਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਟਰੂ ਫੂਡਜ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਟੋਰ ਤੇ ਆ ਕੇ ਆਪ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਫਰਕ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਡੇਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਹੋਲਬ ਫੂਡਜ਼, ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਆਦਿ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਇਲਾਜਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਫੀਦ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਡੇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਮੁਢੀਆਂ ਵੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਕਿ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀ-ਗਿਲਵਰਡ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਹੋ ਗਈ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਡੇਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਟੋਰ ਦੀ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇ ਫੁਲੇ।

ਨਵੇਂ ਸਟੋਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੋਇਆ

ਟਰੂ ਫੂਡਜ਼ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਨ ਦੁਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

To protect your family, your mortgage, or to ensure your children's education, for an RRSP or an annuity, contact:

AVTAR S. RANDHAWA

B.A., B.T

AVTAR S. RANDHAWA

Metropolitan Insurance Companies

AVTAR S. RANDHAWA

687-5871 (office) or 325-3562 (Residence)

700-1176 W. GEORGIA ST. VANCOUVER.

GM

GM

WESTMINSTER

CHEVROLET OLDSMOBILE

"we run a very simple business"

Telephone (604) 521-7731

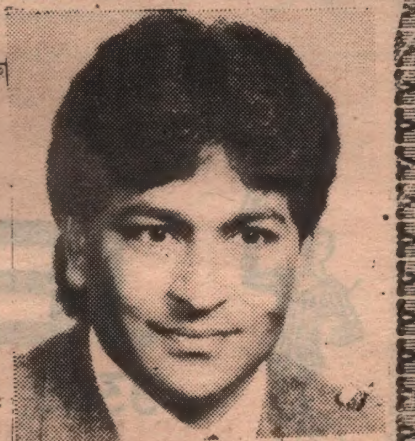
1984 ਦੇ ਗਰੇਡ ਸੇਲਜ਼ ਮਾਸਟਰ

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਵੀਆਂ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਰਾਂ, ਪਿਕ ਆਪ ਆਦਿ ਹਨ। ਆਪ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਖ਼ਰੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰਜੀਤ ਬਾਵਾ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫ਼ੁਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕਾਰ ਦਿਵਾਉਣਗੇ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਬੇਦਬਸਤ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

BUS. 521-7731

Pager 687-1985 +5531

12th. Street at Queens Ave., New Westminster - B.C.

ਗੁਰਜੀਤ ਬਾਵਾ

ਸਰੀ-ਡੈਲਟਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਸਰਤਾਜ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ

ਸਟੋਰ

ਮੁਵਿੰਗ ਆਊਟ
ਭਾਰੀ ਸੇਲ

ਜੈਸੀ ਫੈਬਰਿਕਸ

ਦੀਵਾਲੀ ਮੁਬਾਰਕ!

ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਪਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਕੀਮਤਾਂ ਐਨੀਆਂ ਘਟਾ ਦਿਤੀਆਂ
ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। ਥੋਕ ਦੇ
ਭਾਅ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ।

ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ
ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੁਨਿਹਰੀ
ਮੌਕਾ

ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ
ਕੱਪੜਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕਰੇਪ-ਡਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਤੇ ਸਿਲਕ ਪ੍ਰਿੰਟ
ਦੇ ਸੂਟ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਨਪਸੰਦ ਦੇ
ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਵੱਡੀ
ਸਲੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਜੈਸੀ ਫੈਬਰਿਕਸ ਸਟੋਰ ਵਿਚ
ਆ ਕੇ ਦੇਖੋ !

JESSIE FABRICS

9329, 120th. ST. (Scott Rd.) DELTA-SURREY, B.C.

PH. (604) 585-3656

One Year	25 dollars
Two Year	45 dollars
Three year	65 dollars
Life membership.....	300 dollars
ASIA.....	100 dollars[a year]
U.S.A.	30 dollars [a year]
Europe	100 dollars[a year]
Africa	100 dollars [a year]

ਤੁਰਕੀ ਤਰਾਸ਼ੇ

●ਮੁੱਲਾਂ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਫਰੀ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਇਕ ਮੁਰਗਾਈ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਤੈਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਚੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣ। ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਚਲਾਈ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਉੱਕੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਰਗਾਈ ਉਡ ਗਈ। ਮੁੱਲਾਂ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਏ ਸਗੋਂ ਉਡਦੀ ਹੋਈ ਮੁਰਗਾਈ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਸਹਿਜ ਭਾਵ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, “ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਮਰੀ ਹੋਈ ਮੁਰਗਾਈ ਨੂੰ ਉਡਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ ਹੈ।”

●ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਮੁੱਲਾਂ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਚਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਦਾ ਗੁੰਮਣ ਲੈ ਲਿਆ।

ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਤਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ! ਉਹ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੇ, “ਨੇਕ ਦਿਲ ਔਰਤ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਮੁਲਕਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲੈਣਾ।”

●ਇਕ ਦਿਨ ਮੁੱਲਾਂ ਨਗਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ 'ਤੇ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਕ ਹਿਰਨ 'ਤੇ ਤੀਰ ਚਲਾਇਆ। ਤੀਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਮੁੱਲਾਂ ਬੋਲ ਪਏ, “ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ!”

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ, “ਮੇਰਾ ਮੁਬਾਰਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹੋ?”

“ਹਜ਼ੂਰ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਿਰਨ ਨੂੰ ਬਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।” ਮੁੱਲਾਂ ਬੋਲ ਉਠੇ।

●ਮੁੱਲਾਂ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸੌਦਾ ਪੱਤਾ ਖੁਦ ਹੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਕਣਕ ਖਰੀਦਣ ਗਏ। ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਬੈਰੀਆਂ ਦਾ ਗੌਰ ਨਾਲ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਬੈਰੀ ਘਸੰਦ ਕਰ ਕੇ ਖਰੀਦ ਲਈ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਣਕ ਤੋਲ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਠੀਕ ਮੌਕਾ ਜਾਣ ਕੇ ਹੋਰ ਕਣਕ ਆਪਣੀ ਬੈਰੀ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਪਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਕਾਫ਼ੀ ਨੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, “ਤੂੰ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਬੈਰੀ 'ਚੋਂ ਕਣਕ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੈਰੀ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪਾਈ?”

ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਹਜ਼ੂਰ! ਮੈਂ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਆਦਮੀ ਹਾਂ। ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੀ ਕਣਕ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਕਣਕ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਬੈਰੀ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਗ ਪਿਆ।”

ਕਾਫ਼ੀ ਨੇ ਠਹੁੰਮੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, “ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਹੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕਣਕ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੀ ਬੈਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ।”

“ਹਜ਼ੂਰ! ਮੈਂ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਹਰੂਰ ਹਾਂ ਪਰ ਏਨਾ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਾ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ : ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਝਾਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ, ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਕਾਰ ਤੇ ਖੇਤਰਫਲ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਯੂਰਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਨਾਲੋਂ ਰੂਸ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਯੂਰਪ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਸਪੇਨ, ਹਾਲੈਂਡ, ਬੈਲਜੀਅਮ, ਫਰਾਂਸ, ਇਟਲੀ, ਜਰਮਨੀ, ਆਸਟਰੀਆ, ਹੰਗਰੀ, ਡੈਨਮਾਰਕ, ਨਾਰਵੇ, ਨਾਰਵੇ, ਸਵੀਡਨ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਪੋਲੈਂਡ, ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ, ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ, ਰੂਮਾਨੀਆ, ਅਲਬਾਨੀਆ, ਯੂਨਾਨ, ਤੁਰਕੀ, ਬਲਗਾਰੀਆ ਤੇ ਸਾਈਪਰਸ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੁਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਲੋਂ 20 ਗੁਣਾਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜਾਂ, ਸਰਸਬਜ਼ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਮੈਦਾਨਾਂ, ਅਨੇਕ ਖਣਿਜਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਵਰਗੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਂਦਲੀ ਹੈ ਤੇ ਆਧਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ।

ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਨਿੱਤ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੋਈ ਵਸੋਂ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੁਝ ਖੇਤਰਫਲ 13,58,30,000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਤੇ ਵਸੋਂ 4,58,60,00,000 ਹੈ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 3287000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸੋਂ 71,16,60,000 ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਚਾਲੀਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਸੋਂ ਵਿਚ ਹਰ ਛੇਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਜਨਮ ਦਰ 37 ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਚੀਨ, ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਦਰ ਕਰਮਵਾਰ 21, 16, 19 ਤੇ 12 ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਉਪਜ ਉਤਨੀ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ ਜਿਤਨੀ ਵਸੋਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿਛੋਂ ਹੋਈ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਵਧ ਰਹੀ ਵਸੋਂ ਹੜੱਪ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਇਹ ਵਧਦੀ ਵਸੋਂ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲਾਲ ਕਰਾਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਉਮਰ 'ਚ ਵਿਆਹ, ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ, ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਹ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ, ਕਰੜੇ ਹੋਏ ਵਰਤੋਂ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਹੜ੍ਹ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਰਾਜ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ

ਜਾਤੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੇ ਵਸੋਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੌੜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਹੋਈ? ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਚੋਟ ਢੰਗ ਵਿਚ ਬੜੀ ਹੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਦੂਸਰੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵਸੋਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟਰ ਧਾਨ ਦੀ ਉਪਜ 21 ਕੇਇਟਲ ਹੈ ਜਦਕਿ ਜਾਪਾਨ 'ਚ 56 ਕੁਇਟਲ। ਕਣਕ ਵਿਚ 16 ਕੁਇਟਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਰਾਂਸ 48 ਕੁਇਟਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੰਢਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮਿਸਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟਰ 11 ਗੰਢਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਪਤਲੀ ਹੈ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 704 ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇਕ ਕਾਰ ਤੇ 3640 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਪਿਛੇ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂ. ਕੇ., ਰੂਸ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੋ, ਚਾਰ, 40 ਤੇ 5 ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 520, 650, 280 ਤੇ 780 ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਘੱਟ ਆਰਥਿਕ ਵਸੀਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਹਾਂ। ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਿਗੂਣੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਘਾਟਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਬੀਮਾਰੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸੀਂ ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ, ਫਿਰਕੇ, ਇਲਾਕੇ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜੰਜਾਲ 'ਚ ਉਲਝ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਵੋਟਾਂ, ਨੋਟਾਂ, ਤੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੁੱਟ, ਕੁੱਟ, ਖੁੱਟ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਵਧੇ, ਧਰਮ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਘਟਿਆ। ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਵਧੇ, ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਚੌੜ-ਚੁੱਪਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੇ ਤੇ ਘੱਟ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਦੇਸ਼ ਅੱਜ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ' ਅਜ ਬੇਹਾਲ ਹੈ?

ਉਸ 'ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ, ਜਿੱਥੇ ਭੁੱਖਮਰੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਮਾਰ-ਧਾੜ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਤਸਕਰੀ ਤੇ ਆਤੰਕ ਦੇ ਨਾਗ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਸ਼ੁਕਦੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਪਤਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ

ਖਤਰਨਾਕ ਕਿੱਸੇ ਹੋ ਗਿਆ??

ਬਾਬਾ ਆਮਟੇ

ਤੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਨਾ

ਪਰਤ ਜਾਈਂ

ਤੂੰ ਬੰਡੀਆ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੀਂ...

ਤੂੰ ਮਿਲੀ, ਸਾਥੇ ਕਿਸਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ

ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ

ਨਾਅਰਾ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੋਕੜਾ ਪਾ ਗਿਆ

ਤੂੰ ਸਾਥੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ

ਅਖੌਤੀ ਚਿੱਟਾ ਇਨਕਲਾਬ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਲਾਂ ਲਈ ਇਕ ਤਿਪ ਦੁੱਧ ਨਾ ਬਣ

ਸਕਿਆ

ਤੂੰ ਸਾਥੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਰਥ

ਤੂੰਗਿਆਂ ਦੀ ਵੱਲ ਚਿੱਠਟ ਵਰਗੇ ਨੇ...

Thinking of Buying or Selling

Residential, Commercial, New Houses, Lots, Building Contracts

Specializing :

Resale New Housing Lot Sales and Farins

Don't delay call now :

Hardeep S. Bhangav

Medellion Club Award Winner

ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰਾਂ, ਅਤੇ ਕਮਰਸ਼ਲ
ਪਰਾਪਰਟੀ ਲਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਭੰਗਵ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

Ph. Off: 594-4141

Pager 438-2333 #1596

BENCH
MARK
REALTY CORPORATION

Bench Mark Realty Corp.

7218 King George Hwy. Surrey, B.C. V3W 5A5

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੰਗਵ

D.P. Pandia & Associates

Immigration Consultants

Serving the Community Since 1939

Ph. (604) 684-3716 or 684-8601

61 - 553 Granville St., Vancouver, B.C.

ਪੁਲੀਸ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ — ਬਾਦਲ

ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨਰਮ ਖਿਆਲੀਏ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਬਾਦਲ ਬਰਨਾਲਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਬਰਨਾਲੇ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਈਰਖਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਇਕ ਯਤਨ। ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤਵਲੀਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ —

ਸਵਾਲ — ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

— ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹਾਲਤ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਨਾ ਵਿਗੜਦੀ।

ਸਵਾਲ — ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਲੀਡਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ?

— ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀਆ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਸਲੇ ਸਨ।

ਸਵਾਲ — ਹੋਰ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ ?

— ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਕਮਾਂਡੋ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੈਂ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੰਮੇਲਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਭੇਜੀ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਵਾਲ — ਪਰ ਉਥੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ?

— ਐਲਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ .....। ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੰਦਰ ਹਥਿਆਰ ਸਨ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਸਵਾਲ — ਤੁਸੀਂ ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਾਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਹੋਈ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾ 'ਚ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ?

— ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਾਂ ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰੇ। ਕੀ ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾਂ ?

ਸਵਾਲ — ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 500 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ?

— ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਹੌਲ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਕ ਦੋ ਥਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ?

— ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ 10 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ?

ਸਵਾਲ — ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਹੋਮਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?

— ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਕੀ ਹਰਜ ਹੈ ? ਹਰ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਜੋਤੀ ਬਾਬੂ ਜਾਂ ਆਂਧਰਾ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤਾਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਨ।

ਸਵਾਲ — ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਮਿਕ ਵਿਰਕੇ ਲਈ ਹੋਮਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਉਠ ਰਹੀ।

— ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੇਲੇ ਬਿਆਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਉਸ ਮਤੇ ਵਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋਏ ?

— ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਾਂ। ਕਿਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਥੇ ਕੀ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋ ?

— ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਭ ਸਿੱਖ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਕਿ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਬੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ .....।

ਸਵਾਲ — ਪਰ ਇਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਖਾਸ ਮਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਗਰਦਾਨਦਾ ਹੈ ?

— ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

— ਦੇਖੋ, ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸਾਡੀ ਇਕ ਰਾਏ ਹੈ। ਇਕ ਪਰੋਗਰਾਮ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਉ ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਾਂ। ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਜਾਂ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਫਰੰਟ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ — ਤੇਹਾਡੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਿਹਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ?

— ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਬਰਨਾਲੇ ਨਾਲ। ਬਰਨਾਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹੱਲ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ?

— ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਹੀ ਨਜ਼ਿਠਟੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਫੜੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਦੂਜਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਝੂਠੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ — ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧ ਗਈਆਂ।

— ਤੁਸੀਂ ਬਰਨਾਲਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੁਣ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਸਵਾਲ — ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਤਾਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ .....

— ਕੀ ਪੁਲੀਸ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ?

ਸਵਾਲ — ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚੋਂ ਫੜੇ ਗਏ !

— ਹਾਂ - ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ — ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੋਸਲੇ ਭਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ? ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਅਦ ਕੋਈ 25,000 ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਕੀ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ? *

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ?

— ਹਾਂ, 90 ਵੀਸਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਵਿਚ ਲਾਲਡੇਂਗਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ।

ਸਵਾਲ — ਤੁਸੀਂ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਕਸਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸੀ।

— ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਦੋਂ ਇਨ੍ਹੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ?

— ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਾਂ ? ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਆਲ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹੋ ?

ਸਵਾਲ — ਅਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠੋਗੇ ?

— ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਮੈਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਾਰੇ ਕੋਈ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗੀ ?

— ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਲ ਇਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਵੈਫਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਵੀ ਉਪਰ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ?

— ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਗੱਲ ਕਰੇ।

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ?

— ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ।

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਰੇਬੀਰੋ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ

— ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ। ਉਹ ਅਤਿਵਾਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤਿਵਾਦ ਵੱਧ ਤਿਆਨਕ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਸਿਧਾਰਥ ਸ਼ੰਕਰ ਰੇਮ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ ?

— ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਕੇ ਰਹੇਗਾ ?

— ਇਹਦੇ ਵਾਰੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕੁਝ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਕੋਟ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ ? ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੱਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੱਲ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

— ਇਹ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ — ਭਵਿੱਖ ਵਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

— ਇਹ ਬਹੁਤਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

—ਤਵਲੀਨ ਸਿੰਘ—

Vancouver to
From

Calgary	\$138⁰⁰	Winnipeg	\$238⁰⁰
Edmonton	\$148⁰⁰	Toronto	\$348⁰⁰

Travel to India, Pakistan Europe &

ONE WAY FARE IS ALSO AVAILABLE TO TORONTO ONLY
 BOOK EARLY TO AVOID DISAPPOINTMENT

For booking conditions please call:

Fourways Travel Limited
 9341 - 120 St., (Scott Rd.) Delta, B.C.
Ph. (604) 584-1411

Anywhere in the world.

ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

Via Rail Tickets Now issued here

ਸਰੀ-ਡੈਲਟਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਨਕੂਵਰ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ — ਅਸੀਂ ਇਥੋਂ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਰ ਦੀਵਾਸੀ

ਭਾਰਤ ਭੂਤਾਂ ਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਅਤੇ ਹਰ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਮੇਲੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਚਾਅ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਿਉਹਾਰ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਵੇਂ ਮੌਸਮ ਦੀ ਆਮਦ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਰਦੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਆਮਦ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਘਨੇਰਾ ਭਾਗ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ 14 ਸਾਲ ਦਾ ਬਨਵਾਸ ਕੱਟ ਕੇ ਅਤੇ ਬਦੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰਾਵਣ ਦੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾ ਕੇ ਅਯੁਧਿਆ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਅਯੁਧਿਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲਾ ਕੀਤੀ।

ਸਭ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮਿਲ ਕਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਇਕੱਠ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਮਤੇ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਤ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਸਨ। ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ 52 ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਘਿਉ ਦੀ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ। ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਦਰ ਦਰ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਅਖਾਣ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ:-

ਰੋਟੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ,
ਦੀਵਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ।

ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਕਾਰ ਭੇਟ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਆਉਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਹੋਇਆ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਮੇਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਮੰਜੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿੱਚ ਵਣ ਗਈ। ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਥਾ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਦ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭੋਜਨਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮਿਲਦਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਕਾਰ ਭੇਟ ਲੈ ਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵੀ ਕਰਪੱਟ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਅਨੇਕਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੁੱਝ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੋਜੇ ਗਏ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ:-

(ਲਾ) ਠ ਚੰ (ਦ) ਕੇ ਦੇਟੀ ਸੰਗਤ
ਕੇ ਰੁਜਗਾਰ ਬਰਕਤਿ ਹੋਗੁ
ਰਾਮ ਦਾਸ ਜਗਦੇ ਕਾ ਘਰੁ
ਗੁਰੂ ਕਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
ਤੇ ਉਪਰਿ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਸਤਿ ॥

ਰਾਮਦਾਸ ਉਗਰ ਸੈਣ ਭਾਈ ਲਾਲ ਚੰਦ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ
ਕਾਰ ਬਾਰ ਲੈ ਕੇ ਜੋੜਾ ਜੁਝਾਵਲ ਦਾ ਛਿਅ ਬਲਦ ਫੁਰਮਾਇਸ ਕੇ ਸਰਬਤਿ
ਸੰਗਤਿ ਲੈ ਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਪਾਸ ਆਵਣਾ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕਰੇਗੇ
ਗੁਰੂ ਕਾ ਹੁਕਮ ਕਰਿ ਮੰਨਣਾ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਬਾਹੁੜੀ ਹੋਗ (ਸਿੱਖ ਪੁੱਤਾਂ) ਕੀ ਸੇਵਾ
ਕੀ ਵੇਲਾ ਹੈ ਸੰਗਤਿ ਕਾਰ ਬਾਰ ਰਾਮਦਾਸ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਜੋੜਾ ਜੁਝਾਵਲ ਅਤੇ ਛੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਫੁਰਮਾਇਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ:-

ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ ਭਾਈ ਬਠਾ ਸਰਬਤਿ ਸੰਗਤਿ ਪਟਣ ਦੀ
ਗੁਰੂ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਬਾਹੁੜੀ ਕਰੇਗਾ ਸੰਗਤਿ ਦਾ
ਗੁਰੂ ਰੁਜਗਾਰ ਕਰੇਗਾ ਸਭਿ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ
ਹੋਨਗੇ ਸਰਬਤਿ ਸੰਗਤਿ ਦੀਵਾ -

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਲੀ ਨੇ ਦਰਸਨ ਆਵਗੁ ਸੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗੁ
ਪਟਣ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ
ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਰਬ ਲੁਖੁ ਦੇਗੁ ਭਾਈ ਬਠਾ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ ਜੁ ਆਖੇ ਸਰਬਤ ਸੰਗਤਿ
ਮੰਨਣਾ ਬਾਹੁੜੀ ਹੋਗੁ। (ਨੀਸਾਣ ਪਾ: ੯)

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਭਾਈ ਬਠਾ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤਿ ਪਟਣ ਦੀ
ਗੁਰੂ ਸੰਗਤਿ ਦੀ ਬਾਹੁੜੀ ਕਰੇਗਾ ਸੰਗਤ ਦਾ ਗੁਰੂ ਰੁਜਗਾਰ ਕਰੇਗਾ ਸਭ
ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਹੋਨਗੇ ਸਰਬਤ ਸੰਗਤਿ ਦੀਵਾਲੀ ਨੇ ਦਰਸਨ ਆਪਣਾ ਚੁਜ ਸਿੱਖ
ਦਰਸਨ ਆਵਗੁ ਸੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗੁ ਪਟਣ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਉ ਦਾ
ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸੰਗਤਿ ਨੇ ਸਰਬ ਲੁਖੁ ਦੇਗੁ ਭਾਈ ਬਠਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ (ਜੀਉ ਦਾ
ਪੁਤ੍ਰ) ਹੈ ਜੁ ਆਖੇ ਸਰਬਤ ਸੰਗਤਿ ਮੰਨਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੱਖ
ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਆਉਣ
ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੁਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ
(ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ੴ ਗੁਰੂ

ਮੇਰਾ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ੴ ਭੋਜਣਾ

(ਨੀਸਾਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਸੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗੁ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਸੰਗਤ ੧੭੫੬ ਕਤਕੋ ੪ ਸਰਗਾਂ

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ ॥

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਉ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਸਰਬਤਿ ਸੰਗਤਿ ਨਉਸਹਰੇ ਕੀ ਗੁਰੂ
ਰਖੇਗਾ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਣਾ ਜਨਮ ਸਉਰੇਗਾ ਸੰਗਤਿ ਦਿਵਾਲੀ ਨੇ
ਦਰਸਨ ਆਵਣਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਿਵਤ ਕਾ ਹੋਵੇ ਸੋ ਆਪੇ ਲਿਆਵਣਾ ਹੋਰਸ
ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾਹੀ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸਿੱਖ ਦਰਸਨ ਆਵਗੁ ਸੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗੁ ਸੰਗਤਿ ਤੁਸੀਂ
ਮੇਰਾ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ) ਤੇਲਾ ਸੁਇਨਾ ਫੁਰਮਾਇਸ ਹੁੰਡੀ ਕਰਾਇ ਭੋਜਣੀ
ਜੋ ਸਿੱਖ ਫੁਰਮਾਇਸ ਦੇ (ਗੁ) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ
ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮਾਰੂ ਹਨੇਰੀ ਝੁਲਣ ਲੱਗੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ
ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੰਗਲ ਤੇ ਛੱਤ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਟਿਕਾਣਾ
ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਗਈ
ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਮਨਾਉਣੀ ਮੁਹਾਲ ਹੋ ਗਈ ਪਰੰਤੂ
ਫਿਰ ਵੀ ਕਈ ਮਰਜੀਵੜੇ ਤੇ ਸਿਰਲੱਖ ਸੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਸ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ।

1738 ਈਸਵੀ ਦਾ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜਾ ਸਦਾ ਸਿੱਖਾਂ
ਵਿੱਚ ਅਦਬ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ
ਘੱਟ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ
ਵੱਲੋਂ ਢਿੱਲ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਧੜਾ ਧੜ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੋਡ ਗਰੇਬੀ ਭਾਈ ਮਨੀ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ 1738 ਈਸਵੀ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ
ਜਗਤ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ
ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੇ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰਥ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ
ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਅਜਿਹੇ ਮੌਝੇ ਤਾਂ
ਭਾਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਦੀਵਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ 5000 ਰੁਪਿਆ ਲਾਹੌਰ ਸੂਬਾ
ਲਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ
ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਭੇਜ ਦਿਤੇ।

ਉਧਰ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਲਖਪਤ ਰਾਇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਘਨੇਰੇ
ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫੁਪ ਜਾਏ ਅਤੇ ਜਦ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ
ਸਿੱਖ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਤਮਾਮ
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੁਕਰਮ ਦੀ

ਅਮਰੀ ਪੰਨਾ 15 ਉਤੇ

ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਵਧੀਆ ਚੋਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਓ

A-Class Auto Body & Paint Ltd.

11969 - 93A Ave. DELTA, B.C. V4C 3P2

CERTIFIED

- ICBC claims handled promptly
- Professional Body Work & Quality paint
- Uni-Body repairs & frame work
- Free courtesy cars
- Free estimates

Make your car look new

SPECIAL:

Paint JOB from \$189.00 And Up

20% Off On Body Work

Big Discounts

On Deductable or Any Work

(Limited Time Only) (Cars Outside Only)

Call: Amarjit (Sam) Samra

Off. 589-2203   Res. 594-0599

ALLWAYS

TRAVEL

APPOINTED AGENCY

- For Travel Around the World
- Complete Travel Arrangements

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਲਵੇਜ਼ ਟਰੇਵਲ
ਤੇ ਆਓ!

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟਰੇਵਲ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ

Book Your Reservation Now For

INDIA, PAKISTAN, FIJI & LONDON etc.

ਇੰਡੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਫੀਜ਼ੀ ਜਾਂ ਲੰਡਨ ਜਾਣ ਲਈ
ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੁਕਿੰਗ ਕਰਾਓ

For more information : **Ph. 875-1441**

3657 Main St. (20th Ave.) Vancouver, B.C. V5V 3N6

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ-ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਰੰਗ

ਸਰਵਜੀਤ

ਪੰਨਾ 14 ਤੀ 4129

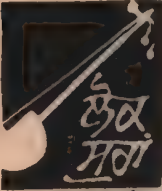
ਖਬਰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੁਰੰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਵਾਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਰਬਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਕੁਝਕਰਮ ਕਾਰਨ ਇਕੱਠ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ 5000 ਰੁਪਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਰੇ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ ਗਿਆ। ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੱਗੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਜਲਾਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਏ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਮੇਂ 73 ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਲੱਗ ਭੱਗ ਸੀ। ਜਲਾਦ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਗੁੱਟ, ਬਿਰਧ ਜਾਣ ਕੇ, ਗੰਡਾਸਾ ਚੁਕਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਲਾਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੋ ਬੰਦ ਬੰਦ ਹੀ ਕੱਟ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾਈ। ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੰਗੂ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:—

ਪਹਲੇ ਉਂਗਲੀਯੋਂ ਪੱਟੇ ਕਟਾਏ।

ਫਿਰ ਮੱਧ ਗੰਢ ਤੇ ਬੰਦ ਛਡਾਏ।
ਫੇਰ ਉਂਗਲੀ ਤਿਥੀ ਵਾਰ ਕਟਾਈ।
ਫਿ ਪੈਰੋਂ ਸੋ ਬੀਟੀ ਫੜਾਈ।
ਚੰਡਾਲ ਚਾਹੇ ਫਿਰ ਮੋਢਿਓਂ ਲੁਹਾਈ।
ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਈ ਕਹੁਨੀ ਘੜਾਈ।
ਕਹੁਣੀਓਂ ਕਟਾਏ ਫਿਰ ਮੋਢਿਓਂ ਲੁਹਾਈ।
ਸਜੀ ਕਰਾਏ ਫਿਰ ਖਬੀ ਫੜਾਈ।
ਤਿੰਨ ਹੀ ਪੈਰਯੋਂ ਬੰਦ ਕਟਾਏ।

ਗਰ ਗਰ ਉਂਗਲ ਗੁਠੋਂ ਬਢਾਯ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਮਾਰੂ ਹਨੇਰੀ ਝੁਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ ਅਤੇ ਘਿਓ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਦੇ ਕੇ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਸਰਵਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅੱਜ ਕਲ ਇਕ ਚਰਚਿਤ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਾ ਕੇ ਵੀ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਖਟਿਆ ਹੈ।

1972 ਵਿਚ ਰੋਡੀਓ ਤੋਂ ਗਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਟੀ ਵੀ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਿਤ ਗਾਇਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ 'ਮਾਮਲਾ ਬੜਬੜ ਹੈ', 'ਅਣਖ', 'ਹੀਰ ਸਿਆਲ', 'ਲਲਕਾਰਾ', 'ਕੀ ਬਣੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ', 'ਛੱਹਰਾ ਹਰਿਆਣੇ ਕਾ', 'ਗੰਗੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ' ਤੇ 'ਉੱਚਾ ਦਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ' ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਗਾਇਆ ਹੈ।

'ਮਾਮਲਾ ਗੜਬੜ ਹੈ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗਾਈ 'ਘੜੀ' ਦੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਅਲੌਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜੀਵ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵੀ ਵਿਚ ਮੁਜਬ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਕਲੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ 1983 ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਵਾਣੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੈਸੇਟਾਂ ਅਤੇ ਐਚ ਐਮ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਐਲ ਪੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੱਢ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪੇਸ਼ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਕੁੱਝ ਅੰਸ਼:—

? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਰਵਜੀਤ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ?

—ਘਟਨਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਭਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਆਦਿ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਸ ਜਿਹਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੇਰੇ ਭਾਪਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਵਰੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਇਕ ਵੱਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝੀ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭੈੜਾ ਲਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਵੀ 'ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ' ਕਹਿਣਗੇ। ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਕਲ ਲੋਕ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰਟਿਸਟ ਸਮਝਦੇ ਨੇ। ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵੀ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਦੇ ਟਰੱਪ 'ਸੋਗ ਐਂਡ ਡਰਾਮਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਹੀ ਗੀਤ ਆਉਂਦੇ ਇਕ ਤਾਂ 'ਦੇਨਾਂ ਅਖੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਵਾਂ ਕਿਵ ਕਜਲਾ' ਤੇ ਦੂਜਾ 'ਤੁਝਾ ਵਜਦਾ ਏ ਨਾ'। ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸੱਤਵੀਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਭੱਗ ਪੈ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਗਾਉਣ ਦਾ ਭੂਤ ਏ ਸਵਾਰ ਰਿਹਾ ਕਰੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ। ਫੇਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਨੱਚਣ ਦੀ ਲੱਗ ਪਈ ਤਾਂ ਘੁੰਡਾ ਕਾਹਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਪਈ। ਫੇਰ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਜੁਟ ਪਈ।

? ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

—ਲੋ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਗੀ ਪੇ ਗੇ ਬਈ ਹੁੰਦੇ ਨੀ ਗਾਉਣ ਦੇਣਾ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਏ ਅੱਖੇ ਫੇਰ ਮਾ ਮਿਨਤ ਤਰਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝੀਆਂ ਵੀ ਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਏ ਓ. ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਚਲਿਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਪੈਸ ਵੀ ਬਣਨਗੇ ਤੇ ਲਕਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਜਾਹਰ ਏ ਅੰਕਿ ਮੈਂ ਗਾਉਨੀ ਆ। ਉਹ ਇਕ ਆਈਟਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮੰਨ ਗਏ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਰਜ਼ਮੰਦ ਕਰ ਲਏ।

ਦੇਣ ਲਈ ਮੰਨ ਗਏ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਰਜ਼ਮੰਦ ਕਰ ਲਏ।

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੇਲ

ਪੰਜ ਏਕੜ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਦੋ ਬੈਡਰੂਮ ਦਾ ਘਰ ਸਾਰਾ ਫਿਨਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੋਰੀ ਫਾਰਮ ਕੋਲ ਹੈ ਮਸਕੀ ਵਿਲਿਜ ਵਿਚ। ਬੋਰੀ ਵੀਜਟ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਫੋਨ ਕਰੋ:

ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਾਈਮ

826-7004

? ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਚੁਣ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਨਾ ਲਈ ਹੋਣ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।

—ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

? ਤੁਸੀਂ ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਰੋਡੀਓ ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਟਰੱਪ ਦੇ ਜਗੀਏ ਏ ਗਏ?

—ਹਾਂ, ਉਥੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅੱਕਲ (ਚਰਨ ਦਾਸ ਸਵਰੀ) ਨੇ ਏ ਮਿਲਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਡੀਓ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਗੀਤ 'ਆਓ ਹੁਝੋ ਮੈਂ ਹੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਹਾਟ ਵੇ' ਤੇ ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ, ਇਹ ਮੈਂ ਯੁਵ ਵਾਣੀ ਵਿਚ ਗਾਏ।

? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਗੱਲ ਲਈ ਤਾਂ ਸੁਚੇਤ ਏ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨੀ ਐ।

—ਨਾ ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ, ਏਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਏਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਰੇਸ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਮਿਲਦੀ ਐ ਤੇ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਅਪਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਤੇ ਮੈਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰਾਨ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜ਼ਰੂਰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ।

? ਏਸ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਵਾਣੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਲੋਹਿਜਾ ਤੁਸੀਂ ਸੁਚੇਤ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦਿਆਂ ਜਾਂ ਅਚਨਚੇਤ ਏ ਏਧਰ ਆਏ?

—ਬਿਲਕੁਲ ਅਚਨਚੇਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਏਨਾ ਕੁ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਗੀਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਦਾ ਸਜਰੇਪਟ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਐ। ਕੁੱਝ ਸ਼ਹਿਰੀਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਤਰਸਵਾਂ ਜਿਹਾ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਨ-ਹੱਡਾਏ ਗੀਤ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ 'ਘੜੀ' ਗਾਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹਿੱਟ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ 'ਘੜੀ' ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੇ ਹੀ ਰੋਡੀਓ, ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਵੱਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ।

? ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੇਸ਼ਾ ਤਾਂ ਲੱਚਰ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਏ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ?

—ਗੁਜਰਾਤ ਤਾਂ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੋਚਦੀ ਸਾਂ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਗਾਇਕ ਵੀ, ਕੋਠੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੇ ਐ ਤੇ ਅਜੇ ਐਵੇਂ... ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਨ ਭੋਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ਾ ਏ ਸਭ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਰੁੱਖੀ ਮਿੱਸੀ ਖਾਲਾਂਗੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਕਾਇਮ ਰਹਾਂਗੇ। ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਭਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਚੁਭਦੀਆਂ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗਾਉਣ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਖਟਿਆ, ਘਰ ਤਾਂ ਬਣਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਆਪਣਾ।

ਨੀਕ ਹੈ ਉਸ 'ਲੱਚਰਤਾ' ਤੋਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਚੋ ਰਹੋ ਪਰ ਸਾਡੇ ਟੀ ਵੀ, ਰੋਡੀਓ ਤੇ ਵੀ ਇਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਲੱਚਰਤਾ' ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦੇ ਜਿਵੇਂ

ਆਪਣੇ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਗਵਾਉਣਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਕਬੂਲ ਕਰਨੀ ਏ ਪਈ ਕਿ ਨਹੀਂ?

—ਇਹ ਐਨਾ ਨਹੀਂ ਚੁਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਵੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਐ, ਬਾਕੀ ਫਿਰ ਏਨਾ ਕੁ ਤਾਂ ਸਮਝਤਾ ਕਰਨਾ ਏ ਪੈਂਦਾ, ਉੱਥੇ ਏਥੇ ਵੀ ਇਕ ਹੱਦ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਜਾਈਦਾ।

? ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਗਾਇਕ ਨੇ, ਉਹ ਵੀ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭਰਦੇ ਐ? ਚੰਨ ਗੁਰਾਇਆ ਵਾਲੇ ਵਰਗਿਆਂ ਚਲੰਤ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਨਿਰਭਰ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਐ?

—ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਏਵੇਂ ਏੀ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਦ ਘੋਲਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਚੰਗੇ ਗੀਤ ਭੇਜੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰਾਨ ਹੋਈ। ਮੈਨੂੰ ਫੇਰ ਵੀ ਸੋਚ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਗੀਤ ਵੀ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਐ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸੁਰ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਐ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗੱਦਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੰਗਾ ਗੀਤ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭ ਜਾਵੇ ਮੈਂ ਉਹੀ ਗਾਉਨੀ ਆਂ, ਮੇਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਘੱਟ ਏ ਰਿਹੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਗੀਤ ਕਈ ਵਾਰ ਲਭਦੇ ਨਹੀਂ।

? ਅੱਡਾ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿਕੇ ਗਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਗਵਾਉਂਦੇ ਐ ਤੇ ਫੇਰ ਕੁੱਝ ਦਿੰਦੇ ਲੈਂਦੇ ਵੀ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਏ ਐ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਅਨੁਭਵ ਐ?

—ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ ਠੀਕ ਐ, ਮੈਂ 6-7 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਕਈ ਤਾਂ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਨੇੜੇ ਏੀ ਨਾਂ ਲੱਭਣ ਦੇਣ, ਆਖਣ 'ਦੁਜਿਆ' ਵਰਗੇ ਗੀਤ ਚੁਣੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਮੁੜ ਆਈ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਚੱਲ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਗੀਤ ਏ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਓ, ਇਹ ਵੀ ਚਲਦੇ ਐ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਐਲ ਪੀ ਐਚ ਐਮ ਵੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਪਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਧੋਲਾ ਨਹੀਂ, ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ।

? ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਗੀਤ ਗਾਏ ਐ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਤਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾ?

—ਹੈ ਤਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਫੇਰ ਡਰ ਵੀ ਲਗਦੇ ਕਿ ਜਵਾਬ ਏੀ ਸਤਰ ਪਿੱਛੇ ਪਏ ਰਹੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਕੜ ਏੀ ਨਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਣ, ਏਨਾ ਕੁ ਤਾਂ ਮਾਰਕੀਟ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਏ ਪੈਂਦੇ।

? ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਆਇਐ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਮਕੀਲੇ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ?

—ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਘਬਰਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਸੁਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਰਗ ਐ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਉਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਮੈਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿਦੀਕ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਹੋਰਾਂ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿੰਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਐ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ।

ਅੰਤ ਪੰਨਾ 15 ਉੱਤੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਰਵਾਲ

ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ, ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ
ਏਜੰਟ ਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ

- ਘਰਾਂ ਦੀ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਰੇਟ
- ਲਾਈਫ ਸਿਕਨੈਸ ਤੇ ਵਿਜ਼ਟਰ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ
- ਬੱਚੇ ਦਾ ਅਡਾਪਟ (ਗੇਂਦ ਲੈਣਾ)
- ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਸਲਾਹ
- ਆਟੋਪਲੇਨ
- ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਭਰਨੀ
- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੈਰਡ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨੀ ਤੇ ਜਾਂ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਨੀ

ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ — Open - 9.00 a.m. - 5.00p.m.

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ

Ph. 324-4944 or 325-4744 (24 hrs.)

6415 Main St. (at 48th Ave.) Vancouver, B.C.

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਰਵਾਲ

ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

ਬੀ. ਏ. (ਪੰਜਾਬ) ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ. (ਹਰਿਆਣਾ)

ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਤੇ ਓਬ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

- ਘਰ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖ਼ੀਦਣ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ
- ਮੋਡਰੇਜ਼ ਸੰਬੰਧੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ
- ਲੀਜ਼ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਬਣਾਉਣੇ
- ਹਲਫੀਆ ਫ਼ਿਆਨ ਲੈਣੇ

- ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਅਟੈਸਟ ਕਰਨੀਆਂ
- ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕਨਟਰੈਕਟ ਬਣਾਉਣੇ
- ਮੁਖ਼ਤਿਆਰਨਾਮੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ
- ਵਸੀਅਤ ਆਦਿ

ਸਹੋਤਾ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ

ਮੇਅ ਸਹੋਤਾ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਜੋ ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ 'ਇਸਕੋਮਾਲਟ' ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਇਹ ਆਸ ਬੱਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੇ। ਇਹਦਾ ਸਿਹਰਾ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਾ ਕੇ ਜਿਤਾਇਆ।

ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:—

ਪੋਰਟ ਅਲਬਰਨੀ — ਬੋਬ ਸਕੋਲੀ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਬੋਂਡਰੀ ਸਿਮਿਲਕਮੀਨ — ਜਿਮ ਹੇਵਟ (ਸੋਕਰਡ), ਇਵਾਨ ਮੇਸਮਰ (ਸੋਕਰਡ)
ਬਰਨਬੀ ਇੰਡਮੰਡ — ਡੇਵ ਮਰਸੀਰ (ਸੋਕਰਡ)
ਬਰਨਬੀ ਨੌਰਥ — ਬੇਰੀ ਜੇਨਜ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਬਰਨਬੀ ਵਿਲਿੰਗਡਨ — ਇਲਵੁਡ ਵੀਚ (ਸੋਕਰਡ)
ਕੈਰੀਬੂ — ਅਲੈਕਸ ਫਰੇਜਰ (ਸੋਕਰਡ), ਨੀਲ ਵਾਟ (ਸੋਕਰਡ)
ਸੈਂਟਰਲ ਫਰੇਜ਼ਰ ਵੇਲੀ — ਪੀਟਰ ਡਿਊਕ (ਸੋਕਰਡ), ਹੈਰੀ ਡਿਜੋਂਗ (ਸੋਕਰਡ)

ਚਿਲੀਵੇਕ — ਜੋਹਨ ਜੇਨਸਨ (ਸੋਕਰਡ)
ਕੋਲੰਬੀਆ ਰਿਵਰ — ਡੌਨ ਕਰੋਡਲ (ਸੋਕਰਡ)
ਕੋਮੋਕਸ — ਸਟੈਨ ਹੋਗਨ (ਸੋਕਰਡ)
ਕੋਕਿਟਲਮ ਮੁਡੀ — ਮਾਰਕ ਰੋਜ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਕੋਵੀਚਾਨ ਮਲਹਟ — ਗਰੇਹਮ ਬਰੂਸ (ਸੋਕਰਡ)
ਡੇਲਟਾ — ਜੋਹਨ ਸੇਵੇਜ (ਸੋਕਰਡ)
ਡਿਊਡਨੀ — ਐਸਟਨ ਪਿਲਟਨ (ਸੋਕਰਡ), ਨੌਰਮ ਜੇਕਬਸਨ (ਸੋਕਰਡ)
ਇਸਕੋਮਾਲਟ — ਮੇਅ ਸਹੋਤਾ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਕੈਮਲੂਪਸ — ਕਲਾਊਡ ਰਿਚਮੰਡ (ਸੋਕਰਡ), ਬੱਡ ਸਮਿਥ (ਸੋਕਰਡ)
ਕੂਟਨੀ — ਐਨ ਇਡਵਰਡਜ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਲੈਂਗਲੀ — ਕਰੋਲ ਗਰੇਨ (ਸੋਕਰਡ), ਡਾਨ ਪੀਟਰਸਨ (ਸੋਕਰਡ)
ਮਕੈਨਜ਼ੀ — ਹਰਲਡ ਲੌਂਗ (ਸੋਕਰਡ)
ਮੇਲਾਰਡਵਿਲ - ਕੋਕਿਟਲਮ — ਜੋਹਨ ਕੋਸ਼ਰ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਨਾਨਾਇਮੋ — ਡੇਵ ਸਟੂਪਿਚ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.), ਡੇਲ ਲੌਵਿਕ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)

ਨੈਲਸਨ ਕਰੈਸਟੋਨ — ਹੋਵਰਡ ਡਿਰਕਸ (ਸੋਕਰਡ)
ਨਿਊ ਵੈਸਟ ਮਿਨਸਟਰ — ਅਨੀਤਾ ਹੋਗਨ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਨੌਰਥ ਆਈਲੈਂਡ — ਕੋਲਨ ਗੈਬਲਮਿਨ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਨੌਰਥ ਪੀਸ ਰਿਵਰ — ਟੋਨੀ ਬਰੂਮਟ (ਸੋਕਰਡ)
ਨੌਰਥ ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੋਪਲਾਨ — ਐਂਗਸ ਰੀ (ਸੋਕਰਡ)

ਅੰਕ 17 ਤੇ 3

ਪੰਨਾ 15 ਤੇ 16

? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੇਡੇ ਹਲਾਤਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੱਤੇ
ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ?

—ਬਹੁਤ ਭੇਡਾ, ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਸਬੰਧ ਈ
ਇਕੱਠ ਨਾਲ ਐ ਤੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਡਰ ਰਹਿੰਦੇ,
ਬਸ ਜਾਨ ਮੁੱਠ ਵਿਚ ਈ ਰਹਿੰਦੀ ਐ ਜੇ ਕਿਤੇ ਰਾਤ
ਬਰਾਤੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ...!

? ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਸਨਮਾਨ
ਵੀ ਮਿਲਿਆ?

—ਕਦੇ ਜੁਟੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਟ ਪੁਛਾਏ ਐ ਜੀ,
ਚਲੇ ਆਪਣਾ ਸਨਮਾਨ ਤਾਂ ਸਰੋਤੇ ਈ ਨੂੰ।
ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ...

ਅੱਧੀ ਗੱਲ ਅਣਕਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਸਰਵਜੀਤ
ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਉਂ ਫੁੱਫ-ਫੁੱਫਾਈਆਂ
ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼
ਦੇਣ ਦਾ ਏਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਵਕਤ ਕਿਥੇ ਐ?

ਪੇਸ਼ਕਸ਼—ਬਲਦੇਵ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਨਗਰੀ	ਦੇ	ਵਿਚ	ਆਪੋ	ਧਾਪੀ
ਸੇਧ	ਕਿਸੇ	ਨੂੰ	ਮਿਲਦੀ	ਨਾ
ਨਗਰੀ	ਦੇ	ਵਿਜੇਗੀ	ਫਿਰਦਾ	
ਫੜ	ਕੇ	ਕਾਸਾ	ਜੰਗਲ	ਦਾ।
ਸ਼ਹਿਰਾਂ	ਦੇ	ਗੁਲਾਬਾਰ	ਵੀ	ਯਾਰੋ
ਸੁਣਿਐ	ਕਿਧਰੇ	ਖਿੜਦੇ	ਨੇ	
ਅਸੀਂ	ਤਾਂ	ਜੇਹੜੇ	ਪਾਸੇ	ਜਾਦੀਦੇ
ਉਥੇ	ਵਾਸਾ	ਜੰਗਲ	ਦਾ।	

DO YOU NEED PLUMBING OR
ELECTRICAL SUPPLIES AND SERVICE FOR
NEW HOMES OR FOR RENOVATIONS

WE DO NEW HOME PLUMBING ALSO

CONTACT:

PAUL'S

PLUMBING & ELECTRICAL SUPPLY

4774 Main Street, (At 32nd.)

Vancouver, B.C.

PH: 872-3118 (Supply)

872-7227 (Service)

"Free" customer parking at rear" OPEN SUNDAYS

Fine Automotive Ltd.

15220-56th. Ave., Surrey, B.C. V3S 4N7

Automotive Repairs & Services

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ 10% off ਅਤੇ ਫਰੀ courtesy call

☐ Tune ups	☐ Brakes	☐ Shocks
☐ Lubrications	☐ Exhaust	☐ Gas
☐ Electrical Welding		

Sarjit Hunjan Ph. 576-2014

Jolly Sanjose Service Manager

BOMBAY SWEETS

& Restaurants

6556 - 6560 MAIN ST. VANCOUVER

Ph. 321-1414

874-5722

For Largest Variety in Indian Sweets

Delicious Indian food

ਪੰਨਾ 16 ਦੀ ਯਾਦ

ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼

ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਈ ਮਾਇਆ ਲਈ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ

Sri Guru Singh Sabha U.S.A	
(S. Pritam Singh Khalsa)	\$62631.00
Sikh Youth Federation of Canada Calgary	2000.00
Didar Singh Bains U.S.A.	2000.00
Surinder Kaur Parmar Burnaby	1235.00
Jaswant S. Basra Ft. St. Jams	1125.00
Tersem S. Sull Port Alberni	1101.00
Keval S. Nagra Vernon	1100.00
Kernail S. Dhaliwal Vancouver	1025.00
Rajinder S. Pandher Burnaby	1005.00
Puran Singh Gill Vancouver	1000.00
Sarjit S. Gill Vancouver	1000.00
Jasminder S. Ghuman Surrey	1000.00
Jagtar S. Sandhu Surrey	1000.00
Gurmit S. Pannu Vancouver	1000.00
Harjit S. Ranauta Vancouver	1000.00
Avtar S. Sandhu Vancouver	1000.00
Sulinder S. Gill Vancouver	1000.00
Dr. Dalip S. Sandhu Vancouver	1000.00
Sewa S. Bains E. Kelowna	1000.00
All India Foods, Karnail S. Van.	1000.00
Balwant S. Bhander Vancouver	1291.28
Jarnail S. Manhas Burnaby	810.00
Hardial S. Garcha Vancouver	1000.00
Harinder S. Suhi	1000.00
Charanjit S. Randhawa Burnaby	510.00
Sikh Gurdwara N. California U.S.A.	506.62
Parmjit S. Penesar Richmond	503.00
Pritam S. Aulakh Vancouver	500.00
Inderjit S. Penesar Vancouver	500.00
Hardial S. Johal Vancouver	500.00
Param S. Penesar New West.	500.00
Rajinder S. Cheema Vancouver	500.00
Upinderjit S. Cheema Calgary	500.00
Joginder S. Basi Vancouver	500.00
Surjit S. Gill BBY	500.00
Harbans S. Rai Vancouver	400.00
Narinder S. Bhullar New West.	400.00
Kanwaljit S. Sachdewa N. Delta	400.00
B.S. Parmar	350.00
Sikh Society	333.00
Daljit S. Sandhi Vancouver	275.00
Joginder S. Gill Surrey	250.00
Kewal S. Manhas Vancouver	250.00
Magher S. Bath Vancouver	225.00
Balwant S. Grewal Vancouver	205.00
Tarsem S. Bhatti Vancouver	202.00
Mastan S. Dulai Delta	300.00
Iqbal S. Gill Vancouver	200.00
Gurbax S. Sanghera Surrey	200.00
Randhir S. Sandhu	200.00
Jagtar S. Toor Richmond	200.00

B.S. Basra Surrey	150.00
Charanjit S. Vancouver	125.00
Jasminder S. Pandher Vancouver	113.00
Narinder S. Jouhal Vancouver	101.00
T. S. Toor Vancouver	101.00
Dr. Saranjit S. Neel Vancouver	101.00
B.S. Warum Coquitlam	101.00
Forntier Cloth House Vancouver	101.00
Harjit S. Manhas Burnaby	101.00
Mrs. Surnider Kaur Cheema Van.	100.00
Joginder S. Kohlon N. Delta	100.00
Jaswant S. Ghuman Vancouver	100.00
Surinder S. Uppal Vancouver	100.00
Jiwan S. Vancouver	100.00
Balwant S. Sandhu Vancouver	100.00
Inderjit S. Winnipeg	100.00
Parduman S. Hundal Vancouver	100.00
Mohinderpal S. Hundal Van.	100.00
Maghar S. Jhecta Burnaby	100.00
Mrs. Ranjit K. Rai Surrey	55.00
Kanwalinder S. Neel Richmond	51.00
Harjit S. Teja Vancouver	51.00
Iqbal S. Dhatt Vancouver	51.00
Gurbax Kaur	51.00
Dharam S. Vancouver	51.00
Teja S. Nijjar Vancouver	50.00
Balwant S. Burnaby	50.00
Gurnam S. Atbal Calgary	50.00
Gurnam S. Bhangu Cambel River	50.00
B. S. Sidhu Vancouver	50.00
Amarbir S. Manhas Burnaby	50.00
M.S. Ghag	50.00
Tejinder S. Bal U.S.A.	416.00
Charanjit S. Sandhu	113.00
H. Jit S. U.S.A.	137.65
Dilbag S. Calgary	101.00
P.S. Calgary	100.00
Dalip S. Braich Calgary	51.00
Mehar S. Calgary	Calgary
Kiran S. Rattan Calgary	50.00

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਲਈ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੋ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਇਆ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨੌਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਉ ਜੀ।

“ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵੈਨਕੂਵਰ” ਲਈ ਮਾਇਆ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚੈਕ Satnam Trust ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਐਡਰੈਸ ਉਪਰ ਮੇਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੀ :-

Satnam Trust
6010 Fraser St.
Vancouver, B.C.
ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ
ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵੈਨਕੂਵਰ।

ਨੌਰਥ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੀਮੋਰ — ਜੈਕ ਡੇਵਸ (ਸੈਕਰਡ)
ਐਕ ਬੇ - ਜੌਰਡਨ ਹੇਡ — ਬਰਾਇਨ ਸਮਿਥ (ਸੈਕਰਡ)
ਓਕਾਨਾਗਨ ਨੌਰਥ — ਲਾਇਲ ਹੋਸਲ — (ਸੈਕਰਡ)
ਓਕਾਨਾਗਨ ਸਾਊਥ — ਲੈਰੀ ਚਾਮਰਜ (ਸੈਕਰਡ), ਕਲਿਫ ਸਰਵਾ (ਸੈਕਰਡ)
ਐਮੀਨੋਕਾ — ਜੈਕ ਕੈਂਫ (ਸੈਕਰਡ)
ਪ੍ਰਿੰਸ ਜੌਰਜ ਨੌਰਥ — ਲੌਸ ਬੁਨੇ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਪ੍ਰਿੰਸ ਜੌਰਜ ਸਾਊਥ — ਬਰੂਸ ਸਟਰੋਚਨ (ਸੈਕਰਡ)
ਪ੍ਰਿੰਸ ਰੂਪਰਟ — ਡਾਨ ਮਿਲਰ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਰਿਚਮੰਡ — ਬਿਲ ਵੈਂਡਰ ਜ਼ਾਮ — (ਸੈਕਰਡ), ਨਿਕ ਲੀਨਨ (ਸੈਕਰਡ)
ਰੋਸਲੈਂਡ ਟਰੇਲ — ਕਰਿਸ ਡੀ ਆਗਮੀ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)
ਸੈਨਿਰ ਐਂਡ ਦੀ ਆਈਲੈਂਡ — ਮੇਲ ਕੋਵੇਲੀਅਰ (ਸੈਕਰਡ), ਟੈਰੀ ਹਬਰਟਨ (ਸੈਕਰਡ)

ਬੁਸਵੇਪ ਰੈਵਲਸਟੋਕ — ਕਲਿਫ ਮਾਈਕਲ (ਸੈਕਰਡ)
ਸਕੀਨਾ — ਡੇਵਿਡ ਪਾਰਕਰ (ਸੈਕਰਡ)
ਸਾਊਥ ਪੀਸ ਰਿਵਰ — ਜੈਕ ਵੀਸਗਰਵਰ (ਸੈਕਰਡ)
ਸਰੀ-ਗਿਲਫਰਡ-ਵੇਲੀ — ਮਾਰਵਨ ਹੇਟ (ਸੈਕਰਡ)
ਸਰੀ-ਨਿਊਟਨ — ਗੇਟਾ ਜੌਹਨਸਟਨ (ਸੈਕਰਡ)
ਸਰੀ-ਵਾਈਟ ਰੋਕ ਕਲੋਵਰਡੇਲ — ਬਿਲ ਗੇਡ (ਸੈਕਰਡ)

ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੈਂਟਰ — ਮਾਈਕ ਹਾਰਕੋਰਟ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.), ਏਮਰੀ ਬਾਰਨਜ਼ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)

ਵੈਨਕੂਵਰ ਈਸਟ — ਬੋਬ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.), ਗਲਿਨ ਕਲਾਰਕ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)

ਵੈਨਕੂਵਰ ਲਿਟਲ ਮਾਊਂਟੇਨ — ਗਰੇਸ ਮਕਾਰਕੀ (ਸੈਕਰਡ) ਡੱਗ ਮੇਵਾਟ (ਸੈਕਰਡ)

ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੇਮਾਂਟ ਗਰੇਅ — ਕਿਮ ਕੈਂਪਬਲ (ਸੈਕਰਡ), ਪੇਟ ਮਗੀਅਰ (ਸੈਕਰਡ)

ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਾਊਥ — ਰੱਸ ਫਰੇਜ਼ਰ (ਸੈਕਰਡ), ਸਟੀਵਨ ਰੋਜਰਜ਼ (ਸੈਕਰਡ)
ਵਿਕਟੋਰੀਆ — ਗੋਰਡਨ ਹੋਸਨ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.), ਰੋਬਿਨ ਬਲੈਂਕ (ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ.)

ਵੈਸਟ ਵੈਨਕੂਵਰ - ਹੋਏ ਸਾਊਂਡ — ਜੌਹਨ ਗੇਨੋਲਡਜ਼ (ਸੈਕਰਡ)
ਜੇਲ-ਲੀਲੂਅਟ — ਜੇਮਜ਼ ਰੋਬਟ (ਸੈਕਰਡ)

ਪਰੋਫਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਮੰਦਰ ਚੰਦਰਨਾਥ।

A.M.C. Carpet Ltd.

12983-80th. Ave., Surrey, B.C

Carpet-Vinyl-Hardwood

All Popular Brands Supplied & Installed

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਜਾਂ Lino ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ
ਵਿਚ ਪਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਸਟੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ
ਘੱਟ ਹਨ, ਪੂਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ

Free Estimate —

ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ :

Phone for appointment

Off. 594-6141

Res. 594-7595

Pager 680-0214

AMARJIT SINGH CHAHAL

ਕਾਲਨਗਟ ਬੀਚ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੈਲਾਨੀ ਯੁੱਧ ਸੇਕਦੇ ਹੋਏ।

ਭੁੱਲੇ ਵਿਸਰੇ ਕਵੀ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ

“ਅਰਸ਼ੀ” ਸਰਮੁਖ ਅਰਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ ਤੇ ਇਕ ਅਨੋਖੇ ਵਲਵਲੇ ਦਾ ਕਵੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ “ਅਰਸ਼ੀ” ਦੀਆਂ ਚੋਸ਼ ਭਰਪੂਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਲਕਾ ਮਚਾਇਆ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਲਾਇਆ। ਇਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸੋਚ, ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਤੇ ਇਕ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

2 ਅਕਤੂਬਰ 1924 ਨੂੰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਰਫ਼ੀਨ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਤੇ ਨਾਮਵਰ ਬੁਲਾਰੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਖੰਡਾ ਕੋਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਲਗਨ ਲਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਨਵੰਬਰ 1938 ਵਿਚ, ਪਹਿਲੀ ਵੇਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਨਗਰ ਸਰਾਭਾ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਏਥੇ ਅਰਸ਼ੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰੀ ਸਟੇਜੀ-ਕਵੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਏ। ਲੋਕ ਅਸ਼ ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਰਸ਼ੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ “ਅਰਸ਼ੀ-ਪੀਘਾਂ” ਛਪੀ।

1941 ਵਿਚ ਅਰਸ਼ੀ ਕਲਕੱਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ‘ਤਾਲਬ’ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਅਰਸ਼ੀ ਉਡਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। “ਦੇਸ਼ ਦਰਪਣ” ਰੋਜ਼ਾਨਾ (ਕਲਕੱਤਾ) ਦੇ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਕਵਿਤਾ ਬੋਲਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਚ ਇਹ ਪਰਿਪੱਕ ਸੀ। ਜੇ ਵੀ ਸੁਣਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਆ ਜਾਂਦਾ।

1942 ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਰਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚੋਂ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਰਫ਼ੀਨ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1944 ਵਿਚ ਜਲਾਵਤੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬੋਲ ਕੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ “ਅਰਸ਼ੀ” ਨੂੰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। 1948 ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ “ਲਲਕਾਰ” ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਘਰ ਘਰ-ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਲਲਕਾਰ ਵਿਚ ਫ਼ਾਪੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਚਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹਨ।

ਅਰਸ਼ੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਾਪੀਆਂ। ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ, ਅਰਸ਼ੀ ਪੀਘਾਂ ਅਤੇ ਲਲਕਾਰ। ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਇਸ ਅਣਖੀਲੇ ਕਵੀ ਦੀ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਜਨਵਰੀ 1952 ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਸ਼ੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੋਖੀ ਲਲਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼

ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਤਨਾ ਸਖਤ ਮਿਹਨਾ ਮਾਰਿਆ ਜੁਲਾਈ 1943 ਵਿਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨੇ ਸਿੰਘਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹਿੰਦੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। “ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ” ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਵੇਲੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨੇਤਾ ਸ੍ਰੀ ਬੋਸ ਨੇ ਅਰਸ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਲਲਕਾਰਿਆ ਸੀ :-

ਆਉ ਨਿੱਤਰੇ ਅੱਜ ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰ,
ਜਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਰਨੀ ਦੇਂ।
ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਦੀ ਨਦੀ ਵਹਾ ਕੇ ਤੇ,
ਬੇੜੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਰਨੀ ਦੇਂ।
ਤਖਤ, ਤਾਜ, ਤਰੱਕੀ, ਤਨਖਾਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ,
ਧੋਖਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੱਜਣੋਂ ਖਾਵਣਾ ਨਹੀਂ।
ਏਥੇ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦਾ,
ਦਿਲ ਆਪਣਾ ਕਿਸੇ ਭਰਮਾਵਣਾ ਨਹੀਂ।
ਇਸ ਲਲਕਾਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਰਮੁਖ ਹੀ ਮੁਰਦਾ ਅਣਖ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਾਗ ਉਠਦੀ ਹੈ। “ਅਰਸ਼ੀ” ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਣ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਸ਼ਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਸੀ। ਮਜ਼ਹਬੀ ਮੁਜਾਵਰਾਂ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :-

ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ,
ਰੋਜ਼ ਲੱਖਾਂ
ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੜਾਏ ਜਾਵਣ।

ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਲਈ
ਰੱਸੇ ਗੁਲਾਮੀਆਂ ਦੇ,
ਰੋਜ਼ ਨੌਟਾਂ ਦੇ ਨੋਟ
ਰੁੜ੍ਹਾਏ ਜਾਵਣ।
ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ
ਖਾਤਰ ਫਿੱਲੜਾਂ ਦੀ,
ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਨੂੰ
ਦਾਗ ਲਗਾਏ ਜਾਵਣ।

ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਖਾਤਰ
ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ‘ਤੇ,
ਫਤਵੇ ਕਾਫਰਾਂ ਦੇ
ਜਿੱਥੇ ਲਾਏ ਜਾਵਣ।
ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਮ
ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ,
ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਦੇ ਲਈ
ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਵੇ,
ਵਿਹਲੜ ਕਿਰੜੀਆਂ ਨੂੰ
ਲੁੱਟ ਲੁੱਟ ਖਾਣ ਜਿੱਥੇ,
ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ
ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇ?

“ਅਰਸ਼ੀ” ਦਿਲ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਕਦੀ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 35-36 ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਣ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਨੇ।

ਨਰਸ ਮਹਿਕ ਦੀ ਬਹਾਰ ਦੇ ਮਿਣਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ
ਅੱਕ ਭੀਰੀ ਸਾਡੇ ਚਿੱਕਰਾਂ, ਮਚਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਕੁਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਯਾਰੇ
ਉਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਅੱਖਾਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਸਤਾ ਹੈ
ਉਹ ਤਾਂ ਰਿਹਾ ਧੂਲ ਉਡਾਏ ਚਲੇ ਗਏ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੌਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

(ਬੀ. ਏ. ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ. (ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਅਤੇ

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ

- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੌਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ :-
- ਘਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੌਰਗੀਜ਼ ਲੈਣ, ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੈਸਲ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
  - ਵਸੀਅਤ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ, ਐਡੀਟੋਰੀਅਲ, ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ “ਰਾਹਦਾਰੀ”
  - ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ

ਅਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਆਮ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ B.A.L.L.B. (Pb.U.)
(ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈਕੋਰਟ)

#201 - 2001 East 36th Ave. [at victoria]
Vancouver, B.C. V5P 1C9

Off. 324-6727
Res. 324-4160

ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ

ਬਿਨ ਏਕੇ ਬਰਕਤ ਮਿਲੇ

ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਪ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਸਾਥੀਆਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸ ਬੜੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬੜੀ ਘਾਟ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਦੀ ਇਕ ਖੁੱਟ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਖਾਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਾਉਣੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵੇਲੇ ਇਕ ਸੱਜਣ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਿਨਰ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਬੜੀ ਅੱਖੀ ਖੋਡ ਹੈ। ਕਈ ਹਮਾਤਕ ਜਦੋਂ ਚਿੱਠ ਵਿਚ ਰੋਟੀਆਂ ਪੈਣ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਝਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਖਾਣਾ ਅੰਦਰ ਭਾਸ਼ਣ ਬਾਹਰ।” ਪਰ ਕਈ ਮਾੜੀ ਨੀਤੀ ਵਾਲੇ ਐਸਾ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਆਇਆ ਖਾਣਾ ਬਾਹਰ” ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਹਾਣ-ਲਾਭ ਹੋਣਗੇ?

ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਰਲੋ ਹੈ। ਏਕਤਾ ਹੋਈ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਕਈਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਏਕਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸ. ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਜੇ ਸਿਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵੀ ਏਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਤੁਰਤ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ ਜਾਵੇ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਝ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਦਾ ਖਾਧਾ-ਪੀਤਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿਰ ਮੰਗੇ ਸਨ।

ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਭੂਖ ਸਾਥੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਲੜਾਈ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇ ਜੇ ਪੰਛੇ ਪਿੱਟਦੇ ਸਨ, ਪਿੱਟ ਲਏ। ਕਿਧਰੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਏਕਤਾ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਭੱਜ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਏਕਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਰ ਜਾਣ ਤਦ ਤਾਂ ਏਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਖੁੱਟ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਠੀਕ ਠੀਕ ਵੰਡ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਏਕਤਾ ਖਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

-ਚਾਚਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹੀਆ

TRAVEL SAVERS

RENO
BALLY GRAND
2 NITES FROM \$229 5 NITES FROM \$299

SAN FRANCISCO
AIR ONLY FROM \$215 AIR & 2 NITES HOTEL \$269

SAN JOSE **VEGAS**
AIR ONLY FROM \$179 MACHENOA OCT 12 4 NITES \$289 AIR ONLY 7 NITES OCT 25 & 30 \$229

SAN DIEGO **DISNEYLAND**
AIR ONLY FROM \$269 ANAHEIM HILTON 3 NITES FROM \$299 4 SHARING SAVE \$120 PER PERSON

HAWAII **LOS ANGELES**
AIR ONLY FROM \$329 \$569 7 NITES HOTEL & AIR \$229

FRANKFURT **LONDON**
AIR ONLY FROM \$359 ONE WAY SEATTLE US \$ ONE WAY SEATTLE US \$ \$688

AMSTERDAM
AIR ONLY FROM \$250 ONE WAY SEATTLE US \$

Save on Special Fares

X-Mass Special

Authorised Agent for :
Air Canada, Western, Wardair, Easter, P.W.,
C.P. Holidays for the major Air Lines

Special Fare To
India, Pakistan, Sri Lanka, Fiji
for the major City

ALL AIRFARE PRICES
ARE PER PERSON
CALL HOTEL PACKAGES
ARE BASED ON PER PERSON
DOUBLE OCCUPANCY
UNLESS OTHERWISE SPECIFIED
ALL PRICES SUBJECT TO CHANGE

SHARMA TRAVELS INC.

4275 Fraser St. (27th Ave.) Vancouver, B.C. V5V 4G1

(604) 877-1387 or 877-1388

ਕਿਸ ਬੂਹੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਾਂ?

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

ਕਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸੰਬਧਨ ਹੋਵਾਂ
ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਰਦ ਸੁਣਾਵਾਂ ਮੈਂ।
ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸੱਦਾਂ
ਵਾਰਸ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅੱਗ-ਵਰੋਲੇ
ਘੋਰਾ ਘੱਤੀ ਬੈਠੇ ਨੇ
ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਭੇਜ ਸੁਨੇਹਾ
ਮੇਘਾਂ ਨੂੰ ਸਦਵਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਕਿਸ ਨੇ ਬਾਲਣ ਕੱਠਾ ਕੀਤਾ
ਤੇ ਕਿਸ ਤੀਲੀ ਲਾਈ ਸੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੋਰ ਅਮਨ ਦੀ,
ਕਿਸ ਮੂੰਹ ਮੰਗਣ ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਇਕ ਪਲ ਸਹਿਮੇ ਅੰਦਰ ਵੜਦਾਂ
ਇਕ ਪਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾਂ ਹਾਂ
ਦੁਬਿਧਾ ਦੇ ਦੋ ਪੁੜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ
ਪਿਸਦਾਂ, ਖੁੰਨ ਸੁਕਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਬੋਹੜਾ ਬਹੁਤਾ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ
ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ
ਸਭਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ
ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਚਿਪਕਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤਿਉੜੀ
ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੈ
ਘੁਰਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ
ਦੱਸੋ ਕੀਕਰ ਪਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਕਿਸ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਦੁੱਖੜੇ ਦੱਸਾਂ
ਕਿਸ ਬੂਹੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਾਂ
ਕਿਹੜੇ ਵੈਦ ਨੂੰ ਘੱਲ ਸੁਨੇਹੜਾ
ਆਪਣੀ ਨਬਜ਼ ਵਿਖਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਲਿਸ਼ਕਣ
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਿਰਸ਼ੂਲਾਂ
ਦੋਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਿਤ ਬਹਾਨੇ
ਨਿੱਕੀ ਜਿੰਦ ਬਚਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਹੋਲੇ ਅੰਦਰ, ਸੁਰ ਗੀਤਾਂ ਦੇ
ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਗੁੰਮ ਹੋਏ
ਕਿਸ ਮਮਟੀ ਦੇ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ
ਕੂਕਾਂ ਤੇ ਕੁਰਲਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਕੀ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣੀ
ਕੀ ਧਰਵਾਸਾ ਕਵਿਤਾ ਦਾ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ
ਕਿਹੜਾ ਕਰਜ਼ ਚੁਕਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਖੋਰ ਅਮਨ ਦੀ ਮੰਗਦਾ ਹੋਇਆ
ਘੋਰ ਉਦਾਸੀ ਲੈ ਮੁੜਿਆ
ਬਾਝ ਤੁਹਾਡੇ, ਮੇਰੇ ਲੋਕੋ!
ਕਿਹੜਾ ਦਰ ਖੜਕਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਬਹਿ ਕੇ ਲਹੂ ਦੇ ਹੁੰਝੂ ਰੋਈਏ
ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ
'ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ, ਕੁਰਲਾਣੈ'
ਅੱਥਰੂ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕਾਵਾਂ ਮੈਂ।

ਕਰਤਾਰ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

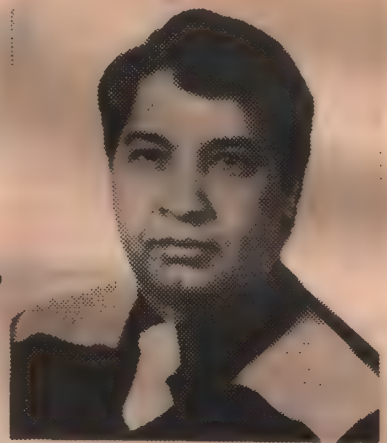
1 HOUR PHOTO SERVICE
KARTAR PHOTO STUDIO

4279 - Fraser St. (27th Ave.)

Vancouver, B.C.

We Do Passport, 5 Mins. Service,
Portrait Photos & Weddings

Off; 872-6060

Garrison Beatty & Godoy Insurance Agencies Ltd.

ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਇਨਸ਼ੁਰੈਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪਾਸ
ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ

Diwali Greetings!

5258 - Rumble St., South Burnaby, B.C. V5J 2B6

Ph. 437-0033

6653 - Victoria Dr., Vancouver, B.C. V5P 3Y2

Ph. 321-6557

BALDEV SANGRA

ਦੀਵਾਲੀ ਸੇਲ

AMBIKA
5125 Victoria
Vancouver, B.C.

PHONE:

Palm Dairy Milk Homo ਦੁੱਧ 3.39 4 lit.	Margrine ਮਾਰਜਰੀਨ 49¢ lb.	Evaporated ਈਵੈਪੋਰੇਟਿਡ 69¢
Salted Butter ਲੂਣ ਵਾਲਾ ਬਟਰ 2.48 lb.	Sugar with this coupon ਖੰਡ 4.99 10 kg.	Manh, Moon ਮਾਂਹ, ਮੁੰਗ 3.99
Vegetable Oil ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 11.99 16 lit.	Sun-Flower Oil ਸਨ-ਫਲਾਵਰ ਤੇਲ 2.99 3 lit.	Fresh Vegetables ਫਰੈਸ਼ ਵੀਜੀ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ
Sun-Flower Oil ਸਨ-ਫਲਾਵਰ ਤੇਲ 17.99 16 lit.	Vegetable Oil ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 1.99 3 lit.	Fresh Grains ਮੱਧੂਰਾ Haldi, Methi ਹਲਦੀ, ਮੇਥੀ 9.99

ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀਆਂ ਦਾਲਾਂ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ
 ਗਰੋਸਰੀ, ਡੇਅਰੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਮੀਟ, ਮਸਾਲੇ ਆਦਿ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੰਬੀਕਾ
 ਫੂਡਜ਼ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ!

FOODS

ria Drive
.C. Canada

27—0295

24 Oct. to
Nov. 12,
1986

Milk Pacific ਡ ਦੁੱਧ tin.	Nabob Tea ਨਵਾਬ ਚਾਹਪੱਤੀ 3.77 (120 packt.)	Rotti Atta ਰੋਟੀ ਆਟਾ 4.89 10 kg.
, Chana Dal ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਾਲ lb.	Black Chana ਕਾਲੇ ਛੋਲੇ 29¢ lb.	Chicken Drumsticks ਚਿਕਨ ਡਰੰਮਸਟਿਕ 99¢ lb.
le From Fiji ਮਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ	Chicken Legs ਮੁਰਗੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ 1.19 lb.	Mazola Corn Oil ਮਜ਼ੋਲਾ ਮੱਕੀ ਦਾ ਤੇਲ 5.89 3 lit.
Your Own ala Mirch, Dhania ਮਿਰਚ, ਧਨੀਆ lb.	Lamb chops ਲੈਂਬ ਚੌਪ 1.29 lb.	with free Record for \$100 Grocery

We reserve the right to limit the
quantity or until last.

ਮਿਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ

(ਇਕ ਅਸਲੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਬਿਆਨ)

ਸੁਰਿੰਦਰ ਪੰਜਲ

ਹੇ ਗੁਰੂ !

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੇਰੇ ਰੂਬਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ

ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦੇ ਦਸਤੇ ਨੂੰ ਚਾਅ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਗੁਰੂ !

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲਈ ਢਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ

ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਕੁਤਰ ਕੇ

ਮਿਆਨ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਕਲੰਕ ਬਣ ਗਈਆਂ

ਸੱਚ ਜਾਣੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਲਾਲਚੀ ਰਸੋਈ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਵਰਗਾ

ਕਿਲਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਵਰਗਾ

ਜਾਂ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੜਵਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਰਗਾ —

ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਨਾ ਹੀ ਦੱਸਣਾ ਹੈ :

ਦੇਸ਼ ਪਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਉੱਥੇ ਬਦਚਲਣ ਝੂਠਾਨ

ਮੁੜ ਸਰਸਾ 'ਚ ਡੋਬਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਗਰੰਥ —

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਤੇਰੇ ਹੀ ਹਨ :

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਤਖ਼ਤ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੋਹਿਆ

'ਮਾਨਸੁ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਭੇ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ' ਦੇ

ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਰਗਾ —

ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ 'ਚੋਂ

ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਵੀ ਜੱਟ, ਖੱਤਰੀ, ਨਾਈ, ਝਿਉਰ ਜਾਂ ਛੱਥਾ

ਸੁੰਘਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ —

'ਰੰਘਰੇ ਗੁਰ ਕੇ ਬੋਟੇ' ਨੂੰ

ਚੂਹੜਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹਉਮੈ ਦੇ

ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਹਨ —

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਤੇਰੇ ਹੀ ਹਨ :

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ

ਅਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ

'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ —

ਤੇਰੇ ਸੁੱਚੇ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਫਿਰਦੇ ਟੋਕੇ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ

ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮੇ ਦਾ ਵਾਰਸ ਸਮਝਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ —

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ਿਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ

'ਹਿੰਦ ਲਿਸਟਾਂ' ਦੀਆਂ ਲਾਟਰੀਆਂ 'ਚ ਹੀ ਗੁਆਚਦਾ ਰਿਹਾ —

ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਗੁਰੂ !

ਆਦਿ ਗਰੰਥ ਦੇ ਇੱਕੋ ਨੂਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ

ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਈ ਬੱਤੀਵਾਂ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦੇ ਹਨ

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ

ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ —

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਰਚਿਆ

ਤੇਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਿਥਿਹਾਸ 'ਚ ਬਦਲਣ ਦਾ

ਕੋਈ ਵੀ ਅਭੰਬਰ ਮੈਨੂੰ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ

ਹੇ ਗੁਰੂ !

ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਦਰੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ

ਮੇਰੀਆਂ ਹੀ ਬਦਕਿਸਮਤ ਔਖਾਂ ਨੇ ਤੱਕਣਾ ਸੀ

ਜਦੋਂ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਦੇ ਜੱਲਾਦ

ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ —

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਖੜਾਕ ਨੂੰ

ਮੇਰੇ ਹੀ ਬਦਕਿਸਮਤ ਕੰਨਾਂ ਨੇ ਸੁਣਨਾ ਸੀ

ਜੋ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਸੀਨਾ ਛਾਨਣੀ ਛਾਨਣੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ —

ਸ਼ਰਾਬ, ਬੀੜੀਆਂ, ਬਦਫ਼ੈਲੀਆਂ ਦੀ ਓਸ ਦੁਰਗੰਧ ਨੂੰ

ਮੇਰੇ ਹੀ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨੱਕ ਨੇ ਸੁੰਘਣਾ ਸੀ

ਜੋ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਬੇਖੋਫ਼ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ —

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਭੰਬਰੀ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਘੰਟਾ ਘਰਾਂ ਨਾਲ

ਤਾਂ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਗੁਰੂ !

ਸੰਕਟ-ਕਾਲ ਦਾ ਕਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ

ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਘੰਟਾ ਘਰ ਢੀਆਂ ਖਚਰੀਆਂ ਸੁਈਆਂ ਤੋਂ

ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਤੋਰ, ਜਿਸਨੇ 'ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ' ਨੂੰ

ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ !

ਯੁੱਧ ਤਾਂ ਲੜਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਗੁਰੂ !

ਜੋ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਤੱਕ ਫੈਲ ਜਾਵੇ —

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਰਗੀ ਜਿਸਦੀ ਸੈਨਾ ਵਿਚ

ਪਗੜੀ, ਟੋਪੀ ਅਤੇ ਕੁੱਲੇ ਦੀ ਵਰਦੀ ਦਾ

ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਾ ਰਹੇ —

ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਉਰਫ਼ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਾਲਾ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਵੀ —

ਜਿਸ ਵਿਚ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਾਲਾ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਅਤੇ ਮਸ਼ਕ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਵੀ —

ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਭਗਤ ਜੈਦੇਵ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਵੀ —

ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਦਾ ਧੰਨਾ ਵੀ —

ਆਖਰੀ ਯੁੱਧ ਵਰਗਾ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਯੁੱਧ

ਤਾਂ ਲੜਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਗੁਰੂ !

ਕਬੀਰ ਦੀ ਖੱਡੀ ਅਤੇ ਨਾਮਦੇਵ ਦੇ ਕੁੜਤੇ ਵਰਗਾ

ਰਵਿਦਾਸ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਅਤੇ ਲਾਲੇ ਦੇ ਹੱਥੜੇ ਵਰਗਾ

ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਕਲਮ ਵਰਗਾ

ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਬੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਵਰਗਾ

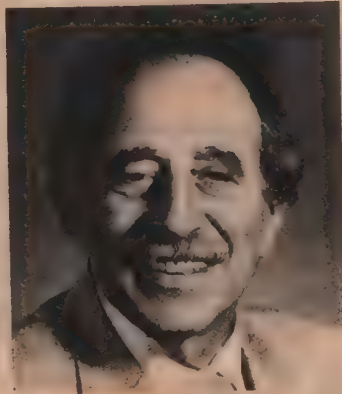
ਮਾਂ ਦੀ ਲੋਰੀ ਦੇ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਸੰਗੀਤ ਵਰਗਾ

ਸਜ ਵਿਆਹੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀਆਂ ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਣ ਚੂੜੀਆਂ ਵਰਗਾ

ਮੇਰੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਨੂੰ ਮੱਤ-ਪੱਤ ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਰੂ !

ਕਿ ਸਿਰ ਦੀ ਟੋਪੀ ਨਹੀਂ, ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਤਾਜ ਵੇਖਕੇ

ਰਣ ਵਿਚ ਜੁੜਦੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ... ..

COPE
working for
Vancouver

ELECTION CENTRE
108 EAST BROADWAY
VANCOUVER V5T 1V9
875-1261

City Council

Libby Davies
Bruce Eriksen
Frank Kennedy
Jean Swanson
Carole Walker
Dr. Pauline Weinstein
Bruce Yorke

School Board

Carmela Allevato
Chris Allnutt
John Church
Sue Dahlin
Bill Darnell
Sadie Kuehn
Gary Onstad
Phillip Rankin
Dr. Charles Ungerleider

Park Board

Joe Arnaud
Michael Chronik
Connie Fogal
Sue Harris
Tim Louis
Michael O'Neill
Patricia Wilson

THE
IMAGE BEGINS
WITH
L'IMAGE

SKIN CARE

Facials
Manicures
Pedicures
Waxing
Electrolysis
Make-Up
Ear Piercing
Body Treatments

ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ HAIR CARE

ਕੱਟਣਾ, ਸੁਕਾਉਣਾ
ਰੰਗ, ਪਰਮਜ਼, ਬੈਪ
ਤੇ ਸੈਟ ਕਰਨੇ

Cuts
Blow Dries
Colors
Perms
Shampoo & Sets

SUNTANNING & ACCESSORIES

7088 Kingsway, Burnaby, B.C. V5E 4E6
Telephone: 526-6644

ਸਰੋਜਨੀ ਸੁਬਾਮੀ —
ਚਮਕੀ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ

ਡੈਲਟਾ ਤੇ ਸਰੀ ਨਿਵਾਸੀਓ

TRU FOODS

ਟਰੂ ਫੂਡਜ਼

No. 1. 10705 King George Hwy., Surrey, B.C. V3T 2X6

No. 2. 10053 - 136 A St., Surrey, B.C. V3T 4G1

Ph. 584-7011

Vegetable Oil ਵੇਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 16 lit. \$12.49	Vegetable Oil ਵੇਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 3 lit. 2.99	Manh, Moong, Black Chana Peas Daal 4 lb. 1.99	Sun Rype Blue Label Apple Juice 99¢ lit.	Laundry Soap In Bulk 75¢ lb.
Check Peas ਚਿਟੇ ਛੋਲੇ tin 89¢	Pachranga Achar ਅਸਲੀ ਪਚਰੰਗਾ ਆਚਾਰ tin 1.89	Clean Dhania ਸਾਫ ਧਨੀਆ lb. 99¢	2 Lit. Pic-A-Pop 1.49 bot.	Fresh Bread and Buns on Special Price
Mazola Corn Oil ਮਜੋਲਾ ਮੱਕੀ ਦਾ ਤੇਲ 3 lit. 5.99	Pea Flour ਮਟਰਾਂ ਦਾ ਆਟਾ 2 kg. 1.99	Seven up & Peppsi 750 ml. 2 for 1.25	Corn Oil St. Lawrance 3 lit. 5.75	Atta On Special Price ਆਟਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੀਮਤ 'ਤੇ
Chana Flour ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਆਟਾ 2 kg. 2.89	Potatoes ਆਲੂ 6.25 50 lb.	B.C. Sugar ON Special Price	Nabob Tea ਨਵਾਬ ਚਾਹਪੱਤੀ 120 pkt. 3.89	ਬਾਕੀ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਦੇਖੋ
	Onion ਗੰਢੇ 6.25 50 lb.	Tissue Paper 2.59 Box 500 sheet	ਲਾਲ ਮਸਰ 65¢ lb.	

ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਮੀਟ ਡੇਰੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ, ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ, ਮਠਿਆਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਵਾਲੀ ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮਠਿਆਈ ਤੇ ਸਮੇਸੇ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ। ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਗਰੈਂਡ ਓਪਨਿੰਗ ਸੇਲ ਚਾਲੂ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ

ਅੰਗ-ਸੰਗ

ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ

ਅੱਜ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਨਾਨਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਾ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਅਦਨੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਿਸ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ। ਪਰ ਜਿਸਦੇ ਕੀਤੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਜੀਆਂ ਤੇ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਚੁੱਪ ਹਨੇਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਤਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਜੋ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ, ਹੱਸਦਾ, ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦਾ, ਰੋਂਦਾ, ਮੱਝਾਂ ਚੌਂਦਾ, ਪੱਠੇ ਕੁਤਰਦਾ, ਡੰਗਰ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਬੰਨ੍ਹਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਂਦਾ, ਹਲ ਵਾਹੁੰਦਾ, ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਚਾਉਂਦਾ, ਮਾਰਦਾ ਕੁੱਟਦਾ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਚੱਲਦੀ ਫਿਲਮ ਵਾਂਗ ਚਿਹਰੇ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਚੁੱਪ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਦੁਹਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਗਿਆ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਸੀ। ਇਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਡੰਗਰਾਂ ਅੱਗੇ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਗੁੱਟ ਅਮਰੀਕ, ਜੋ ਪਿਛੋਂ ਦੂਰ ਕਿਧਰੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੀ, ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਕਾਲੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕੁਲੇ ਵਹਿੜਕੇ ਨੂੰ ਹਲੀ ਜੋ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਹਾੜੀ ਭਾਰ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਆ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਜੇ ਇਸਦਾ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਤਾਂ ਛੋਟਾ ਮਹਿਦਰ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਬਰੇ ਰਾਤੀ ਬਹੁਤਾ ਨਸ਼ਾ ਪੀ ਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਖਬਰੇ 'ਵਾ ਵੱਜ' ਗਈ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਡੰਗਰਾਂ ਅੱਗੇ ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕ ਦੀ ਮਾਂ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਜਗਾਉਣ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਹ 'ਘਰੜ ਘਰੜ' ਕਰਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਤੇ ਟੈਕਸੀ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਆਂਦਾ ਸੀ। ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਹਿਦਰ, ਅਮਰੀਕ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਤਿੰਨੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਘੁਸ਼ਮੁਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਲੈ ਆਏ ਸਨ। ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਬੰਸੇ—ਜੋ ਪਿਉ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਹੁਰੇਵੀਂ ਆ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ—ਪਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਆਈ ਸੁਣ ਕੇ ਗਲੀਆਂ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ ਤੇ ਉਹ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੋਈ ਪਿਉ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤੇ ਆ ਡਿੱਗੀ, "ਵੇ ਮੇਰਿਆ ਰਾਜਿਆ ਬਾਬਲਾ! ਸਾਨੂੰ ਫਿਲਕਦਿਆਂ ਯਤੀਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਧਰ ਤੁਰ ਗਿਓਂ ਵੇ। ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਉਜੜ ਗਏ ਅਸੀਂ ਵਸਦੇ ਨਗਰ

'ਚ ...।'

ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਚੁੜ ਗਏ ਸਨ। ... ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੋਂਦਿਆਂ ਗੁਜ਼ਰੀ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਕੁੜੀ ਵੀ ਸਹੁਰੇਵੀਂ ਤੋਂ ਆ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਦਾ ਸਾਈਂ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ : ਅਫਸੋਸ ਲਈ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲਬਰੀਆਂ।

"ਅਮਰੀਕ ਸਿਆਂ! ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਜੇ ਆਇਆ ਸੋ ਚਲਸੀ .... ਮਾਂਹਰਾਜ 'ਚ ਲਿਖੀਐ .... ਜੱਗ ਚੱਲਣੀ ਸਰਾਂ ਐ ... ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੱਦ 'ਗੇ ... ਰੋਣ ਅਰਗੇ ... ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲ ਪਾਵੇ ਨਾਲ ਬੱਝਾ ਸੀ। ਪਰ ਬੰਦਾ ਉਮਰ ਨਾਲ ਜਾਵੇ ... ਹਿਰਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ .... ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਬੈਠੇ ਉਹਦੇ ਵੇਲ ... ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਜੰਮਿਆ ਸੀ। ... ਮਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੀਰਿਆ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰਾ ਟੱਬਰ ਦਾ ਭਾਰ ਸਿਰ ਐ ... ਮਰਦ ਬਣ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਬਹੀ ..."

ਇਸ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ' ਤੇ 'ਫ਼ਰਜ਼' ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਲ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ ਨਾਗ ਵਾਂਗੂੰ। ਇਸ ਨਾਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਡੰਗ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੱਜਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਇਸਪੈਕਟਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਅਠਵੇਂ ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣੇ ਅਮਲੇ ਸਮੇਤ ਜੀਪ ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਫੋਲ ਕੇ ਸਾਢੇ ਸੋਲਾਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਖਾਦ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਇਹ ਪੈਸੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯੱਕ-ਮੁਝਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੇ ਪੈਣੇ ਹਨ।" ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਅਹੁੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਮੁਹਲਤ ਜਾਂ ਰਿਆਇਤ ਮੰਗਣ ਤੇ ਇਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਚੁਕਦੇ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਲਈ ਉਹਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਆਇਤ ਵੀ ਉਹ 'ਮੁਲਾਜ਼ਮ' ਭਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਛੋਟਾ ਮਹਿਦਰ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ 'ਸਾਧੂ' ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਸਦਾ ਵਾਹੀ ਵੱਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡੰਗਰ ਧੁੱਪ ਸੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਹਜ਼ਾਰੀ ਟੁੰਡੇ ਦੇ ਕੋਠੇ ਤੇ ਉਠਦੇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਗੱਡੀ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਿਉ ਨੂੰ ਵੀ ਅਗੋਂ ਸਿੱਧਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਮੇਏ ਨਾਲ ਮੇਦਾ ਜੋੜ ਕੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਅਜੇ ਸਤਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਸ਼ੁਕਰ ਰੱਬ ਦਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਹੱਥੀਂ ਵਿਆਹ ਗਿਆ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ... ਤੇ ਉਸ ਲੰਮਾ ਹੋਕਾ ਭਰਿਆ ... ਚੰਗਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਅਫ਼ੀਮ ਖਾਂਦਾ ਸੀ; ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿਉ ਦੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਆਪਣੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਲਿਆ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ ਤੇ ਮਾੜੀ ਚੰਗੀ ਵਾਹੀ ਨਾਲ ਉਹ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਤੋਰੀ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕ ਨੇ ਕਦੀ ਫੁੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਦਰਅਸਲ ਉਹਨੂੰ ਪਿਉ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੇ ਅਫ਼ੀਮ ਖਾਣ ਨਾਲ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੜ੍ਹ ਜਿਹੀ ਸੀ। 'ਜੇ

ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ ਮੇਰੀ ਵੱਲੋਂ' ਉਹਦਾ ਕੁਝ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਪਿਉ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ: ਖਬਰੇ ਉਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ, ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਾ ਵਧਦਾ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਨੂੰ ਲੰਘ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਤੋਰ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਅੱਖਾਂ ਘੁਟ ਕੇ ਮੀਚੀਆਂ। ਫਿਰ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪਾਣੀ ਕਰਕੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਤਾਰੇ ਉਂਦਲੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਕਦੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਪਿਉ ਨਾਲ ਘੁੱਟਿਆ ਘੁੱਟਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਘੱਟ ਵਧ ਹੀ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਕਦੀ ਅਜਿਹੇ ਪਿਉ ਪੁੱਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਜੋ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਂ ਵਾਂਗ ਹੱਸਦੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ... ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ... ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ। ਪੰਜਤਾਲੀ ਸਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਭਰਵੀਂ ਗੰਭੀਰ ਜਾਗੀ; ਕਾਸ਼! ਕਿਤੇ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਏਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰੇ ਏਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰੇ ... ਤੇ ਉਹ ਦੂਰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਗਵਾਚ ਗਿਆ। ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਦਾਹੜੀ ਵਾਲਾ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜਦਿਆਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਆਹ ਵੇਖ ਤੇਰੇ ਜਿਡੇ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ। ਔਹ ਵੇਖ ਖੁਸ਼ੀਏ ਖੇਤੀ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟਾ ... ਓ ਮੁੰਡੇ 'ਮਰੀਕੇ ਦਾ ਪਿਉ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਜੇ ਤੇ ਹੁਣ ਮਰੀਕ ਸੁੱਧ ਸਰਦਾਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੂ" .... ਤੇ ਪਤਾਸੇ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਤੋਂ ਪੰਜਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟ 'ਦਾਖਲ ਕਰਾਈ' ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਸੀ, "ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਾਇਓ। ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਬੇੜੀ ਡੋਬ 'ਤੀ ਜੇ, ਇਹਨੂੰ ਬੰਨੇ ਲਾ ਦਿਓ। ਤੇ ਮੁਲਖ ਰਾਜ 'ਖੀਹ ਖੀਹ ...' ਕਰਕੇ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਆ ਜਾ ਪੁਤਰਾ! ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਹ।"

ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਪਰਲੇ ਬੰਨੇ ਤੇ ਖਲੋਤਾ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੱਕੀ ਕੱਕੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲਾ—ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਉਹ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਅਜੇ ਵੀ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਡਿਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, "ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜੀਅ-ਜੰਤ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਆ—ਹੁਣ ਸਾਥੋਂ ਛਾਲਾਂ ਕਿੱਥੇ ਵੱਜਦੀਆਂ-ਭੁੱਢੀਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ। ਤੇ ਫਿਰ ਛੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜ ਕੇ ਆਖਦਾ, "ਤੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕਰ ਛਾਲਾਂ ਪੁੱਤਰਾ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਭੁੱਢਿਆਂ ਦੀ ਤੇ"—ਤੇ ਕਦੀ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕ ਇਹ ਉਡੀਕਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਭੁੱਢਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਧੌਲੇ ਆਉਣ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਮਾਸਟਰ ਜਾਂ ਅਜਨਬੀ ਬੰਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਆਖਦਾ, "ਉਹ ਤੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਐ?" ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਉਹਦਾ ਪਿਉ, ਪਿਉ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਭਰਾ ਕਿਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ? ਤੇ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਸਾਰੇ ਪਿਉਵਾਂ ਨੂੰ

ਅ. ਕੀ ਪੰਨਾ 25 ਉਤੇ

WHEATON

PONTIAC BUICK GMC LTD.

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਲਓ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਆਦਿ ਵੀ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਖ਼ੀਦਦੇ ਹਾਂ — ਇਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਝੰਡ
ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਫੁਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ

ਕੁਲਦੀਪ ਝੰਡ ਗਰੈਂਡ ਸੇਲਜ਼ ਮਾਸਟਰ

Bus. 526-2781 Res. 524-4137
Pager 687-7711 #7610

SUPER BUYS

325 - 12th St. New Westminster, B.C.

ਪੰਨਾ 24 ਦੀ ਕਾਪੀ

ਸਿਆਣੇ-ਸਿਆਣੇ ਧੌਲੀ ਦਾੜੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਤੇ ਫਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਯਕੀਨ ਕਰਦਾ, “ਪੁੱਤਰਾ ਆਉਂਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੈਨੂੰ — ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਐ ਅਜੇ — ਜਦੋਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਈ ਫਿਰ ਵੇਖੀ। ਦਿਹ ਸੀਸਾਂ ਪਿਉ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸਿਧਾਪੁਰੋਂ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਘਲਾਈ ਜਾਂਦੇ —

ਤੇ ਉਹ ਸੱਚੀ ਪਿਉ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਐਸ਼ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਹਿੱਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਛੱਡਦਾ ਤੇ ਆਪ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਢਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਘੋੜਾ ਬੈਸਕੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਾਈ, ਸਿਰ ਤੇ ਗਾਜਰੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤੇਲ ਨਾਲ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਸੀਮਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਂਗ ਹੁੰਦੀ। ਯਾਰ ਬੋਲੀ ‘ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ’ ਕਹਿਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਕਈ ਸ਼ੁਗਲ ਪਾਲ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਫਾਲਾਂ ਮਾਰਨ ਤੇ ਕੱਡੀ ਖੋਡਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸਨੇ ਵਧੀਆ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਢਾਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਦੂਜੇ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮਾਸ ਨੂੰ ਤੜਕੇ ਲਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਦੇਰ ਤਾਈਂ ਮਹਿਫਲ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਨਵੀਆਂ ਖਾਦਾਂ ਤੇ ਬੀਜ ਤੁਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ‘ਬਹੁਤੀ ਆਮਦਨ’ ਕਮਾਉਣ ਵੱਲ ਉਸਦਾ ਰੁਝਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਉ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਪੈਸੇ ਉਹ ਗੁਲਸ਼ਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਡਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਇਜ਼ਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਕਰਕੇ, ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਕਰਕੇ ਤੇ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਡਾਂਗਾਂ ਫੜਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ — ਅਮਰੀਕ ਪਿਉ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਯਾਰ ਉਹਨੂੰ ਲਭਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਹਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਥਰੇ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦੇ, “ਤੇਰੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਸੁਏ ਵਧੀਆ ਸੁੰਦੀ ਏ ਮੁੰਡੇ!” — ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਜੋ ਬੋੜਾ ਬੋੜਾ ਸਿਆਣਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਕੰਨਾਂ ਤਾਈਂ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਟੈਮਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕ ਦਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਿਆਣਾ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੰਗੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ ਉਹਨੂੰ ਯਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਚਦੇ। — ਮਾਸਟਰ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ — ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਉਹ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਕਾਸ਼! ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਸਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਅਮਰੀਕ ਦੀ ਦਾਦੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਜ ਢਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਪਰ ਉਹ ਕਿਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚੁੱਕਰਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਅੱਗੇ ਉਡਾਸਰੇ। ‘ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਕੰਮ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ’ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। .... ਤੇ ਇੰਜ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕ ਦਾ ਦਾਦਾ ਦੋ ਚੰਗੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਦ ਕਿਧਰੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਦੋ ਕੋਠੜੀਆਂ ਅੱਗੇ ਸੁਫਾ ਤੇ ਅੱਗੇ ਬਰਾਂਡਾ ਛੱਤਵਾ ਕੇ ਉਪਰ ਚੁਬਾਰਾ ਪਵਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਰਾ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਕਿ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਘੱਟ ਉਡਾਇਆ ਕਰੇ। ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਰ ਖਰੀਦ ਲਵੇ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਰੋਟੀ ਤੇ ‘ਆਤੁਰ’ ਹੋ ਕੇ, ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬੇ ਜਾਣ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਪੈ ਜਾਣ ਤੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗਹਿਣੇ ਪਈ ਸਾਰੀ ਪੈਲੀ ਫੁਡਵਾਈ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੀ ਕਦਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਨਿੱਕੇ ਤਾਂ ਨਿੱਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਮਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਫੋਕੀ ਫੁੱਫਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਨ: ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹਦਾ ਦਾਦਾ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਢਾਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਓ ਕਰਤਾਰ ਸਿਆਣਾ! ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਉਂਦਾ, ਸੋਚਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ... ਪਰ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਵਿਹਲੇ ਵੇਲੇ ਸੋਢੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਐਂ ਨਾਂ ....”

“ਕਰ ਤੂੰ ਜਿਹੜੀ ਕਰਨੀ ਐ... ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀਹਦੀ ਮੰਨਣੀ ਆਂ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾ ਐਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਆਂ ...”

‘ਓ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ .....’ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਵੀ ਡਿੱਟਮੁੰਗ ਨੂੰ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ‘ਦਿਲ ਦੀ ਕੀ ਕਰਨੀ ਆ’ ਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕਰਨੀ ਆਂ। ਮੈਂ ਏਡੇ ਏਡੇ ਮਕਾਨ ਤੈਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਦਿਤੇ ਨੇ .... ਸ਼ੁਰਿਆ! ਮੈਂ ਆਹਨਾਂ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਜਿਉਂਦੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਲੀ ਈ ਕਰਾ ਛੱਡ ...।’

ਤੇ ਸਾਰੀ ਢਾਟੀ ਵਿਚ ਠੱਠਾ ਮੱਚ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ‘ਮਕਾਨ ਕਲੀ’ ਕਰਾਏ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ‘ਛੱਟੀ ਕੱਟਕੇ’ ਗਿਆ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਤੀਸਰੇ

25 — CANADA DARPAN Weekending Nov. 7, 1986

ਚੌਥੇ ਮਹੀਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ‘ਸਿਰਾਂ’ ਤੋਂ ‘ਸਿਰ’ ਤੇ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦਾ ਪੈਸਾ ਇਕ-ਦਮ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਗਿਰਤਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬੰਦਾ ਰੱਖਕੇ ਆਪ ਵਾਹ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੱਲੇਗਾ। ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਯਾਦ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਪਿਉ ਤੇ ਮਾਮਾ ਬੀਕਾਨੇਰ ਵੱਲੋਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਧੀਆ ਜੋੜੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ ਪਿੰਡਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਲਦ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੋਗ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮੁੜੀ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ-ਧੋਤੇ ਰੱਖਦਾ। ਉਸਦੀ ਚੁੱਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੰਦਾ ਰੱਖਕੇ ਵਾਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ। ਆਪ ਪੱਠੇ ਲਿਆ ਛੱਡਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਖੁੰਢਾਂ ਤੇ ਬਹਿ ਛੱਡਦਾ ਜਾਂ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਘਰ ਦੇ ਵੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵੀ, ‘ਵਾਹੀਆਂ ਮਿਟੀ ਨਾਲ ਮਿਟੀ ਹੋਇਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਬਿਗਾਨੇ ਪੁੱਤ ਸਿਰ ਤੇ ਹੋਇਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇੰਜ ਝੱਟ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾਂ ਅਮਰੀਕ ਦੀ ਦਾਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਰ ਤੱਕ ਘਰ ਨਾ ਆਉਣ ਤੇ ਬਾਹਰ ਢਾਟੀਆਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅੱਖੀ ਹੁੰਦੀ, “ਨੜਛਿਆ! ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਚਾਲੇ ਫੜ ... ਪੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੰਮ ਕੀਤਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਲਸੂਫੀਆਂ ਪੁੱਗਣੀਆਂ ਇਹ ....”

“ਪੁੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ ਬੁੱਢੜੀਏ .... ਆਪੇ ਪੁੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ .... ਤੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ ....” ਤੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਦਾ ਜੋ ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਦੀ ਚੌਕੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਉਸਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ।

“ਤੂੰ ਕੁੜੀਏ ਇਹ ਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਵਰਜਦੀ। ਪਰਸਾਏ ਗਰਮ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਖਵਾਉਂਦੀ ਏਂ ... ਇਹ ਵਿਗੜੇ ਕਿਉਂ ਨਾ .... ਜਦੋਂ ਆਵੇ ਠੰਡਾ ਤੇਸਾ ਮੱਥੇ ਮਾਰਿਆ ਕਰ ਸੁ .... ਵੇਖ ਲਈਂ .... ਨਹੀਂ ਤੇ ਅੱਖੀ ਹੋਏਗੀ ....” ਬੁੱਢੜੀ ਆਖਦੀ।

ਤੇ ਠੀਕ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਬੜੀ ਅੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਮਰੀਕ ਦੇ ਬਾਲ-ਮਨ ਤੇ ਉਹ ਰਾਤ ਉਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਬੀਰੋ ਕੋਲੋਂ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਮੱਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੀਰੋ ਭੁੜਕ ਕੇ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਉਠੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਹੀ ਅਮਰੀਕ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਹਰਾਮ ਮੱਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਿਆਣੇ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲੀ ਥਾਪੀ ਲਈ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਰੱਜ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤਿਆਂ ‘ਧੌਹ ਧੌਹ’ ਜੜੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਂਢੀ ਗੁਆਂਢੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਮਸਾਂ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧੂਹ ਕੇ ਡੰਗਰਾਂ ਅੱਗੇ ਬਾਹਰ ਉਸਦੀ ਮੰਜੀ ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, “ਦੱਸ ਮੈਂ ਕੀ ਕਸੂਰ ਕੀਤਾ! .... ਮੈਂ ਇਹੋ ਆਖਿਆ .... ਪਈ ਜੱਟਾ! ਉਤੋਂ ਸੋ ਖਰਚ ਪਏ ਆ .... ਤੇ ਤੂੰ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਪੀਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਏ .... ਜਦੋਂ ਪੁੱਗਦੀ ਸੀ ਪੀ ਲਈ .... ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਸਾਥੋਂ ਪੁੱਗਦੀ .... ਨਾਂ ਆ ਵੇਖਿਆ ਨਾਂ ਤਾਅ .... ਮੇਰੀਆਂ ਮੇਰਾਂ ਸੋਕ ’ਤੀਆਂ “ਕੋਈ ਨੂੰ ਹੋਸਲਾ ਕਰ .... ਖਬਰੇ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਆਣਾ ਝਿਆਣਾ ਸੀ। ਐਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਨੂੰ ਅਗੇ ਕੀਤਾ!” ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਤੁਰ ਗਈਆਂ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿਨਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾਧਿਆਂ ਹੀ ਸੋ ਗਿਆ। ਡਾਂਡਾ ਟੀਂਡਾ ਸਾਂਝ ਕੇ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਮਿਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਦਵਾਬੇ 'ਚ ਜਗਦਾ ਦੀਵਾ ਬੁਝਾਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨਿਮੋਬੂਣ ਚੌਕੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਉਨ ਕੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਉਠਿਆ ਨਾ। ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜਕੇ

ਉਠਾਇਆ, “ਉਠ ਮੇਰਾ ਬੀਬਾ ਪੁੱਤ! ਤੂੰ ਕਿਉਂ .....?” ਤੇ ਉਹ ਫਿਸ ਪਈ। ਉਸ ਫੁੱਘਾ ਹੋਕਾ ਭਰਿਆ।

“.... ਹੱਛਾ ਪੁੱਤ! .... ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮ ....” ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਥੀਏ ਹੋਠਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਆ ਹੀ ਗਈ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਰੀਕ ਹਰੀਕੀ ਫੁੱਥ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣਾ .... ਜਦੋਂ ਲੱਭੀ ਨਾ .... ਤੂੰ ਦਸ ਦਈਂ ....” ਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

“ਬੀ .... ਅ .... ਬੀ ....” ਅਮਰੀਕ ਦਾ ਵੀ ਰੋਣ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਤੇ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਦੀਵਾ ਬੁਝਾ ਕੇ ਲੋਟ ਗਏ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਕਹਿੰਦਾ ਲੰਮਾ ਹੋਕਾ ਹਵਾ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਂਦਾ। ਅਮਰੀਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਹੋਏ ਬਬਦ ਗੁੰਜ ਰਹੇ ਸਨ .... “ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਰੀਕ ਹਰੀਕੀ ਫੁੱਥਕੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ....”

ਉਸ ਨੇ ‘ਹਰੀਕੇ’ ਦਰਿਆ ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਘ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦੀ ਅਤੇ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। .... ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਮਾਈ ਗਾਥੇ ਆ ਗਈ .... ਤੇ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਏਨੀ ਦੂਰ ਹਰੀਕੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨਿਆਈਆਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਂ ਫੁੱਥਕੇ ਮਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਮਜ਼ਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਈ ਗਾਥੇ ਫੁੱਥ ਕੇ ਮਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਖੂਹ ਵਿਚ .... ਹਰੀਕੇ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਤੇ ਉਸ ਘੁੱਟ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਉਸ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ?

ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਤੇ ਹੋਰਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੀਤੀ। ਉਸ ਤਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੁੱਟਿਆ: ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝ ਪਈ। ਉਹਦੀ ਭੂਆ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਆਪਣੇ ਇਕੱਲੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਣ ਠਣ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਵਾਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਚਦਾ ਹੀ ਕੀ ਸੀ? ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਖਤ ਆਇਆ ਸੀ; ਖਿੜਿਆ ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋਵੇ? ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਜ? ਇਕੋ ਭੇਟ ਦਾ ਇਕੋ ਭਰਾ ਸੀ। ਭੇਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਕਿਹੜਾ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਆਹੁਣੀਆਂ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਭਰਾ ਦੀ ਵੀ। ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਟੂਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਏ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਮਝਾ ਬੱਕਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, “ਮੇਰਾ ਅੱਗੇ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ .... ਸਾਰਾ ਗਹਿਣਾ ਘਰੇ ਈ ਖਾਧਾ ਗਿਆ .... ਹੁਣ ਇਹ ਵੀ ...”

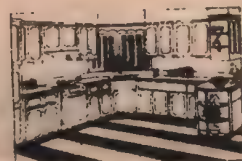
ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਮਾਂ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਮਾੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਪਿਉ ਗਹਿਣੇ ਮੰਗ ਕੇ ਮਾੜੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਾਂ ਖਬਰੇ ਕੀ ਗੱਲ ਸੀ। ... ਤੇ ਇਸੇ ਉਧੇੜ ਬੁਣ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ।

ਭੂਆ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨਜਿੱਠੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਕਿੱਲੇ ਗਹਿਣੇ ਧਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਧ ਗਈ ਸੀ ਪੀਣਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦਾ ਨੇਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਗੁੱਟ ਘਰ ਆਉਂਦਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਅਡੀਮ ਵੀ ਖਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹ ਆਦਤ ਦਾ ਗ਼ਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਘਰਦਿਆਂ ਤੇ ਗਿਰਤਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਉਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਛੱਡ ਦੇਵੇ .... ਪਰ ਅਮਲ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ

ਕਾਪੀ ਪੰਨਾ 26 ਉਤੇ

A-1 Woodwork Ltd.

- Kitchen Cabinets
- Counter Tops
- Store Counters
- Home Remodling

ਕਿਚਨ ਕੈਬਨਿਟ — ਕਾਊਂਟਰ — ਸਟੋਰ ਕਾਊਂਟਰਟੌਪ — ਘਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ

Rajpal S. Mattu

12960-62nd Ave., Surrey, B.C.

Ph. 590-4851

Res. 596-7502

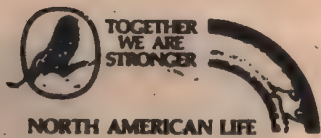
ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ

ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੈਚ 'ਚ ਦੋਵਾਂ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੇਰਦਾਰ ਬਾਲੀਆਂ ਲਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਪਾਣੀਓਂ ਪਈ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਬੜੇ ਚੇਰਦਾਰ ਮੈਚ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਮੈਚ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਬੋਲਿਆ, “ਬਈ ਬੜੇ ਡਟੇ ਐ... ਬੀਲਡ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ (ਇਨਚਮ) ਪਿੰਡੇ ਮਰਨ ਅਲੇ ਹੋਏ ਪਏ ਐ!”

“ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੀ ਵੀ ਕਾਬ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਪਈ ਐ!”
ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਟੋਟਕਾ ਛੱਡਿਆ।

FLEXIBLE PREMIUM LIFE INSURANCE TAILOR-MADE

To your needs which you can afford.

ਪਰਸਨਲ, ਬਿਜਨਿਸ, ਗਰੁੱਪ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਟੈਂਡਾਂ ਅਤੇ
ਵਾਈਨੋ-ਬਲ ਪਲੈਨਿੰਗ ਟਰੀ

INSURANCE FOR

- Personal
- Children
- Mortgage
- RRSP
- Group Insurance & Annuities

CONTACT

Ph. 270-2100

Nagra Insurance Agencies

11420 Granville Ave. Richmond, B.C. V6Y 1R6

ਪੰਨਾ 25 ਦੀ ਘਾਟੀ

ਉਹਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸਦਾ ਪਿਉ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਿੜ, ਗੁਸੇ ਤੇ ਤਨਾਓ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਜ਼ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ। ਜਾਗੀਰ ਕੋਰ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਦਰਿਆ ਜਾਂ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਰ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰ ਘੜੀ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦੀ, ਫੁੱਥਦੀ ਮਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਮਾਣ ਤੇ ਇਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਅਤਿ ਚੰਗਾ ਲਗਣ ਵਾਲਾ ਪਿਉ ਅਮਰੀਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਤਣੇ ਤਣੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਰਤਾ ਕੁ ਰਗੜ ਲੱਗਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਲਾ ਬਾਰੂਦ ਜਿਵੇਂ ਫਟ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਤੇ ਇਹ ਬਾਰੂਦ ਉਸ ਦਿਨ ਫਟ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਬੰਸੇ ਦਾ ਸਾਕ ਅਗਲਿਆਂ ਇਸ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਦਾ ਪਿਉ ਅਮਲੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਘਰ ਤਾਂ ਭੰਗ ਭੁੰਜਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖਿੜ ਕੇ ਝਗੜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਚੁਆਬ ਦਿਤਾ, "ਮੈਂ ਆਵਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਜੈਦਾਦ ਖਾਂਦਾ ਉਏ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਕੰਜਰ ਦੇ ਆਖਿਆਂ ਹਟਾ। ..... ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ? ਕਦੀ ਟਕਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਤੇ ਪਰਿਆਈ? ਬਣਿਆ ਫਿਰਦੇ ਵੱਡਾ ਦਨਾਮ ..... ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਬੁੱਧ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਘਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰਤਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੀ ਧਰਤੀ ..... ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ? ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਉਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ 'ਹਸਾਨ ਮੁਹਿਮਤ' ਨਹੀਂ ....."

"ਵੇ ਪੁੱਤਾ! ਤੇਰੀ ਆਈ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ..... ਵੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਲਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਓਂ ਵੇ ਮੇਰਿਆ ਛਿੰਦਿਆ ਪੁੱਤਾ!" ਮੰਜੀ ਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠ ਬਣੀ ਬੁਢੜੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਕੀਰਨੇ ਪਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਦੂਜੀਆਂ ਮੰਜੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਸਿਸਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

"ਹੈਂ ਕਮਲੀਆਂ! ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਜੇ ..... ਤੁਹਾਡੇ ਵੀਰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ..... ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਘਾਟਾ ..... ਜਗੀਰ ਕੋਰ ਨੇ ਰੋਂਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਖ ਮੰਗੋ ..... ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਹ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਗਿਆ ..... ਆਹ ਜਿਹੜੀ ਨਿੱਕੀ ਅਜੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ..... ਤੇ ਆਹ ਫੂਹ ਭਰ ਮੁੰਡਾ ਜੀਹਦੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੋ ਕੇ ਦਿਨ ਕਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ..... ਵਿਚਾਰਾ ਉਦਣ ਦਾ ਹਲਾਂ ਮਗਰ ਖੁੱਚਾਂ ਤੁੜਾਉਂਦਾ ..... ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੀ, ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਫਿਸ ਪਈ।

"ਨੀ ਬੀਬੀ! ਸਾਨੂੰ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਕੋਟ ਗਲ ਲਾਇਆ ਕਰੂ ..... ਹਾਏ! ਸਾਡੀਆਂ ਗੋਤਾਂ ਕੋਟ ਪੁਰੀਆਂ ਕਰੂ ..... ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਲੋਰ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਅਮਰੀਕ ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਦਾ ਜੀ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਰੋਟ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੀ ਵਖਤ ਪਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸਦਾ ਪਿਉ? ਇਮਾਰਤ ਹੇਠੋਂ ਜਿਵੇਂ ਵੱਡਾ ਬੰਸ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਡੋਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਨਿਤਾਣਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਘੜੀ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਆਲੂ ਕੁੱਥੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਵੱਲ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਘਰ ਰੋਟ ਆਈਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਪਾਸੇ ਬੈਠੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਖੁੱਕ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਗਿੱਲੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਗਮ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸ਼ਰੀਕ' ਹੋ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਹੱਸਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੱਸ ਨਾ ਸਕਿਆ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਕਰਾ ਸਕਿਆ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਿਰ ਝਟਕਿਆ, ਪਾਸਾ ਬਦਲਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਗਰੇਬੀ ਵਲੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਜੇ 'ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ ਸਾਈਂ ਮੈਂਡਾ' ਨੂੰ 'ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ ਸਾਈਂ ਮੈਂਡਾ' ਆਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ ਸਨ, "ਬਾਬਾ! ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸੁਰਗਾਂ 'ਚ ਪੁਚਾਉਣਾ ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਡ ਰਿਹਾ ..... ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਰਕ ਦੇ ਬਾਨਵ ਜ਼ਰੂਰ

ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਪਿਆਂ .....

ਪਰ ਇਹ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਸਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅੱਗੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲੱਗੇ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਸੀ। ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਾ ਤੇ ਪਿਉ ਦੀ ਥਾਂ ਵਰਤਣਾ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਨੂੰ — ਜੋ ਅਜੇ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸੀ, ਵਿਆਹੁਣਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਹਰ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਬੜੀ ਇਹਤਿਆਤ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਤੇ ਨਾ ਗਿਆ। ਛੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੱਧ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ ਉਹਨਾਂ ਵੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੀ ਆਖਣਾ ਸੀ, "ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਈ ਐ ਨਾ! ਕਿਤੇ ਪਿਉ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।" ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦੇਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਯਾਦ ਆਉਣੀਆਂ ਸਨ, "ਭੈਣੇ ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਖੁੱਸ ਗਿਆ। ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰੋਂ ਕੱਢਦੀ ਸੈਂ ..... ਵਰਤਦੀ ਸੈਂ ..... ਹੁਣ ਸੁਖ ਨਾਲ ..... ਭਾਵੇਂ ਸੁਲੱਗ ਨੇ ..... ਪਰ ਹਰ ਗੱਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖੋਗੀ ਮੰਗਤਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ..... ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰੀ ਤੁਰ ਗਈ ....."

ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਮਰੀਕ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਵਾਹੀ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਏਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਦੇ ਢਾਈ ਕਿੱਲੇ ਹੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਬਚਦੇ ਪੰਜਾਂ ਛੋਟਾਂ ਕਿੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇ ਉਹ ਖਾਦ ਆਇ ਪਾ ਕੇ ਫਸਲ ਬੀਜਿਆ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਤੁਰ ਪਏਗਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀ ਵਰਤਿਆ ਕਰੂ। ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਜੇ ਮਹਿੰਦਰ ਵਾਹੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਦਏ ਤਾਂ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਫੁੱਡਾ ਲੈਣਗੇ।

ਸਵੇਰੇ ਉਸ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਮਹਿੰਦਰ ਨਾਲ ਵਾਹੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤੋਰ ਲਈ, "ਮਿੰਦਰਾ ਤਕੜਾ ਹੋ ਕੇ ਪੈ ਜਾ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੁਣ। ਮੈਂ ਵੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦਸੀਂ ਦਿਨੀਂ ਗੋਤਾ ਮਾਰ ਜਿਆਂ ਕਰੂੰ। ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਜੀਤੇ ਹੁਰਾਂ ਕੋਲ ਪੈਲੀ ਗਹਿਣੇ ਆਂ ..... ਉਸ ਲਾਈਨ ਵਾਲੇ ਬਚਦੇ ਪੋਟੇ ਕਿੱਲੇ 'ਚ ਪੋਟੇ ਬੀਜ ਛੱਡੀ ਵਾਹ ਕੇ ..... ਮੈਂ ਪਰਸੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਆਇਆਂ — ਉਰਲੀ ਪੈਲੀ 'ਚ ਭੋਨਾ ਲਾਵਾਂਗੇ — ਠੀਕ ਐ ਨਾ — ?"

ਮਿੰਦਰ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘੂਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਪਾਸਾ ਬਦਲ ਕੇ ਲੰਮਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਨਾ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਮਰੀਕ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਜਾਗੀਰ ਕੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਪੋਟਾ ਕਿੱਲਾ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਗਹਿਣੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ —"

"ਕਿਹੜਾ? ਉਤਲਾ?"

"ਆਹੋ"

"ਕਿਉਂ?" ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਸੀ।

"ਆਹ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਦੀ ਸੋਸ ਦੇ ਕੱਠ ਤੇ ਜਦੋਂ ਗਏ ਸਾਂ ..... ਉਦੋਂ ..... ਮਾਂ ਦੱਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ।

ਅਮਰੀਕ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੁਣ ਖਿੜਣ ਦਾ ਕੀ ਵਾਇਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਘਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਨਾ ਪੈਂਦੀ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਟੀ ਸਮਝਕੇ ਪੀ ਗਿਆ।

"ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈਲੀ ਕਿਹੜੀ ਰਹਿ ਗਈ ਫਿਰ?" ਉਸਨੇ ਜਿਵੇਂ ਖਿਲਾਅ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਚੁਆਬ ਨਾ ਆਇਆ।

"ਉਧਰੋਂ ਖਾਦ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਆਂ ..... ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਖਾਦ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜੇ ..... ਫਸਲ ਤਾਂ ਕਦੀ ਖਾਣ ਜੋਗੀ ਆਈ ਨਹੀਂ ..... ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ।

ਖਾਦ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਨਕਦ ਵੇਚਕੇ ਪੈਸੇ ਵੱਟਕੇ ਵਰਤ ਲੇ ਸਨ ..... ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਕਿੱਥੇ ਪਈ ਸੀ ..... ਮਹਿੰਦਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੋਲਿਆ। ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੁਝੱਤਣ।

ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੱਟ ਚੜ੍ਹਿਆ, "ਮੈਂ ਆਹਨਾਂ ..... ਤੁਸੀਂ ਏਨੇ ਪੈਸੇ ਵਰਤਦੇ ਕਿਥੇ ਰਹੇ ਜੇ ..... ਮਾਤਾ ਤੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਥੋਂ ਲੁਕਾਉਂਦੀ

ਰਹੀ ਏ ..... ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਬਵਾਂ ਜਿਹਾ ਗੁੱਸਾ ਸੀ।

"ਮੈਂ ਵੀਰਾ ਕੀ ਲੁਕਾਉਂਦੀ ਰਹੀਆਂ ..... ਤੂੰ ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਈ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ..... ਉਹਦੇ ਅਮਲ ਦਾ ਏਨਾ ਖਰਚਾ ਘਰੋਂ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ..... ਤੂੰ ਅਣਜਾਣ ਤਾਂ ਨਾ ਬਣ ....."

ਉਹ ਦੰਦ ਘੁੱਟੀ ਲੰਮਾਂ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਏਨਾ ਪੈਸਾ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਉਤਾਰੇਗਾ? ਵਾਹੀ ਕਿਵੇਂ ਤੋਰੇਗਾ? ਭੋਨੇ ਲਈ ਖਾਦ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

"ਮੱਖਣ ਸੁੰਹ ਵੀ ਇਕ ਪਰਨੋਟ ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਜੇ ..... ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ: ਭਾਈਏ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਈਆ ਵਿਆਜੀ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਜੇ ..... ਮੈਨੂੰ ਆਹਦਾ ਸੀ ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸੜਾਰਵੀਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੂੰ ..... ਮਹਿੰਦਰ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਭੇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਕੁਝ 'ਪਟੋਕ' ਕਰਕੇ ਮਾਰੀਦਾ ਹੈ।

"ਲੱਓ ਹੋਰ ਸੁਣ ਲੋ ..... ਮੈਂ ਆਹਨਾਂ ..... ਸਭ ਪਾਸੇ ਦੇਣਾ ਈ ਦੇਣਾ ..... ਅਮਰੀਕ ਉਠਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਭਰ ਗਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਦੀਆਂ ਕੱਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਾੜਾਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਸੋਚਿਆ, ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਫਿਕਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਕੇ ਬੋਲਿਆ "ਓ ਬਾਬਾ! ਇਕੋ ਵਾਰ ਦੱਸ ਦਿਓ ..... ਕੀਹਦਾ ਕੀਹਦਾ ਕੀ ਕੀ ਦੇਣਾ ਮੈਂ? ..... ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਕਿਉਂ ਲੱਗੇ ਓ??" ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਬੋਲਿਆ "ਨਾਲੇ ਘਰ ਗੁਆਇਆ ਨਾਲੇ ਭੜ੍ਹਆ ਅਖਵਾਇਆ। ਲੋਕੀ ਸੌ ਸੌ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਪਰਮ ਨਾਲ ਜੀ ਕਰਦਾ ਪਰਤੀ 'ਚ ਨਿਘਰ ਜੀਏ ਜਦੋਂ ਸੁਟੀਦਾ, ਉਹ ਪੀ ਕੇ ਉਸ ਮੋੜ ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ ..... ਕਦੀ ਉਸ ਮੋੜ ਤੇ ....."

ਨਮੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਬੋਲੀ, "ਸੱਚੀਂ ਭਾ ਜੀ ..... ਅਸੀਂ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਦੇ ਦੱਸਦੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਉਦੋਂ, ਭਾਈਆ ਤੇ ਹੁਣ ਸੱਚੀਂ ਪੁੱਠੇ ਕੰਮੀਂ ਉਤਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਘਰੋਂ ਪਤੀਲਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚੈਂਚਲ ਕਲੀ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਵੇਚ ਦਿਤਾ। ਅਸੀਂ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰੀਏ ..... ਪਿਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ..... ਫਿਰ ਚੈਂਚਲ ਤੋਂ ਮੋੜਕੇ ਆਂਦਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ....."

ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਇਕ ਧੱਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਸੋਚਿਆ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਮੂੰਹ ਦਿੰਦਾ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਉਸਦਾ ਪਿਉ ਘਰ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵੀ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ..... ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਗਰਕ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ..... ਉਹ ਤਾਂ ਚੈਂਚਲ ਦੀ ਹੱਟੀ 'ਚ ਵੜਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨਸਵਾਰ ਵੀ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ..... ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਫੀਮ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬੀੜਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ..... ਮਹਿੰਦਰ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਅਮਰੀਕ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਦੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਲੁਕੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਇਜ ਉਹ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਤੇ ਜੇ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਸ਼ਰੇਆਮ ਭਾਂਡੇ ਚੁੱਕਦਾ, ਨਸਵਾਰ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਇਜ਼ਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਭਲਾ! ਅਗੇ ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸਾਕ ਛੁੱਟਣ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਹਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

"ਕਿਉਂ ਬੀਬੀ ਠੀਕ ਗੱਲ ਐ?" ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੇ ਪੀਤੇ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੁਪ ਕਰਕੇ ਚੁੱਕਣ, ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਦੀਆਂ ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ।

"ਠੀਕ ਆ ..... ਹੋਰ ਭੂਨ ਬੋੜਾ ..... ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਬੋਲ ਪਈ।

"ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਬਚਦੀ ਸੀ ..... ਜੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਗਹਿਣੇ ਪੈ ਜਾਣੀ ਸੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਸੀ ..... ਗੱਲ ਅਮਰੀਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਬੋਲ ਪਿਆ, "ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਸੀ ਨੁਣ ਨੁਣ ਗੁਪਾਲ। ਓ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਹਨਾਂ ਭਾ ਜੀ! ਅਜੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਸਿਰਮਰ ਗਿਆ ਚੰਗਾ ਈ ਹੋਇਆ ਇਹ ਵੀ ....."

(ਘਾਟੀ ਪੰਨਾ 27 ਉਤੇ)

ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ

ਜੱਟ ਸਿੰਘ ਕੋਨਵੈਂਟ ਪੜ੍ਹੀ ਗਰੇਜੂਏਟ ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ 29 ਸਾਲ ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਤਿੰਨ ਇੰਚ ਲੰਬੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੈਰਿਜ ਡਾਊਰੀ ਡਿਮਾਂਡ ਕਾਰਣ 4 ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ, ਉੱਚੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਉ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਰਿਟਾਇਰਡ ਹੈ ਤੇ ਭਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇੰਜਨੀਅਰ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਹਨ ਲਈ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਖਤ ਪੱਤਰ ਇਸ ਪਤੇ ਤੇ ਕਰੋ:

P.O.BOX 3773 STN. 'P'
THUNDERBAY ONTARIO P7B 6E3

Star Drywall Construction Co. Ltd.

- Complete Drywall Service
- Guaranteed Work
- Free Estimates

Sahib or Nake
Ph. (604) 590-2501

P.O.BOX 639
SURREY, B.C. V3T 5L9

ਮਰਕਰੀ - ਲਿੰਕਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਫੋਰਡ ਟਰੱਕਾਂ

ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ

ਗੁਰਦੀਪ ਮੁੱਤੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

Used ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ \$299 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਪ ਆ ਕੇ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਫੋਨ ਕਰੋ

BUS. 520-3055 RES. 521-2184

Ph. 520-3055

301 STEWARDSON WAY, NEW WESTMINSTER, B.C. V3M 2A5

New-West Lincoln Mercury

12th & 3rd Ave. New Westminister, B.C.

ਗੁਰਦੀਪ (ਗੋਰਡੀ) ਮੁੱਤੀ

Early History of Sikhism

The recent development in Punjab have brought into sharp focus the interaction of religion on politics and vice versa. This unholy alliance is of course related directly to the centuries-old colonial heritage in all facets of life, particularly so in the realm of ideology. This is also closely related to the social reality which is extremely complicated and many-sided.

Like any other religion, the Sikh religion had supplied and continues to supply some deeply felt need of human nature. Religion had given a set of values to human life, and though some of these values have hardly any relevance today, or are even harmful, others furnished the foundation of morality. Nonetheless, one thing is certain that religion always merges into mysticism and metaphysics. There have been great mystics, tall spiritual figures who cannot be simply disposed of as self-deluded persons. It has also to be admitted that metaphysics and philosophy, or a metaphysical philosophy of life, deeply appeal to mind, particularly to an irrational mind. Apart from this, in countries which are still in a transitional stage and have yet to build a fullfledged entity of a modern nation-state, emphasis on the "inward life" over external things predominates, inevitably resulting in overriding preoccupation with metaphysics and philosophy. Thus a philosophy of life embedded in religion becomes an article of faith for a vast mass of people. There is, however, the other side of the coin also.

The changes that have taken place in our socio-economic system during all these years have shaken the very fabric of Indian society and may even supercede it. Conditions of life are fast changing and with that thought process is changing too so much so that it is not possible for politics based on religion to survive for any length of time. Pakistan presents a graphic example of the forces of change sweeping over the land. Pakistan was created on the basis of two-nation theory as a theocratic state. Even after the creation of Bangladesh as an independent, sovereign state, it has not been able to build a stable political structure. The Bluch, the Sindhis and the Pathans are actively struggling for their self-identity, though all of them are Muslims.

The Sikhs in India constitute nearly two per cent of the population (though the rigidly orthodox among them do not consider other sects believing in the teachings of the Sikh Gurus — Nirankaris, Sahjedharis (shaven), Namdharis and the followers of Beas Guru — as genuine Sikhs) but their role in Punjab particularly after independence has attracted considerable attention.

The Sikhs in India today enjoy the constitutional status of a minority community within the framework of a secular state. The Constitution guarantees the linguistic and religious rights of the minorities. Unlike other religious minorities, the Sikhs in India occupy an enviable position in all walks of life — the armed forces, civil services, industry and agriculture. One need not give cold statistics to labour this fact. Punjab, where the Sikhs constitute over 52 per cent of the population, has the highest per capita income and largest area under cultivation through irrigation, nearly 80 per cent to be precise. An attempt, however, has been made, right from the times of British rule, to treat the Sikh minority as privileged community, enjoying special status and rights. In actual fact, the Sikhs in India are of diverse ethnic origin like all those who inhabited Punjab before 1947.

The founding Gurus of the Sikh religion had themselves perceived a different religious identity for their followers. The Sikh faith came to flourish in the 15th and the 16th centuries. Those days saw a new ferment sweep the land and compel people to re-examine their values and refurbish their faith. India was face to face with a new situation, trying to absorb the foreign elements — the now established presence of the Muslims — and in that process was herself undergoing a change. Out of this ferment, rose a new set of religious reformers who consciously preached this synthesis and unsparingly condemned the ills which had seized hold of the Hindu religion and society. There was the Hindu saint Ramanand in the south in the fifteenth century, with his more well-known disciple Kabir, a Muslim weaver of Varanasi. Kabir's poems and songs became, and still are, very popular. In the north, Guru Nanak, the founder of the Sikh religion, held the sway. The influence of these reformers went far beyond the limits of the particular sects that grew around them. Hinduism came under the deep impact of new ideas and new ethical principles. Hindus, Muslims and Sikhs were not only becoming integrated within themselves but they were

also giving birth to a new class structure within the confines of the Indian society as a whole.

The word Sikh is derived from Sanskrit shishya, meaning a disciple or learner. Guru Nanak, the founder of the Sikh religion was a revolutionary, religious and social reformer according to whom the political and cultural domination of the people by the ruling classes was chiefly responsible for their degeneration. Their emancipation, he thought, could only be brought about by a new consciousness which could instill into them the unity and fatherhood of God and the equality and fraternity of man. He refused to recognise the distinction between man and man and between the sexes created by the old caste system and other out-moded social conventions and proclaimed that all women were born equal. He felt that the real cause of the misery of the people was their disunity engendered by diversity of faiths and beliefs. Thus in his own way Guru Nanak Arjan Dev, a worthy heir to Nanak's teachings unpraised the low castes debarred for centuries from receiving religious teachings and religious ministrations. "To the knowledge of the basic creed of religion, all are entitled. Among all the four castes all are free to give utterance to God's holy name", declared Guru Arjan Dev and went on to say:

"The same religious teaching to all castes,
By they Khattris, Brahmins, Shudras or
Vaishyas may be imparted."

In the holy scripture of the Sikhs, the Granth Sahib, are included hymns from saints coming from different castes and religions. Among these are Kabir, a weaver, Ravi Das a cobbler, and Namdev, a tailor. These saints have freely given expression to the doctrines of caste equality.

The intolerance practised by the Mughal emperors, especially after Akbar, was mainly responsible for turning the peaceful and peace-loving followers of Guru Nanak into a militant sect.

Contd. at Page 28

BUYING & SELLING

Farms, Home, Lots and Apartments

Contact:

Dilbag Singh Johal

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

Ph. Off. (604)438-8161

Res. 325-0588

ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਮਿਤਰਤਾ,
ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋ
ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ

Canada Trust Realtor

The Canada Trust Company

2629 Kingsway, Vancouver, B.C. V5R 5H4

ਪੰਨਾ 26 ਦੀ ਘਾਟੀ

ਮਹਿੰਦਰ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਫਿਕਾ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਉਹਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੀ
ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਰਦ! ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੇਰੰਗ ਹਾਸਾ।
ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਕ ਦੋ ਜੀ ਹੋਲੀ ਜਿਹੀ ਹੋਏ। ਇਜ
ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਦਰ ਦੀ ਆਖੀ ਗੱਲ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ
ਪਰਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਇਸ 'ਘਰ ਦੇ ਸਾਈ' ਦੇ 'ਵੇਲੇ ਸਿਰ' ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੇ ਜਿਵੇਂ
ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

FRIENDS AUTO BODY & PAINTING LTD.

5605 BYRNE RD. BURNABY, B.C.

Burnaby Auto Auction Building

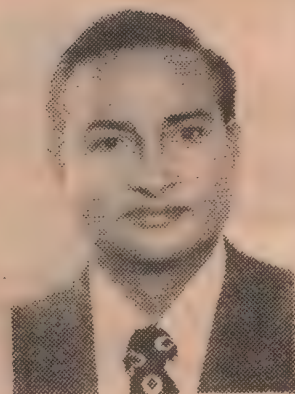
PH. 430-4233

- ☐ I. C. B. C. JOB
- ☐ FREE ESTIMATES
- ☐ FREE COURTESY CAR
- ☐ RUST REPAIRS
- ☐ FIBRE GLASS OR CUT OUT WORK

15 Years Exp

YOU NEVER KNOW VISIT OR CALL
UNLESS YOU TRY

MR. GURU

Contd. from Page 27

Jehangir, grown suspicious of the spreading influence of the teachings of the Sikh Gurus tortured Guru Arjan to death in 1606 on a charge of treason. His son, Guru Hargobind, though in the employment of Jehangir, had to undergo 12 years' imprisonment in Gwalior. He rebelled against Shah Jehan and defeated the imperial army at Sangrama near Amritsar in 1628. Guru Teg Bahadur, who succeeded Guru Har Kishan, was seized by Aurangzeb and beheaded on flimsy charges.

It was in these historical conditions that the character of Sikhism underwent transformation at the hands of the tenth Guru, Gobind Singh. It was he who created the Khalsa. He initiated five persons into the Khalsa who, in turn, initiated him. By this act he terminated the Guruship transferring its sanctity to the Sikh community and their holy book — Guru Granth Sahib. From this time onward staunch Sikhs were commanded to observe the five symbols that clearly demarcated them from other religious communities. The five symbols prescribed were : keeping long hair and unshorn beards (kesh), carrying a sword (kirpan), wearing a knee-length underwear (kachha) — a bracelet (kara) and having a comb in the hair (kangha). It was under his leadership that the first serious blow to undermine the Mughal empire in the north was made.

It is significant in this connection to mention that the Guru considered Hindustan as mentioned in the Adi Granth as his homeland. The Guru has nowhere used the word 'Punjab'. He has called Bengal as his spiritual homeland as stated in one of his letters addressed to his followers in Dhaka. The Guru in fact was aware of the distress of the whole country and not merely of the Punjab. Again Aurangzeb's successor Bahadur Shah was on friendly terms with Guru Gobind Singh and wanted Guru's help for the subjugation of the Marathas and the Rajputs. The Guru refused any such help point blank because this was against his deep devotion to his country.

Four of the Guru's 'Panj Piaras' were non-Punjabis by caste and origin.

Guru Gobind Singh's last days were spent in Deccan. He died towards the end of 1708 at Nand Pur or the banks of the Godavari. He left behind a trusted lieutenant Lachman Das who was renamed Banda Singh Bahadur. This valiant soldier fought many a battle for his Guru's cause. In December 1715, he was besieged by the Mughal forces near Gurdaspur and starved into surrender. His wife was forced into the royal harem and he along with his followers was beheaded publicly. For some years, the resistance to the Mughal rulers became weak and disorganised till Maharaja Ranjit Singh emerged as the rallying centre. Maharaja Ranjit Singh who was a Jat Sikh brought the various misls under his control and transformed the warring Sikh states into a compact national monarchy which subsequently extended its sway to Kashmir and

the Frontier Province. After Ranjit Singh's death, his achievements began to crumble rapidly. One weak ruler after another was deposed in quick succession, till in 1843, Dalip Singh, a minor, was acknowledged as the king with his mother, Rani Jindan as Regent. The final collapse came as a result of the two Anglo-Sikh wars which followed each other in quick succession and the Punjab was finally annexed by Lord Dalhousie in March 1849.

In May 1857, the Indian army at Meerut revolted. It was much more than a simple military revolt and it spread rapidly and assumed the character of a popular rebellion and a war of independence mainly confined to Delhi, United Provinces and parts of central India and Bihar. This revolt strained British resources to the utmost though it was ultimately suppressed with the help of 'loyal' India soldiers. It brought out all the inherent weaknesses of the feudal chieftains and princes, making desperate effort to drive out the foreign rulers. The feudal chiefs had the sympathy of the masses over large areas but they were divided and unorganised, without any constructive ideal or community of interest, guiding their efforts.

In meeting this armed challenge, the British leaned heavily on the support of the Gurkhas. What is much more shocking is that the Sikh chieftains played an important role in suppressing this war of independence. In return for this service to the British rulers, they were given big jagirs both in Punjab and UP.

This first war of independence opened the eyes of the British rulers and they learnt their lesson for the future. The lieutenant-governor, Sir Michael O'Dyer held that the Punjab occupied the key position in the military situation in India. It was the main "recruiting centre for military men". "With one-thirteenth of India (in area) the Punjab furnished 60 per cent of the army recruited in India". "And the strain had fallen mainly on the country districts, which the local government considered not necessary to protect from any anti-government agitation likely to hamper work of recruitment."

"It was the basic thesis of the British view of the army that soldiers should be non-political and consciously preferred soldiers who came from areas not active in Indian political movement".

And on top of all this, the Punjab as an English writer puts it, is a "pivotal province in the British Indian scheme". (emphasis added)
"The official view of the Indian scene at any moment between the first war of independence of 1857 and the

rise of Gandhiji was that if the Punjab was tranquil, there was no need for any serious anxiety as to the standing of the British Raj ..... Government of India held the view that Sikhism was identical with loyalty".

The British strategy in a nutshell was : to keep India slave — keep the Punjab tranquil, backward and safe for British empire in India and outside. The Sikh soldiers were the best bet of for the upkeep and expansion of the British empire. Use this army to suppress any agitation in India, just as it was used to put down the rebellion of 1857. Make it a cat's paw to crush any political movement anywhere in India so that safety of the British Raj is ensured. Whether this redounds to the credit or discredit of the Sikh princes and landlords of those days depends upon how one interprets the event since 1857.

It is clear, all the same, that there was a lack of strong nationalist sentiments which alone could have bound the people of India together. Nationalism of modern type had yet to develop. India had still to go through much sorrow and travail before she learnt the lesson which would give her real freedom.

It seems clear that India fell a prey to foreign conquest because of the inadequacy of her own people and because the British represented a higher and advancing social order. Nevertheless, the three centuries old history of the Sikh religion beginning with Shri Guru Nanak (1469-1539 A.D.) and concluding with Guru Gobind Singh (1675-1708) clearly brings out that their names are among the most illustrious in India. Their life and work were closely, connected with the epoch of medieval India in its last phase. Full of struggle and sacrifice, their contribution to Indian philosophy and their sustained efforts in bringing about a synthesis among the various religions then prevalent in the country in order to satisfy the inner urges of human nature were indeed remarkable. That their philosophy of life became a potent ideological force explains in part the crusading spirit with which they fought against dogmatic beliefs, for equality of women in the society. Above all, their attempts to secularise the outlook of the people were truly noble. To the religious minded people, they achieved much more than this. They not only laid the foundations of morality and ethics but gave a new direction to spirituality in the then changing conditions. The scope of this survey does not permit to make a full assessment of their contribution to India's spiritual development nor is the intention of the author to undertake this task of such magnitude. But one thing is certain that the entire endeavour of the

Contd. at Page 29

NORTH AMERICAN LIFE ASSURANCE COMPANY

NORTH AMERICAN LIFE

- Life Insurance
- Mortgage Insurance
- Children's educational Plans
- R R S P

Malkiat Mutti
representative

320, 815 West Hastings St.
Vancouver, B.C. V6C 2W1

Bus. 685-9335
Res. 522-7167

‘ਤੇ ਵਿਛੜਣ ਦਾ ਅਰੇਤ ਭੇਅ
ਤੇਰੀ ਲੋਰੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ
ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.....?
ਹੁਣ ਘਰ ‘ਤੇ ਰਾਤ
ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਾਂਗ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ...?

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ

ਮਾਨ ਸ਼ੂਅ ਸਟੋਰ

ਆਦਮੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ,
ਚਮੜੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ, ਪਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ

**MENS, LADIES & CHILDRENS'
SHOES AND LEATHER
LUGGAGE & ACCESSORIES**

Mohinder Singh Mann
ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
321-4353

MANN SHOE STORE
6570 MAIN ST., VANCOUVER, B.C.

Contd. from Page 28

Sikh gurus was directed to creating a sense of 'oneness' among the people of India.

Viewing the human condition as a whole, the Sikh gurus repeatedly expressed their love for man and admiration for creativity.

Though Guru Nanak himself belonged to a high cast, he said:

'One of a low caste, lowest among the low am I;
With such go I, not with those reckoned great.
Lord, They glance of grace falls upon the realm,
where the lowly are cherished'

And Guru Gobind Singh wrote:

"Know all mankind to be of one cast and group"

At another place he said:

"The Hindu temple and the Muslims' mosques are both holy as houses of worship. So is the worship offered in each. Men appear distinct, but all are made from the same elements. Like sparks flying from a fire, the particles of the dust from a heap or waves of water rising from the river, they appear distinct, but fundamentally are the same".

By the end of the last century, long after Punjab had been annexed by the British rulers, two significant developments had taken place which had a direct bearing on the Sikhs, particularly on the Sikh peasantry.

After the fall of the Sikh kingdom, the peaceful spell which followed produced an attitude of unwariness. Conventional and superstitious rituals, which, forbidden by the gurus, had become acceptable as adjuncts of regal pomp and ceremony during the days of the Sikh power, now gained and increasing hold over the Sikh mind. The true teachings of the gurus which had supplied Sikhism its potent principle of reform and regeneration were obscured by this rising tide of conservatism. The Sikh religion was losing its characteristic vigour and its votaries were relapsing into beliefs and dogmas from which the gurus' teachings had extricated them. Absorption into ceremonial Hinduism seemed the course inevitably set for them.

After 1857, a marked change took place in British policy and the character of the British rule. From this point the British policy shifted its centre of gravity increasingly to winning the support of reaction in India against the masses. The system of annexation of the Indian states into British India was abruptly given up. Henceforth the remaining princes were zealously preserved and installed as puppet rulers though declared as 'allied' sovereign rulers. And the Sikh princely rulers of Punjab became the most favourite with their British masters.

The growing impoverishment and desperation of the peasantry consequent on the cumulative process of British capitalist penetration were beginning to assume serious dimensions by the second half of the 19th century. The peasantry of Punjab too was hard

ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ

ਕੋਈ ਆਂਥਰੀ ਫੁਹੀਆ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।
ਬੁੱਧੀਆਂ ਧੱਪੀਂ ਰੋਈਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਵਿਚ ਬਾਗ਼ਰਾ ਤੁਰਨਾ ਖਤਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ,
ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਘਰੀਂ ਲੁਕੋਈਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦੇ ਬੱਲੇ, ਲੱਤ ਫੜ ਕੇ,
ਥਪ ਭਈਆਂ ਬਦਬੋਈਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਲੱਗੇ ਕਈ ਕਿਨਾਰੇ, ਧੱਕੇ ਖਾ ਖਾ ਕੇ,
ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਫੁਬੋਈਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਏਥੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ,
ਆਪਣੀਆਂ ਚੱਕੀਆਂ ਤੋਈਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਰਾਹੀਂ ਧੁੜਾ, ਕੁੜਾ, ਪੁੱਛੀ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ,
ਇਹੋ ਬੱਸ ਖੁਸ਼ਬੋਈਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਜਿਹੜਾ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।
ਉਹੀਓ ਮਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਸੱਚ ਨੂੰ ਏਥੇ ਕਿਹੜਾ ਭੜਾ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ,
ਤੁਠ ਪੁਰੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਜਿਹੜਾ ਪੈਰ ਭੁਹਾੜੀ, ਮਾਰੇ ਦੂਜੇ ਦੇ,
ਉਹੀਓ ਪੈਰ ਜਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਕਾਮਾ ਤਾ,
ਮਸਾਂ ਹੀ ਭੰਗ ਟਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ,
ਸੇਠ ਹੀ ਐਸ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਸਾਹਵੇਂ ਲੁੱਟ ਕੇ ਚਾਤਰ ਲੀਡਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ,
ਉਂਗਲਾਂ ਉਤੇ ਨਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਪਰ 'ਗਰੇਵਲ' ਉਹ ਨਾਮ ਨ ਲੈਂਦਾ ਜਦੋਂ ਦਾ,
ਜਿਹੜਾ ਕੋਰਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ।

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਗਰੇਵਾਲ',

hit, particularly the Sikh peasantry in this cruel process. Thus by the last quarter of the 19th century the conditions had started developing for the beginning of the national movement in India and the Sikh masses too were naturally drawn into it.

It is in the midst of these changes that two distinct and opposing trends among the Sikhs began to develop — the proimperialist and the anti-imperialist. These two trends came again and again in conflict with each other, giving Sikh politics and its institutions a new direction and a new content.

What is most obvious is that prior to British rule, there was no trace of any Hindu-Sikh conflict. Communal strife was thus a special product of British rule, and, in particular, of the last phase of its rule, or of the declining period of imperialism. It has nothing to do with the teachings of the Sikh gurus. This, however, does not mean that certain social forces and some individuals did not or even today do not play the game of their mentors.

ਬਾਬਾ
ਇਹ ਕੀਡਿਆਲਾ ਭੁਟਾ
ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ
ਇਹਦੀ ਜੜ੍ਹ
ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ' ਤਕ
ਫੁੱਧੀ ਹੈ
ਬਾਬਾ ਆਮਟੇ
ਤੇਰੇ ਅਮਨਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬੇਰ ਮੰਗਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦਾ
ਹਾਂ
ਪਰ ਤੂੰ ਕਦੀ 'ਕੱਲ੍ਹਾ ਬਹਿ ਕੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਂ
ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਪੋਲੀਆਂ 'ਚ ਕਟਾਕ ਬੀਜੀ
ਜੀ
ਇਹ ਬਾਰੂਦ ਕਿੱਥੋਂ ਉਗ ਆਇਆ ???

Non-smokers

pay less
for insurance.

MOHINDAR SINGH GILL
B. Comm., M.B.A., C.G.A.
Life Underwriter

Suite 1206,
4330 Kingsway,
Burnaby, B.C.

SunLife
OF CANADA

Ph. Off. 430-0455
Ph. Res. 433-1684

Get your life in shape.

Mohindar Singh
Gill

United Realty Ltd.

3879 Oak Street, Vancouver, B.C. V6H 2M6

Malkit Dhani,
M.A. (Eco.)

■ BUYING
■ SELLING

Free Evaluation For Your
Property Call Any Time
Without Any Obligation

Bus. 736-3831 or Res. 434-8548

Pager - 687-1985 #2229

Member of Prestigious M.L.S.
Medallion Club For 83-84 85-86

ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਤੇ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸ਼ਰਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ
ਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਮੰਗੀ।
ਪੰਡਿਤ ਮੁਲਾਂ ਲੰਘਣ ਨਾ ਦੇਂਦੇ,
ਜੋ ਲੰਘਿਆ ਸੋ ਚੋਰੀ।

ਕੁੱਤੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਲਗਦੇ ਜਿਥੇ ਪਿੰਡੇ,
ਵਾਂਗ ਹਲਕਿਆਂ ਪਕੜ ਕੇ ਪਾੜਿਆ ਜੀ।
ਪਾਇਆ ਵੈਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ,
ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਉਜਾੜਿਆ ਜੀ। (ਕਾਲੀ ਦਾਸ)

ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਰਹਿਤ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਮੁਢਲੀ ਸਿਖਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰਾ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੀ ਰਹਿਤ ਨੂੰ ਧਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਵਖਰਾ ਪੰਥ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਸਤਿ ਹੈ, ਚੁਗੇ ਚੁਗਾ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਨਿਹਚਲ ਹੈ, ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ, ਸ਼ਰਾ ਸ਼ਰੀਅਤ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਾਤ, ਵਰਨ, ਮਜ਼ਹਬ, ਸ਼ਰਾ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਪੁੱਛ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਇਕੋ ਵੱਡਾ ਹੁਕਮ ਹੈ —
ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਾ।

ਸਿੱਖ ਦਾ ਜਨਮ ਮਨੋਰਥ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੈ। ਕੋਈ ਰਹਿਤ, ਕੋਈ ਮਰਯਾਦਾ, ਕੋਈ ਸ਼ਰਾ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਕੋਈ ਕਰਮ, ਕੋਈ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਆਤਮਕ ਉਨਤੀ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੋਈ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਿਸਦਾ ਮੁਖ ਆਸ਼ਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ, ਫੇਕਟ ਵਾਧੂ ਕਰਮ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਰਦ ਕਰਨਾ ਹੀ ਗੁਰਮਤ ਹੈ। ਲੋੜ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਉੱਤੇ ਪਰਖਣ ਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਖਾਲਸਈ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਦੀਆਂ ਰਹੁ ਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸ਼ਰਾ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਰਿਹਾ। ਕੋਈ ਵਲੀ, ਪੀਰ, ਗੁਰੂ, ਅਵਤਾਰ, ਨਬੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੰਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਸਕਦਾ ?

ਗੁਰ ਪ੍ਰੀਤੁ ਹਾਮਾ ਤਾ ਭਰੇ ਜਾ ਮੁਰਦਾਰੁ ਨ ਖਾਇ। (141)
ਸੋ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ —

ਸਚਹੁ ਓਰੇ ਸਬੁ ਕੋ ਉਪਰਿ ਸਚੁ ਆਚਾਰੁ। (62)
ਸੋ ਵੁਟੇ ਸਚੁ ਕਾਰ ਕਮਾਈ। (1024)
ਕਰਣੀ ਬਾਝਹੁ ਭਿਸਤਿ ਨ ਪਾਇ। (952)
ਕਰਣੀ ਬਾਝਹੁ ਤਰੇ ਨ ਕੋਇ। (952)
ਫਰੀਦਾ ਅਮਲ ਜਿ ਕੀਤੇ ਦੁਨੀ ਵਿਚਿ,
ਦਰਗਹ ਆਏ ਕੰਮਿ। (1383)

ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਖਾਲੀ ਬਾਹਰਲੇ ਵੇਸਾਂ, ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ, ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਕਰਮਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ —

ਭੇਖੀ ਅਗਿਨ ਨ ਖੁਝਈ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਮਨ ਮਾਹਿ
ਵਰਮੀ ਮਾਰੀ ਸਾਧ ਨ ਮਰੈ
ਤਿਓ ਨਿਗੁਰੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ (ਵਾਰ ਵਡਹੰਸ)
ਗਜ ਸਾਢੇ ਤੇ ਤੈ ਧੋਤੀਆਂ ਤਿਹਰੇ ਪਾਇਨ ਤੱਗ।
ਗਲੀ ਜਿਨਾਂ ਜਪ ਮਾਲੀਆਂ, ਲੋਟੇ ਹਥਿ ਨਿਬਗ।
ਓਇ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਨ ਆਖੀਏ ਬਾਨਾਰਸ ਕੇ ਨੱਗ।

ਰਹਤ ਅਵਰ ਕਵ ਆਵਰ ਕਮਾਵਤ,
ਮਨਿ ਨਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮੁਖਹੁ ਗੰਦਲਾਵਤ।
ਜਾਨਨਹਾਰ ਪੁਰੁ ਪਰਬੀਨ,
ਬਾਹਿਰ ਭੇਖ ਨ ਕਾਹੂ ਭੀਨ।
ਅਵਰ ਉਪਦੇਸੇ ਆਪਿ ਨ ਕਰੇ,
ਆਵਤ ਜਾਵਤ ਜਨਮੇ ਮਰੇ।
ਬਗਾ ਬਗੇ ਕੱਪੜੇ ਤੀਰਥ ਮੰਝਿ ਵਸੰਨਿ।
ਘੁਟਿ ਘੁਟਿ ਜੀਆ ਖਾਵਟੇ,
ਬਗੇ ਨ ਕਹੀ ਅਨਿ। (ਸੁਹੀ ਮ: 1)

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੀਰਥਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਂਡੇ ਅਥਵਾ ਬਾਹਮਣ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਿੱਝਾ ਹੋਇਆ ਮਾਸ ਤਾਂ ਘੱਟ ਖਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਗਰੀਬ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦਾ “ਲਹੂ” ਜ਼ਰੂਰ ਪੀਂਦੇ ਹਨ।

ਪੂਜਾ ਤਿਲਕ ਕਰਤ ਇਬਨਾਨਾ।
ਫੁਰੀ ਕਾਢਿ ਲੇਵੇ ਹਥਿ ਦਾਨਾ।
ਬੇਦੁ ਪੜੈ ਮੁਖਿ ਮੀਨੀ ਬਾਣੀ।
ਜੀਆ ਕੁਹਤ ਨ ਸੰਗੀ ਪ੍ਰਾਣੀ। (ਗਉੜੀ ਮ: 5)

ਬੜਾ ਦਾਨਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੰਦ ਨਹੀਂ ਕੱਪਦਾ ਉੱਥੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਆਖ ਕੇ ਲੁਟਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ —
ਮੇਨ ਭਜੇ ਨਹੀਂ ਮਾਨ ਤਜੇ ਨਹੀਂ,
ਭੇਖ ਸਜੇ ਨਹੀਂ ਮੁੰਡ ਮੰਡਾਏ।
ਕੰਠ ਨਾ ਕੰਠੀ ਕਠੋਰ ਧਰੇ ਨਹੀਂ,
ਸੀਸ ਜਟਾਨ ਕੇ ਚੁਟ ਸੁਹਾਏ।
ਸਾਚ ਕਹੇ ਸੁਨਿ ਲੈ ਚਿਤਿ ਦੇ,
ਬਿਨ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕੀ ਸਾਮ ਸਿਧਾਏ।
ਪ੍ਰੀਤ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਯਤ ਹੇ,
ਕਿਰਪਾਲ ਨਾ ਭੀਜਤ ਲਾਂਡ ਕਟਾਏ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ —
ਨ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਣ।

ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ, ਹਿੰਦੂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ

ਵੱਡੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਤੇ ਸ਼ਰਾ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਕੇ ਸਤਿ ਨੂੰ ਅਸਤਿ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਕੇ, ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਜੀ, ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੀਅਤ ਤੇ ਰਹੁ ਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੇਕਟ ਕਰਮ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਰਹੁ ਰੀਤੀਆਂ ਸਬੰਧੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸ਼ੁਧ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਜੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ, ਨਿਰਾਲਾ ਪਨ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੇਕਟ, ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ, ਕਰਮ ਕਾਂਡ, ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਕੀ ਸਾਡਾ ਆਚਾਰ, ਵਿਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਾਜੇ ਨਿਵਾਜੇ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਸ ਦੀ ਅਸੀਂ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ?

ਕੀ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਖਾਇਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਹਨ ?

ਕੀ ਸਾਡੀ ਅੰਦਰਲੀ ਮਾਨਸਕ ਭਾਵਨਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਮਾਨ ਰੂਪ ਹੈ ? ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਪੰਥਕ ਸਮਾਚਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਉਚੇ ਉੱਚੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕੇਵਲ ਸੋਧ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਚਲਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿਤੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਸੋਧ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ, ਕਿਹੜੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਨੀਯਤ ਕਰਨੇ, ਰੀਤ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੋਧ ਹੈ, ਪਰ ਥੱਲੇ ਬੈਠਣਾ, ਚੰਦੇਆ ਲਗਾਣਾ, ਚੌਰ ਕਰਨੇ, ਧੂਪ ਖੱਤੀ ਆਦਿ ਰੀਤ ਹੈ।

ਕਰਤੇ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਸੋਧ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦਾ ਮੁਖੋਂ ਜਾਪ, ਰੀਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸੋਧ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਕੜਾਹ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੰਡ ਘੀ ਆਣਾ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ, ਰੀਤ ਹੈ।

ਸਿਰਫ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਹੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ, ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਭੇਟ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਰੀਤ ਹੈ।

ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਸੋਧ ਹੈ ਪਰ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕੰਠ ਕੀਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਮੌਕੇ ਲਈ ਮਿਥੀ ਅਰਦਾਸ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਨੇ ਜਾਂ ਬੋਲਣੇ — ਰੀਤ ਹੈ।

ਮੁੱਢਲੀਆਂ

ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪੇਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਤੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਪੇਪਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਦੇ ਪੇਪਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਹਾਂ। ਆਪ ਜੀ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਹੁਤ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਬਖਸ਼ੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਿਨ ਦੁਗਣੀ ਤੇ ਰਾਤ ਦੋਗੁਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੇ। ਪੇਪਰ ਦਾ ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਲਾਇਕ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ
ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਵਰ।

TICKETS TO ANYWHERE GABA TRAVELS

ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ
ਆਪਣੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ
ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ
ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

MANOHAR LAL GABA
GET HELP IN INDIA AT
NUR MAHAL PH: 49
JULLUNDUR PH: 74597
NEW DELHI PH: 44165
JANDIALA (JULLUNDUR)
MOGA (FAREEDKOT)

6612, MAIN ST. VANCOUVER, B. C.
Phone 324-3336

ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨੀ ਮਾਸਟਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ'

(੧੩ ਜੂਨ ੧੯੧੧ (ਪਿ. ੬੨) ਅਤੇ ੨੬ ਨਵੰਬਰ ੧੯੮੬)

ਟਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ 'ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ' ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ 'ਕਣਕਾਂ ਰੰਗ ਵਟਾਏ' ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ —

ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਢੁੰਘਾਈ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸੋਚੀਏ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹਨ — ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਲਾ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਲੀ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਦੋ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਇਕ ਸਫਲ ਤੇ ਚੰਗੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਕਲਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਲਾਕਾਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ 'ਕਣਕਾਂ ਰੰਗ ਵਟਾਏ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਰੱਖੀ ਖੜੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਲਮ ਤੇ ਭੁਰਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਰਚਨਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਨ।

ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' ਨੂੰ ਮੈਂ ਅੰਦਰਲੇ ਤੇ ਬਾਹਰ-ਮੁਖੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬੜਾ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਰੰਗਤ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਕ ਘੰਟਾ ਬਹਿਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਉਹ 45 ਮਿੰਟ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਖਿਚ ਲੈਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਇਕ ਇਹ ਹਨ : ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ, ਗਿੱਲ ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਬਾਹਰਲਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਆਦਿ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਗੀਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਗੀਤਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਕਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' ਵਰਗੇ ਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅਨਮੋਲ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਕੁਝ ਗੀਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਸੌਖੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਰਚੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਮੱਲੋਂ ਮੱਲੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਕਲਮ ਅਜਮਾਈ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਏਨਾ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਣੀ ਗੁਣਾਂ

ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਨ
31.5.86

ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਆਪਣੇ ਭੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਬੜੀ ਕੀਮਤ ਪਈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਚੰਗਾ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਹੈ।

(ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਲ')

ਸ: ਗੁਰਚੇਤ ਸਿੰਘ ਜੰਜੂਆ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੁਲੀਗ ਤੇ ਮਿਤਰ ਬਣੇ, 'ਕਣਕਾਂ ਰੰਗ ਵਟਾਏ' ਦੇ ਮੁਖ ਬੰਦ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ —

'ਚਮਨ' ਨੂੰ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਾਜਪੂਤ ਦੁਆਬਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਇਲ ਜਿਹੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਮਸਤ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੀਰੀਅਡ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ਚਮਨ) ਪਾਸੋਂ ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੀਰ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਰਸ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਦੇ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 'ਚਮਨ' ਦਾ ਗਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ ਪਾਠ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਉਤੇ ਰੇਖਾ ਉਕਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

'ਚਮਨ' ਨੂੰ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਗੀਤ ਲਿਖ ਕੇ ਛਪਵਾਏ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ। ਜਿਥੇ ਚਮਨ ਇਕ ਗੀਤਕਾਰ ਹੈ ਉਥੇ ਉਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਵਾਰਤਕਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ — ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੰਕਾਰ ਪੂਰੇਗ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ।

'ਚਮਨ' ਜਿਥੇ ਗੀਤਕਾਰ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਖੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਝੂਠ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜੀਵਿੱਦੀ ਜਾਗਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਣੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ 'ਚਮਨ' ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨੌਵੀਂ ਸ਼ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਡਰਾਇੰਗ ਦੇ ਪੀਰੀਅਡ ਸਮੇਂ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਪਰਮ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਣ ਸਿੰਘ

ਆਰਟਿਸਟ(ਟਰੇਡ ਮਿਓ ਸਕੂਲ ਆਫ ਆਰਟਸ ਲਾਹੌਰ) ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਡਰਾਇੰਗ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੱਟ ਕੀ ਤੇ ਡਰਾਇੰਗ ਕੀ?" ਇਹ ਗੱਲ ਚਮਨ ਨੂੰ ਖਾ ਗਈ, ਝੱਟ ਬੋਲ ਉਠਿਆ, "ਮਾਸਟਰ ਜੀ! ਮੈਂ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹਾਂ ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਝਨਲਾ ਕੇ ਦਸਾਂਗਾ।"

ਗੱਲ ਕੀ ਏਸ ਨੂੰ ਕਲਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਧੁੰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਹ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਫਸਟ ਡਵੀਜ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅਖੀਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦਾ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰ ਬਣਿਆ। 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਹੋਏ ਅਤੇ ਟਰੇਡ ਕੀਤੇ ਹੋਏ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਆਪਕ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਏਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛ ਕੋਟ ਫੜ੍ਹਕੀ ਦੇ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਏਸ ਦੀ ਕਲਾ ਜੇ ਵੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕੋਟ ਫੜ੍ਹਕੀ ਦਾ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਮੀਊਜ਼ੀਅਮ ਕੋਟਫੜ੍ਹਕੀ ਇਸ ਦੇ ਭੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।

'ਚਮਨ' ਦੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹਨ — ਉਹ ਆਪ ਜੱਟ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਖੁਦ ਬ ਖੁਦ ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਸਨੇ ਜੱਟਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ

ਉਲੀਕੇ ਹਨ ਉਥੇ ਆਮ ਕਵੀਆਂ ਵਾਂਗ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ, ਜਿਸ ਨੂੰ SHAKESPEARE OF INDIA ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਵਾਂਗ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਸੁਘੜਤਾ ਨਾਲ ਉਲੀਕਿਆ ਹੈ। ਪੀਲੇ ਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੀਤੇ ਬਚਪਨ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਲਿਖਦਾ ਹੈ —

"ਹੁਣ ਵੀ ਆਈ ਰੁਤ ਸਾਵਣ ਦੀ ਹੁਣ ਵੀ ਕਾਲੀਆਂ ਮਸਤ ਘਟਾਵਾਂ ਪਰ ਉਹ ਜੋਬਨ ਰੂਪ ਜਵਾਨੀ ਗਏ ਗਵਾਚੇ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਨਾ ਉਹ ਦੇਬੇ, ਸੀਥੇ, ਸ਼ਾਮੇ ਮੁੜ ਪੀਲੇ ਤੇ ਕਠੀਆਂ ਹੋਸਣ ਹੋ ਕੇ ਭਰ ਭਰ ਜਿੰਦ ਨਿਮਾਣੀ, ਬੀਤੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਕਰ ਕਰ ਚੇਤੇ ਆਖ ਰਹੀ ਹੈ ਸ਼ਾਲਾ! ਮੁੜ ਕੇ ਆਵਣ ਛੋਟੀ ਬੀਤੀਆਂ 'ਚਮਨ' ਬਹਾਰਾਂ 'ਚਮਨ' ਨੇ ਗੀਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਰੁਬਾਈਆਂ ਤੇ ਵੀ ਬੜੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਅਜਮਾਈ ਹੈ।

ਸ਼ਾਲਾ! ਮੇਰਾ ਇਹ ਸ਼ਿਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੰਨ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਉਠੇ। (ਗੁਰਚੇਤ ਸਿੰਘ ਜੰਜੂਆ)

ਉਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗਿੱਲ 'ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ' ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ — "ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' ਕੋਲ ਕਮਾ ਕੇ ਰਖਿਆ ਸਿਦਕ, ਹਿਮਤ ਅਤੇ ਹੌਂਸਲਾ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਸਦਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੰਜਲ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੁੰਦਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।" (ਗਿੱਲ ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ)

੬.੧੧.੮੬ ੩੨ ਉਤੇ

AIR-INDIA ANNOUNCES INDIA TWO WAYS.

We want to make it as convenient as possible for you to fly Air-India to India. So we suggest you leave any day of the week and choose

1. Fly to New York and connect with Air-India's 8:15 nightly departure for Delhi or Bombay.

2. Fly to London or Paris and pick up Air-India there.

AIR-INDIA
WE'RE YOUR AIRLINE

See your Travel Agent and make your reservations now.

ਪੰਨਾ 31 ਦੀ ਭਾਗ

ਨਗਰ ਕੋਟ ਫਤਹੀ ਨੇ ਕੇਵਲ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਤੇ ਬੰਬਰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਕਲਮ ਦੇ ਧਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਨਗਰ ਗੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਸ ਨਗਰ ਦੇ ਸ: ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ 1966 ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ, ਲਾਲਾ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮਰਹੂਮ ਲਾਲਾ ਮਿਹਰਚੰਦ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਅਤੇ ਸ: ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੇ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਲਮ ਫੜਨ ਲਈ ਬਲ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' ਕੇਵਲ ਅਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਚਨਾ 'ਸਰਲ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ' ਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਪਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜੀ। ਉਦੋਂ 'ਚਮਨ' ਰਾਜਪੂਤ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਤੇ ਬਿੱਜੋਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੀਕ 34 ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਇਸ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਲੰਬੇ ਪੈਂਡੇ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਸਾਹਿਤਕ ਪੰਥ ਉਤੇ ਅਗੇ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਕਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਲਮ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਤੇਜ਼ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ ਅੱਜ ਤੀਕ 32 ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਚੀਆਂ ਤੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਸੱਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੀ ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੁਝ ਅਤੇ ਮਾਇਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਣ ਬਾਕੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਣਛਪੇ ਖਰੜੇ ਪ੍ਰੈਸ ਤੱਕ ਪੁਜਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਦੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਾਸਟਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਨ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਉਰਦੂ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਸੰਨ 1954 ਵਿਚ ਰਾਜਪੂਤ ਦੁਆਬਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਾਇਆ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਠ ਜਾਣ ਕਾਰਣ ਅਤੇ ਵਡੇ ਮਤੇਰ ਭਰਾ ਵਲੋਂ ਮੁਖ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਣ ਕਾਰਣ ਤੇ ਮੁਰੱਬੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਵੇਂ ਥਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਧਰੇ ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਗਏ। ਮਜ਼ਬੂਰ ਪੰਜਾਬ ਆਰਟ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰੀ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੋਰਸ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ 1955 ਵਿਚ ਆਰ ਐਸ ਜੈਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਚ ਆਧਿਆਪਕ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੋਰਸ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ ਦੀ ਡੀ. ਏ. ਕਰ ਲਈ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਨਸਟ੍ਰਕਟਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਆਪ ਟ੍ਰੇਨੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣ ਗਏ।

ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਂਦਿਆਂ ਆਪ ਇਤਨੇ ਹਰ ਦਿਲ ਅਜੀਜ਼ ਬਣ ਗਏ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਟ੍ਰੇਡ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਉਘੇ ਆਰਟਿਸਟ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਜੈਤਲੀ ਜੀ

ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਯਰਾਨਾ ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਨਾਲ ਸੀ। ਜੈਤਲੀ ਜੀ ਨਾਲ ਰਾਮਪੁਰੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਹੋਸਟਲ (ਪਲਟੇ ਦੀ ਕੋਠੀ) ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਰਾਮਪੁਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਈ। ਮੁਹਿੰਦਰ ਮਾਂਗਟ ਅਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਨੀਲੋਂ ਨੇ ਇਸ ਮੇਲ ਜੋਲ ਵਿਚ ਹੱਥੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨਾਭਾ ਦੀਆਂ ਇਕੱਤ੍ਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਪਰ ਉਥੇ ਕੁਝ ਇਕ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਗਰ ਨੱਸੀ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜਣ ਕਾਰਣ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਭਾ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਤਿਆਗੀ।

ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਨਾਭਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਬੇਸਿਕ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ ਬਿੱਜੋਂ ਦੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਰੋਂਗਦ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਤੇ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਸਤੰਬਰ 1960 ਵਿਚ ਬਿੱਜੋਂ ਬਿੱਜੋਂ ਵਿਖੇ ਬੇਸਿਕ ਦੇ ਇਨਸਟ੍ਰਕਟਰ ਲਗ ਗਏ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਰਮਿਟ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਜਨਵਰੀ 1961 ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੁਲੈਹਿਤ ਚਲੇ ਗਏ।

ਸੰਨ 1966 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਦੁਲਹਿਤ ਦਾ ਸਕੂਲ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ ਸਮੇਤ ਗੋਰਮਿਟ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਕੋਟ ਫਤਹੀ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੰਨ 1971 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਧਿਆਪਕ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਰਮਿਟ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਟਾਂਡਾ ਵਿਖੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ ਗੋਰਮਿਟ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸਾਢੇ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਆਧਿਆਪਕੀ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਸੰਨ 1971 ਵਿਚ ਆਪ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆ ਵਸੇ।

ਬਿੱਜੋਂ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਗ ਫਾਰਮਰ ਕਲੱਬ ਕੋਟ ਫਤਹੀ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕਲਚਰਲ ਪਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਦਸੂਹੇ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕਲੱਬਾਂ ਦੇ ਕਲਚਰਲ ਪਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਏ ਤੇ ਕੋਟ ਫਤਹੀ ਦਾ ਇਹ ਕਲੱਬ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਰਿਹਾ।

ਜਦੋਂ ਆਪ ਨਾਭੇ ਆਧਿਆਪਕ ਸਨ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੈਨ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਕਲਚਰਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਾਭੇ ਤੋਂ ਗਈ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਟ ਫਤਹੀ ਨਗਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਪ ਕਨਵੀਨਰ ਬਣੇ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਕੋਟ ਫਤਹੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਮੀਊਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕ ਮਰਹੂਮ ਮੰਤਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੈਦ ਨੇ ਉਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਮੀਊਜ਼ੀਅਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਥਕ ਬੁਲਾਰੇ ਸਵਰਗੀ ਸ: ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਚਮਨ ਜੀ ਦੇ ਉਦਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦਾ ਉਕਾ ਲਗਾਉ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਬੀਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਵਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਹਰਮਨੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੜਕੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਵੀ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਚਮਨ ਜੀ ਆਪ ਵੀ ਹਰਮਨੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੰਘਣੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

'ਚਮਨ' ਜੀ ਜਿਥੇ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਹੋਵੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹਰ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਰੱਜ ਕੇ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਂਗ ਪਵਿੱਤਰ ਰਖਦੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਸਿਗਰਟ ਨਹੀਂ ਪੀ ਸਕਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਫਰਤ ਹੈ।

'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਬਣਾ ਰਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਕਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਣਮੁੱਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਅਖਬਾਰ, ਰਸਾਲੇ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਆਦਿ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਸੰਚੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਮਾਇਣ, ਮਜੀਦ ਕੁਰਾਨ ਤੇ ਬਾਈਬਲ ਆਦਿ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਸਾਂਭੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਅਜੀਤ, ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਕਾ, ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੇ ਰਸਾਲੇ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ, ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ, ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਤਮ ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਕੈਨੇਡਾ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰ, ਇੰਡ ਕਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤ੍ਰਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ, ਰਣਜੀਤ, ਸਿਖ ਸਮਾਚਾਰ, ਕੌਮੀ ਸਮਾਚਾਰ, ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ-ਏ-ਦਸਤ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ, ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ, ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ, ਸਾਂਝ-ਸਵੇਰਾ, ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਪੰਜਾਬ, ਰੁਸਤਮ, ਜੀਵਨ ਸਾਂਝਾ, ਪੂਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ, ਸੰਦੇਸ਼, ਲਿੰਕ, ਖਲਿਕ, ਇੰਡੀਆ ਨੀਊਜ਼, ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਨਾਂ, ਗਗਨ ਦਮਾਮ, ਜੀਵਨ ਸੇਵਾ, ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ, ਸਪੱਕਸਮੈਨ, ਪੰਜਾਬ ਨੀਊਜ਼ਲੈਟਰ, ਬੀਡਜ਼ ਆਫ ਟਰੱਬ, ਗੁਰਦੀਪਕ (ਬੀਸਵੀਂ ਸਦੀ, ਸਮਾ ਦੇਵੇਂ ਉਰਦੂ) ਲੋਕਤਾ, ਸੂਰਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਟਲਸਾਂ, ਐਨਸਾਈਲੋਪੀਡੀਏ, ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੀ ਉਰਦੂ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਟੇਪਾਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੈਸਟ ਟੇਪਾਂ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹਨ।

ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰ ਰਸਾਲੇ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਸਭ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਡੇਟ-ਵਾਈਜ਼ (ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਂਗ) ਬਣਾ ਕੇ ਰਖੀਆਂ ਤੇ ਸਾਂਭੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

'ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ' ਪੇਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਛਪਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੇਪਰ (1982 ਤੋਂ) ਮੁੜ ਟਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਛਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸ: ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਲ' ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੂੰ ਕੈਲਗਰੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ 'ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ'

ਭਾਗ ਪੰਨਾ 33 ਉਤੇ

ਸਾਡਾ ਸੁਰਜ ਵੀ ਮੌੜੇ
ਸਾਡਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਮੌੜੇ
ਭਿੱਤੇ ਪਾ ਨਾ ਜਾਣ ਚੰਦਰੇ ਹਨੇਰੇ।
ਕੋਟ ਬੇੜੀਆਂ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਅਸਾਂ
ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚੋਂ ਹਟਾਓ
ਫਾਲੇ ਪੰਥ ਇਹ ਲੰਮੇਰੇ-
ਸਾਡਾ ਚਾਨਣ ਭੁਰਾ ਕੇ
ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਤੱਜ ਰੱਲੇ
ਅਸੀਂ ਪਿੰਮਤਾਂ ਦੇ ਜਾਏ
ਸਾਡੇ ਪਰਥਤਾਂ ਜਿਹੇ ਜੇਰੇ-
ਸਾਡੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਭਖਦੇ ਨੇ

Lake View Realty

If your property is currently listed with a real estate broker, please disregard this offer. It is not our intention to solicit the offerings of other real estate brokers. We are happy to work with them and cooperate fully.

THINKING OF BUYING or SELLING

(RESIDENTIAL, COMMERCIAL, FARMS & INDUSTRIAL)

FREE Consultation for BUYING or SELLING

FREE Information on Financing

FREE Knowledge of your existing Mortgage

FREE EVALUATION of your property

FOR FRIENDLY & EFFICIENT SERVICE

NIRMAL (NEIL) DHALIWAL

Bus: 588-9955 Res: 597-2069

I know the signs of a good neighbourhood.

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ?

ਇਕ ਰਸਤਾ ਹੋਰ ਹੈ :

ਹਿਪਨੋਥੈਰੇਪੀ

ਦਮਾਂ, ਦਰਦ, ਨਸ਼ਾ, ਵਜ਼ਨ, ਦਿਮਾਗੀ ਚਿੰਤਾ, ਕਰੋਧ, ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ, ਗੁਪਤ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਰੋਗ ਹੋਵੇ, ਸਭ ਦਾ ਸ਼ਰਤੀਆਂ ਇਲਾਜ !! (ਬਿਨਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਿਆਂ)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਵਧਾਉਣੀ, ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਇਲਾਜ, ਡਰ ਭੈ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵੱਲ ਲਗਾਉਣੀ ਆਦਿ : ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਨਵੇਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ

ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਸਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

(403) 791-5105/2571

ਐਡਮਿਟਨ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ (ਸਿਰਫ ਵੀਕਐਂਡ ਤੇ ਹੀ)

ਪੰਨਾ 32 ਦੀ ਘਾਟੀ

ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗੋਰਮਿਟ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਰਾਂਟ ਲੈ ਸਕੇ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ 'ਕੰਵਲ' ਜੀ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਤੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਰਸਾਲੇ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੀਕ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰ ਰਸਾਲੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਛਪੇ ਹਨ ਜਾਂ ਛਪ ਰਹੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਅੱਧੀ ਕਾਪੀ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਵੇ। (ਗਦਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ)

ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ, ਫਾਰਸੀ, ਹਿੰਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿਖਣ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਫਰੈਂਚ, ਜਰਮਨ, (ਇਟਲੀਅਨ ਤੇ ਸਰਬੋਕ੍ਰੋਏਸ਼ਨ (ਯੋਗੋਸਲਾਵੀਅਨ)) ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਚਮਨ ਜੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਉਪਰੰਤ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਕੈਮਲੂਪਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਫਿਰ 1975 ਵਿਚ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੈਲਗਰੀ (ਅਲਬਰਟਾ) ਆ ਗਏ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਚਮਨ ਜੀ ਵਿਦਿਅਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 23 ਅਤੇ 24 ਜੂਨ 1984 ਨੂੰ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ (U.S.A.) ਵਿਖੇ ਸੰਸਾਰ ਸਿੱਖ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ, ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਨ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਸੱਤਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣੀ 14 ਮੈਂਬਰੀ ਏਕਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਪ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਗਏ।

ਕੈਨੇਡਾ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੇ 6 ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

1. ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਮੇਂ ਕੋਟਵਤੂਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅੰਕ 'ਨਾਨਕ ਜੋਤੀ' (1969) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚਮਨ ਜੀ ਉਸ ਪੇਪਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਸਨ।

2. ਇਕ ਜੁਲਾਈ 1973 ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ।

3. 1975 ਤੋਂ 1985 ਤੱਕ ਵਤਨੇਂ ਦੂਰ (ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਫਿਰ ਐਡਮਿਟਨ) ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰਹੇ।

4. 2 ਜਨਵਰੀ 1980 ਨੂੰ ਖਲਕ ਕੈਲਗਰੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ।

5. ਮਾਰਚ 1978 ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ 1979 ਤੱਕ ਇੰਡੋ ਕਨੇਡੀਆ ਟਾਇਮਜ਼ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੈਲਗਰੀ ਤੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰਹੇ।

6. ਜਨਵਰੀ 1986 ਤੋਂ ਅਦਾਰਾ 'ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਨਾਂ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਚਮਨ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਮਾਸਟਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਚਮਨ' ਨੇ 26 ਜੂਨ 1977 ਨੂੰ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਐਸੋ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। 25 ਫਰਵਰੀ 1979 ਤੱਕ

ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਚਮਨ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਕੈਲਗਰੀ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਵੀ ਚਮਨ ਜੀ ਸ: ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨਿਝਰ ਤੇ ਸ: ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਾਥੀ ਸਨ ਸਵਰਗੀ ਸ: ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੋਹਲ।

4 ਫਰਵਰੀ 1978 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅਲਬਰਟਾ ਬਰਾਂਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ। ਪ੍ਰੋ: ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨਿਝਰ, ਸ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ: ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਆਦਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

13 ਜਨਵਰੀ 1978 ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਕੈਲਗਰੀ ਵਲੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਐਜਕੂਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ

1. ਸ: ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ (ਕੋ ਆਰਡੀਨੇਟ), 2. ਮਾਸਟਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, 3. ਸ: ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, 4. ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, 5. ਸ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, 6. ਡਾਕਟਰ ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ, 7. ਸ: ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਚੇਰਾ।

'ਚਮਨ' ਜੀ ਨੇ 'ਗਿੱਲ' ਅਤੇ ਚੇਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਪੂਰਾ ਇਕ ਸਾਲ ਕੈਲਗਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (1978-79) ਵਿਚ 35 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ (ਗੁਰਬਾਣੀ) ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

13 ਜਨਵਰੀ 1979 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਅਲਬਰਟਾ ਬਰਾਂਚ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੁਣੀ ਗਈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ: — ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ — ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ: ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ — ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ: ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਵਾਲਾ — ਸਕੱਤਰ, ਸਰਦਾਰੀਨੀ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ — ਜੋਇੰਟ ਸਕੱਤਰ, ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ — ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਸ: ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ — ਸਹਾਇਕ ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਸ: ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨਿਝਰ — ਪਬ: ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਸਕੱਤਰ, ਸ: ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ — ਪਰੋਗਰਾਮ ਸਕੱਤਰ।

ਮਾਸਟਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ' ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਅਲਬਰਟਾ ਬਰਾਂਚ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਇਹ ਹਨ:

1. ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਇਕ ਲੱਖ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਖਰੀਦ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ 23 ਸਤੰਬਰ 1979 ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ ਸਾਨੋਸਕੋਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2. ਕੈਲਗਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਗਾਰਡ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿਵਾਉਣਾ।

3. ਕੈਲਗਰੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ।

4. ਘਰ ਘਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਚਾਲੂ ਕਰਨਾ ਆਦਿ।

ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਮਨ 15 ਦਸੰਬਰ 1980 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕਨਵੀਨਰ ਥਾਪੇ ਗਏ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਬਰਾਜਮਾਨ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਖੇ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਚਮਨ' ਜੀ ਬੜੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਧੜੇਬੰਦੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਚਮਨ ਜੀ ਸਮਦਰਸੀ ਘਨਈਏ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਲਿਖਤਾਂ ਲਈ ਚੌਖਾ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਚਮਨ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿੱਘੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ ਕਲਚਰਲ ਸਟੇਜੀ ਪਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚਮਨ ਜੀ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਇਸੇ ਲਈ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹਨ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਮਈ 9, 1986 ਦੇ ਪੰਨਾ 17 ਉੱਤੇ ਇਹ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਹਾਰਦਿਕ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨਗਰੀ ਨਿਵਾਸੀ ਮਾਸਟਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਨ ਕੋਟ ਵਤੂਰੀ 18 ਅਕਤੂਬਰ 1986 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਐਵਾਰਡ 1986 ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਦਸ ਉਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਚਮਨ ਜੀ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਇਸ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਚਮਨ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਰੇਹਿਲ, ਕੈਲਗਰੀ, ਅਲਬਰਟਾ— ਕੈਨੇਡਾ

ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ
ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਨਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ
'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ'

ਫੋਨ : 581-4473

ਉਹ
ਟਿਕਵੀਆਂ - ਰਾਤਾਂ 'ਚ ਜਦੋਂ
ਲੀਂਦ ਅੱਖਾਂ ਲਭਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ
'ਤੇ ਖਿਲੋਨਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨਾਲ
ਖੇਲਣ ਦਾ ਚਾਅ ਸੀ
ਉਹੀ ਰਾਤਾਂ ਹੁਣ
ਲੀਂਦ 'ਚ ਸੁਲ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪਦੀ ਹੈ

MINT AUTO BODY LTD.

- Complete Professional Auto Body Repairs and Refinishing on all makes and models
- I.C.B.C. claims handled promptly
- Complete framework ■ UNI - BODY repairs
- All work conditionally guaranteed
- Free estimates ■ Courtesy cars

ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਅਤੇ ਪਿਕ-ਅੱਪ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਅੱਛੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਉ

For further information call:

Bhupinder(Bob) Sihota

Ph. 433-1207

Mint Auto Body Ltd.

5590 Lane Street, BURNABY, B.C. V5H 2H5

Bhupinder(Bob) Sihota

ਸ਼ਰਾਬੀ
ਖਰਾਬੀ

ਜੀਣਾ ਪੈਂਦੇ ਮਰਨਾ ਪੈਂਦੇ
ਇਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਜੀਣਾ ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਪਲ ਪਲ ਇਥੇ ਮਰਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਗੇਰ ਤਾਂ ਅਖਿਰ ਗੇਰ ਨੇ ਹੁੰਦੇ
ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦੇ
ਭਿਖਿਆ ਮਿਲੇ, ਮਿਲੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ
ਕਾਸਾ ਅੱਗੇ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਕੱਲਾ ਰੁੱਖੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਧਰੇ
ਪੀਰ ਵੀ ਆਖਿਰ ਧਰਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਤਵੇਂ ਕੋਈ ਦੁਰ ਦੁਰ ਕਰਦੇ
ਫੇਰ ਵੀ ਜੀ ਜੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਦਿਲ ਦੇ ਗੇਰ ਅਵੱਲੇ ਯਾਰੇ
ਹੋਕਾ ਹੀ ਬਸ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਦੁੱਖੜੇ ਝਲ ਝਲ ਝਲੇ ਹੋ ਗਏ
ਝਲ ਵੀ ਆਖਿਰ ਝਲਣਾ ਪੈਂਦੇ।
ਭਰ ਸਾਗਰ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਹੈ
ਪਿਆਰ ਦੇ ਬਲ ਤੇ ਤਰਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਤਵੇਂ ਸੁਟੇ ਸੁਟੇ ਨਾਹ ਕੋਈ
ਫੇਰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਰ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦੇ।
ਈਸਾ ਬਣਦੇ ਤੂੰ ਸੁਰਜੀਤ?
ਇਕ ਦਿਨ ਸੁਣੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪੈਂਦਾ।

ਜੁਗੋਸਲਾਵੀਆ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਤਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੌਰ ਤੇ ਦੌਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਧੋਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬਰ ਦੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਜੀ ਭਰ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੂੰ ਮਰਿਆਂ ਲਗਭਗ ਸਫਾ ਸੌ ਸਾਲ ਗੁਜਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਕਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਧੋਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਭਰ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਰਨ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਡ ਸਾਲਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਣ। ਵਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਡ ਸਾਲਾਨਾ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਧਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਬੜੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸੀਅਤਾਂ

ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਚਾਰਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਇਕ ਪੈਗ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਆਪਣੇ ਵਸੀਅਤਨਾਮੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਹੀ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, "ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਪਰ ਇਸ ਬਰਤ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬੋਤਲ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਵੇ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਏ ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।"

ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਨਵਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਔਰਤ ਅੱਜ ਵੀ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਥੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਹੁਣ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ

ਸਕਦੀ।
ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, "ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਇਕ ਸ਼ਰਾਬ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹਰੇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
ਇਹ ਲੰਦਨ-ਨਿਵਾਸੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਉਂਜ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿਚਕਿਚਕਾਹਟ ਦੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਸਨਕਭਰੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਉਸ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਤੇ ਪੁੱਜੀ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੀ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਪੂਰੇ ਹੋਸ਼ਰਵਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ

ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਸਗੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ।

ਵਰਾਂਸ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਮਿਸਟਰ ਫਾਰਕਿਸ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਮਾਰ ਗਏ। ਇਸ ਹਜ਼ਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, "ਮੇਰੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿਚ ਦਫਨਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਲਗਭਗ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਤਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੀ ਕਬਰ ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਕਬਰ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੂੰ ਅਨੁੱਠੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪੇਸ਼ਕਸ਼: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ

ਘੁਕ ਵਸੀਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਵੀ
ਸਾਡਾ ਵਾਸਾ ਜੰਗਲ ਦਾ
ਸਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਾਹਮੇਂ ਹੁੰਦਾ
ਨਿੱਤ ਤਮਾਸ਼ਾ ਜੰਗਲ ਦਾ।

ਚੌਹੀ ਪਾਸੀ ਜੰਗਲ ਯਾਰੇ
ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਨਾ
ਜੇਹੜੇ ਪਾਸੇ ਨਸ ਕੇ ਜਾਈਏ
ਉਹ ਪਾਸਾ ਜੰਗਲ ਦਾ।
ਭਾਵੇਂ ਜੰਗਲ ਫਰ ਆਵੇ ਹਾਂ
ਸਾਨੂੰ ਜੰਗਲ ਫੱਝੇ ਨਾ
ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅੰਦਰ ਯਾਰੇ
ਮਾਝਾ ਮਾਝਾ ਜੰਗਲ ਦਾ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਫਰਨੀਚਰ ਖ਼ੀਦਣਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰੇਡ
ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਟੋਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ

ਟੋਪ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਵਾਜਿਬ ਕੀਮਤਾਂ

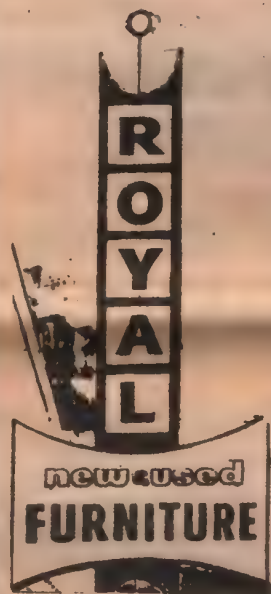
● ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ● ਡਾਇਨਿੰਗ ਰੂਮ ● ਬੈਡ ਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਸਾਥੋਂ ਖ਼ੀਦੋ

* New * Used or * Trade-ins

ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 36 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਟੋਰ

ਰੌਇਲ ਫਰਨੀਚਰ ਲਿਮ:

2607 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ. ਸੀ. (At 10th Ave. East)

ਖਾਲਸਾ ਕਰੈਡਿਟ ਯੂਨੀਅਨ

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਬੈਂਕ ਸੰਸਥਾ - ਜੋ ਕੌਮ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।
ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ

- ਇਹ ਬੈਂਕ ਸੰਸਥਾ (K.C.U.) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨੇ ਵਾਲੇ 50 ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉੱਦਮ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਭਰਵੇਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ।
- K.C.U. ਵਿਚ 25 ਭਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- K.C.U. ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇ ਸੌਂ ਫੀ ਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਸਾ ਕਰੈਡਿਟ ਯੂਨੀਅਨ ਡੀਪਾਜ਼ਿਟ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੁਆਰਾ ਬੀਮਾ-ਸ਼ੁਦਾ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਕਰੈਡਿਟ ਯੂਨੀਅਨ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਦੀ ਹੈ:-

- 1 ਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ੇ।
- 2 ਖਾਸ ਬੱਚਤ ਖਾਤਾ, ਮਿਆਦੀ ਬੱਚਤ ਖਾਤਾ ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਖਾਤਾ।
- 3 ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਤੇ ਆਰ ਆਰ ਐਸ ਪੀ (RRSP) ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਲਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
- 4 ਕਰਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੁਨੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹੈ।
- 5 ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸੇ ਉੱਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਜ ਮਿਲੇਗਾ।

KHALSA CREDIT UNION

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ
ਭਵਿੱਖਤ ਨੂੰ ਉੱਜਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Building the future of
the Sikh Community
in British Columbia

ਹੋਰ ਪੁੱਛ ਗਿਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ
7247 Main Street Van.,
British Columbia Canada V5X 3J3
(604) 324-6747

ਹੁਣ ਆ ਦਬੋਚਦੀ

ਹੈ ਸ਼ਾਮ!

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸੇਢੀ

ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚ ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਉਤਰਦੀ ਨਹੀਂ ਡਾਕੂ ਵਾਂਗ ਧੁਸ ਦਈ ਆ ਵੜਦੀ ਹੈ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਰਾਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਦਾ ਸੁਹਾਣਾ ਸਫਰ ਤੇ ਸੰਘਾਂ 'ਚ ਘੁੱਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਅੰਗਾਂ 'ਚ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਪੈਣ 'ਤੇ ਹੁਣ ਘਰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਬਿਨਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਤੇ ਰੌਬਨਦਾਨਾਂ ਦੇ ਮਹਿਬੂਬ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਹਨੇਰੇ ਕੈਦਖਾਨੇ ਬਿਸਤਰੇ ਖੁੰਡਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਦੁਬਕ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਡਾਕੂਈ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ

ਸਾਡੇ ਖੇਤ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਕਿੰਨਾ ਅਸਹਿ ਹੈ ਧੀਆਂ - ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਉਸਰੇ ਪਿੜਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਖੜੋਤੀਆਂ ਹੀ ਸੜ - ਸੁੱਕ ਜਾਣਾ ਵਿਹੜੇ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਠੱਠੇ ਮਖੌਲ, ਟਿੱਚਰਾਂ ਤੇ ਹਾਸੇ ਤੇ ਸੁਣਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਨਿਰੰਤਰ ਵੱਜਦਾ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਬੂਟਾਂ ਦੀ ਠੱਪ ਠੱਪ ਦਾ ਕੁਰਖਤ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਕੋਈ ਉਚੀ ਉਚੀ ਲੋਥਾਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਉੱਤੇ ਖੜੇ ਹਸਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ

ਅਸੀਂ ਤਰਸ ਗਏ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਤਰਦੀਆਂ ਸਨ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨੀਲੀ ਝੀਲ 'ਚ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਉਹ ਸ਼ਾਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਨ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੰਘੜੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਚਾਪਰਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਤੇ ਪਹਿੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਹਿਚਹਾਉਂਦੀਆਂ ਜਵਾਨ ਉਮਰਾਂ?

ਇਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਤੋਂ ਗੁਆਚੀ ਧੁੱਪ ਦੀ ਕਾਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਭੇਟਾ ਕਰਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ, ਪਰ ਇਹ ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਦਾਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾ ਕੇ ਤੇ ਮੂਰਖ ਸਦਵਾ ਕੇ, ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚਾਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਕੇ, ਕੀਨੇ, ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਤੁਫ਼ਰਕੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ, ਪਿਆਰ ਕਿਤੇ ਬਚਿਆ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਜਿਥੇ ਘੜ੍ਹਦੇ ਨੇ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਹ 'ਫਾਇਲਾਂ' ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਭੱਜਾ, ਛੱਡਣਾ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਤਵਾਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਨਿਭਾਈ ਹੱਸ ਭੂਮਿਕਾ ਰੋਣਕ ਹੋਈ ਵਿਹੜੇ, ਏਦਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਪਾਤਰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣ

ਬਾਬਾ ਅਮਰੇ
ਤੇਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਸਭਾਮ
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬੈਰ ਮੰਗਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦਾ
ਹਾਂ
ਜਿਥੇ ਵੀ ਕਿਤੇ
ਕੋਈ ਬੇਗੁਨਾਹ ਕਤਲ ਹੋਇਆ
ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ

ਧਰਮ ਕੰਮਿਆਣਾ

ਕਿ ਇਹ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਖਤਮ ਹੋਵੇ
ਕਿ ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ
ਤੀਆਂ 'ਚ ਨੱਚ ਕੇ
ਕੱਲਰਾਂ 'ਚ ਬਹਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਸੂਮ
ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ
ਮੇਰੇ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਵੈਣ ਨਾ ਪਾਉਣੇ ਪੈਣ
ਕਿ ਇਹ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕਤਲਗਾਹ ਨਾ ਬਣੇ
ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਤੋਤਲਾ ਹਾਸ

ਫੌਜੀ ਬੁਟਾ ਹੇਠ ਮਿੱਥਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ-

ਪਰ ਬਾਬਾ
ਤੂੰ ਕਦੀ ਕੱਲ੍ਹਾ ਬੈਠੇ ਕੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀ
ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਣਕ ਬੀਜੀ
ਸੀ
ਇਹ ਬਾਰੂਦ ਜਿੰਨਾ ਉਗ ਆਇਆ?
ਕਿ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਰੰਗ
ਜੋ ਸਾਡੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ
ਇੰਗਰ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ

Business Financial Planning

**Taking Care
of Your Family
and Business**

How can I ensure that in the future my estate will have the necessary liquidity to meet outstanding debts, taxes, etc.?

Estate Analysis

**Recruiting and
Retaining Key
Employees**

What about a basic benefits package for my employees?

Group Insurance

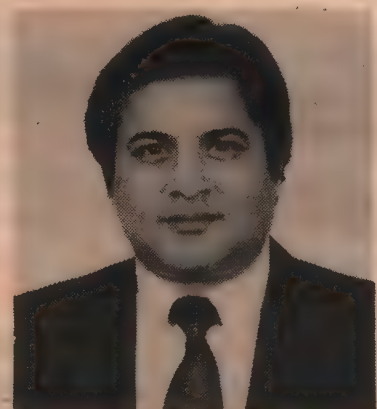
**Affordable
Retirement
Packages
for You and Your
Employees**

How can I increase my retirement benefits?

Registered
Retirement
Savings Plan

**Find Out More
About**

**The Plan(s) That Interest You
Call Your Financial Planner
and
Complete Brokerage Service:**

Sudesh Kalia

Bus: (604) 685-9335

Res: (604) 254-5837

ASSURING
BRIGHT
FINANCIAL
FUTURES

NORTH AMERICAN LIFE

#320 - 815 W. Hastings Street
VANCOUVER, B.C. V6C 2W1

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਡ. ਐਲ. ਗਰਗ

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੇਮ

ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਾਗਿਆ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਈ ਦੇ ਨੌਕੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ
ਚਮੀਨ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗਾ ਜੇ ਕੁਝ ਮਰਦੀ ਹੋ
ਜਾਂਦੇ...”

ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹ ਬਿਆਨ ਬੜੇ ਹੀ
ਮਿੱਠਾ ਮਸਾਲੇ ਲਾ ਲਾ ਫਾਇਆ ਸੀ। ਹੋਰ
ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬੱਸ ਭੋਰਾ ਕੁ
ਮਹਾਂਵਾਰਤ ਕਾਂਡ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ
ਮਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ
ਉੱਠਿਆ। ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਲੋਕ ਧਰਮ
ਖੇਤਰ ਕੁਰੁਖੇਤਰੇ... ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਦਾ ਬਿਗਲ
ਵੱਸ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਰਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਘਿਰ ਦੇ
ਬਲੈਂਡੇ ਇਕ ਨੇੜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੱਲੇ ਸਿਰ
‘ਤੇ ਸੱਥ ਵੇਚਦੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ
ਫਿਲਕਦੀ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ
ਅਟਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨ ਦਾਗਿਆ:

“ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵੀ
ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ। ਰਾਜਧਾਨੀ
‘ਚ ਵੀ ਸਾਡਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇ। ਦਰਿਆਵਾਂ
ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਵੰਡ ਚੁਰੀ ਹੈ।
ਮਾਲਟਿਆ ਤੇ ਕਪਾਹ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸਾਨੂੰ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਲਾਟ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ
ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਲੜਦੇ ਰਹਾਂਗੇ ਤਾਵੇਂ
ਸਾਡੀ ਜਾਨ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ।
ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਬੂੰਦ ਵਹਾ
ਦਿਆਂਗੇ।”

ਪਰ ਨੇੜਾ ਜੀ ਦੀ ਜਾਨ ਇੰਨੀ ਸਸਤੀ
ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ।
ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤਾੜਾ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਤਾਂ
ਸ਼ਾਇਦ...। ਲਹੂ ਵਹੇਗਾ ਚੁਰਚੁਰ ਪਰ ਨੇੜਾ
ਜੀ ਦਾ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ- ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ ਮਾਸੂਮ
ਜਨਤਾ ਦਾ-

“ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਿਆਨ ਬੜੇ ਦੇ ਰਹੇ
ਹੋ- ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੁਝਾ ਉਠਦਿਆਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ
ਤਾੜਾ ਬਿਆਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਤਾੜੀ
ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਬੇਡ, ਕੱਦੂ, ਘੀਆ, ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦੀਆਂ...?” ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਨੇੜਾ
ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਿਆ।

“ਲੋਕਤੰਤਰ ‘ਚ ਬਿਆਨ ਦਾ ਬੜਾ
ਮਹਾਤਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸੋਝਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ
ਕਥਾ ਦਾ, ਹਨੂਮਾਨ ਚਾਲੀਸੇ ਦਾ, ਵਰਤ ਦਾ,
ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਇੰਜ ਹੀ ਨੇੜਾ ਲਈ
ਬਿਆਨ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਹੈ- ਬਿਆਨ ਨੇੜਾ ਲਈ
ਸੰਕਟ ਮੋਚਨ ਹੈ, ਭਵਸਾਗਰ ‘ਚ ਬੇੜੀ ਹੈ-
ਬਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਨੇੜਾ ਕਿਸ ਕੰਮ ਦਾ?”

“ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ‘ਤੇ
ਭੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ। ਭੀੜ ਭੜਕਦੀ ਐ ਤੇ
ਕਈ ਵਾਰੀ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ...”

“ਪਰ ਨੇੜਾ ਦੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਹਤ
ਬਣਦੀ ਐ- ਬਿਮਾਰ ਨੇੜਾ ਕਦੀ ਕੰਮ ਦਾ
ਸਹਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿੰਨਾ
ਬਿਆਨ ਪਬਲਿਕ ਭੜਕਦੀ ਐ ਉੰਨੀ ਉਸ
ਵਿਚ ਚੇਤਨਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭੜਕਾਧ ਨੂੰ
ਤੁਸੀਂ ਜਾਗਰਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਤਾਂ... ਜਿੱਥੇ ਦੇ
ਭਾਂਡੇ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਤਾਂ ਜੀ ਖੜਕਣਗੇ ਹੀ ਘਰਾਂ
‘ਚ ਨੀ ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਲੜ ਤਗੜ
ਲੈਂਦੇ...”

“ਪਰ ਲੋਕ ਤਾਂ ਮਰਦੇ ਹਨ... ਜਨਤਾ
‘ਤਾਂ...?”

“ਜਨਤਾ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਬਿਠਾਏ ਕਿਹੜਾ
ਨਹੀਂ ਮਰਦੀ- ਰੋਜ਼ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਮਰਦੇ ਐ-
ਮੌਤ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸਭ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਹੈ-
ਇੰਜ ਬਿੰਦਗੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਖੇ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਵੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ
ਜਨਾਬ...”

“ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਦੰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ
ਨੇ?”

“ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜਾਦੂ ਕਹੋ
ਜੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਿਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ-
ਕੜਕੇ ਕੱਦ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ-
ਚਰਚਿਲ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ-
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਦੌਰਾਨਾ ਜਿਹਾ ਘਟੀਆ ਸ਼ਬਦ
ਨਾ ਦਿਓ- ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਕ ਇਕ
ਬੋਲ ਤੇ ਜਨਤਾ ਜਾਨ ਡਿੜਕਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ... ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਨਿਛਾਵਰ
ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਲਗਦੀ ਹੈ- ਦੰਗੇ
ਘਟੀਆ ਸ਼ਬਦ ਹਨ...”

“ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਐ, ਸਾਥੇ ਜਾਂਦੇ ਐ?” ਨੇੜਾ ਨੇ
ਇਧਰ ਉਧਰ ਝਾਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

“ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਤਾਂ ਹੱਲ ਹੁੰਦੀ
ਐ ਜਨਾਬ- ਜਿੰਨੇ ਲੋਕੀ ਮਰਨਗੇ ਵਿਚਾਰੇ ਨੇੜਾ
ਤਰਨਗੇ...” ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ

ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ‘ਚ ਪਿੰਡਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲ ਖਾ ਖਾ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ‘ਚ
ਬਣੇ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ ‘ਚ ਬਿਆਨ
ਦਾਗਿਆ:

“ਜੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ
ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ
ਐ...”

ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਉਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਐ ਜਿਵੇਂ
ਪਿੰਡ ਬੇਡੇ ਬੁਡੇ ਦੀ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁੰਦੇ ਨੇ
ਬਈ ਜੀਹਨੂੰ ਮਰਦੀ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿਓ,
ਇਧਰ ਜਾਂ ਉਧਰ ਕਰ ਦਿਓ- ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ
ਨੇੜਾ ਜੀ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ‘ਚ
ਕਿਹਾ। ਪਰ ਨੇੜਾ ਜੀ ਚਿੜੇ ਨਹੀਂ।

ਮੁਸਕਰਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ: “ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ
ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੁਣ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ
ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਐ ਬੇਗਾਨਾ
ਨਹੀਂ...”

“ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਰਦੀ
ਤਾਂ ਪੁੱਛਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ- ਪਿੰਡ ਕੋਈ ਗਾ ਮੱਥ
ਨਹੀਂ ਨੇੜਾ ਜੀ ਪਈ ਜਿਹੜੇ ਮਰਦੀ ਕਿੱਲੇ
ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਉਗੇ- ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਭੇਡ
ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ...”

ਪਰ ਨੇੜਾ ਜੀ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।
ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਆਖਦੇ
ਹਨ:

“ਭੀੜ ਤੇ ਭੇਡ ‘ਚ ਥਰੂਤਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਮੇਰੇ ਬਿਆਨ ‘ਚ-”

ਜਵਾਬੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਗੁਆਂਢੀ
ਰਾਜ ਦਾ ਬਲੈਕੀਆ ਮੰਤਰੀ ਬੱਟ ਅਖਬਾਰਾਂ
ਲਈ ਖਬਰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ:

“ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਦਲੇ ਅਸੀਂ ਦੁੱਗਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇਣ
ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਐ- ਕਹੋ ਜੀਹਨੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ
ਐ-”

ਦੇਵਾਂ ਪਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।
ਜਨਤਾ ਅਫਰੀਕਨ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਂਗ ਲਾਚਾਰ
ਜਿਹੀ ਦੌਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨੇੜਾਵਾਂ ਵੱਲ ਝਾਕ ਰਹੀ
ਹੈ। ਮੁਹਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਇਧਰ ਉਧਰ ਲੁੜਕਦੀ
ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਅਜਿਹੇ
ਬਿਆਨਾਂ ‘ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭੀੜ ਭੇਡਾਂ ਦਾ
ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਮਿਆਂ ਮਿਆਂ ਕਰਦੀ
ਹੈ। ਨੇੜਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲੀਆਂ ਪੱਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਉੱਥੇ
ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੇੜਾ ਨੇ ਵੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਹੀ
ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ... ਤੇ ਜਨਤਾ... ਜਨਤਾ ਵਿਚਾਰੀ ਨੇ
ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ
ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ

ਖਿਲਾਫ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਦੇਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ
ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੇੜਾਵਾਂ ਵੱਲ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਇਕ ਸੈਕਿੰਡ ‘ਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਦੇਸ਼ ਜਨਤਾ ਦਾ ਹੈ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਹੈ-
ਸੋਝਾ ਨੇੜਾ ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਕਰਨ ਬਈ? ਚਲਾਕ
ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ?

ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਵੋ
ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ 1946 ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ

ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ
ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

- ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ
- ਇੰਡੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਿਆਦ
ਵਧਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ‘ਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇ
ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਡਾਪਟ(ਗੇਟ ਲੈਣਾ) ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ —
ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ‘ਚੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਡਾਪਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ
ਮੁਲਕ ‘ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਅਰਫਨ ਜਾਂ ਯਤੀਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ — ਭਰਾ,
ਭੈਣ, ਭਤੀਜਾ, ਭਤੀਜੀ, ਭਾਣਜਾ, ਭਾਣਜੀ, ਪੋਤੀ, ਪੋਤਾ, ਦੋਹਤੀ, ਦੋਹਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਤੇ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਜੇ ਕਿਸੀ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੇ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੈਨੇਡਾ
ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਿਆਦ ਲੰਘ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ
ਕਿਵੇਂ ਫੜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਚਿਠੀ ਤਰੀ ਹੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ
ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੰਮ ਦੀ ਅਪੀਲ
ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੱਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ, ਦੋ ਸਾਲ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਤੋਂ
ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ। ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
ਕੋਲੋਂ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
(ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ)

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮਿਲੋ

ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ

OFF.(604)733-1644

Res. 228- 0452

Malkit Singh Parhar
#201-1275 W. 6th Avenue,
Vancouver, B.C. V6H1A6

ਨਵੇਂ ਰਵਿਵਿਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਲਾਹ ਲਵੋ

ਨੋਟ — ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਬਰਾਂਚ ਆਰੀਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਫੋਤੀ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ।

- ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ।
- ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਸਾਥੋਂ ਲਵੋ।
- ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਹਦਾਰੀ (Declaration) ਬਣਾ
ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਲੈਣ ਦਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ
‘ਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਡਾਇਵਰਸ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ
ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ ਹੀ ਡਾਇਵਰਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇੰਡੀਆ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਰੱਖ
ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਵਾ ਕੇ ਫੇਰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ
ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ ਹੋਏ ਉਹੋ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਵੇਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ
ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਡਾਊਨ ਪੇਮਿਟ ਦੇਣ ਲਈ ਬੈਂਕੋਂ ਹੋਣ
ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਉਪਰ ਫਸਟ, ਸੈਕਿੰਡ, ਥਰਡ ਮੋਰਗੇਜ ਬੈਂਕੋਂ ਤੋਂ
ਬੈਂਕੋਂ ਵਿਆਜ ਤੇ ਲੋਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਜਾਂ ਬਿਜ਼ਨਿਸ
ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੋਂ ਜਾਂ ਕਿੱਦਾਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੁਹਾਡੇ
ਇੰਡੀਆ ਵਿਚਲੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਫਿਲਮ-ਲੋਕ

ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਫਾਰਮੂਲਾ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਫਿਲਮਕਾਰ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਦਰਸ਼ਕ ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਅਪ੍ਰਹਚ, ਅਧੂਰੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੋੜੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਦੂਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਮੁਢ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਾਪਤ' ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਸਾਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ-ਸਕਰੀਨ ਉੱਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਧਰਵਾਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਫਿਲਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਆਮ ਦਰਸ਼ਕ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ 'ਖਿਆਲ' ਮੁਤਾਬਕ ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ ਤੇ ਸ਼ਿਟਾਮ ਬੇਨੋਗਲ ਹੋਰੀ ਬੋਲ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਦਰਸ਼ਕ ਦੇ 'ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ' ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਿੱਟ ਜਾਂ ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਨਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਜਾਂ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਜਬ ਪਿਆਰ ਕਿਸੀ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ', 'ਤੀਸਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ', 'ਕਾਰਵਾ', 'ਹਮ ਕਿਸੀ ਸੇ ਕਮ ਨਹੀਂ', 'ਜ਼ਮਾਨੇ ਕੇ ਦਿਖਾਨਾ ਹੈ', ਅਤੇ 'ਯਾਦੋਂ ਕੀ ਬਾਰਾਤ' ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਟਿਕਟ-ਖਿੜਕੀ ਉਪਰ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਦਿਖਾਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ 'ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਫਾਰਮੂਲਾ' ਕਾਇਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਚਲੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਮੁਨੀਮ ਜੀ' ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਤੁਮਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ' ਨਾਲ ਉਹ ਬਤੌਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਉਭਰਿਆ। 'ਫਿਰ ਵੱਗੀ ਦਿਲ ਲਾਇਆ ਹੂੰ' ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵੀ ਦਿਤਾ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਖੁਦ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਫਿਲਮਸਤਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਐਸ. ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ 'ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ' ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ। ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਕਾਮਿਨੀ ਕੌਸ਼ਲ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਦਿਨੀਂ ਜੋੜੀ ਹਿੱਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਨਾਸਿਰ ਨੇ 'ਸ਼ਬਨਮ' ਦੇ ਡਾਇਆਲਾਗ ਲਿਖੇ ਜੋ ਬੜੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹੋਏ। ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਧਾਂਕ 'ਸ਼ਬਿਸਤਾਨ' ਫਿਲਮ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ।

'ਅਨਾਰਕਲੀ' ਵਰਗੀ ਜੁਬਲੀ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਪਟਕਥਾ ਕਾਰਨ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਮਹਾਨ ਫਿਲਮਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਸ਼ਮੀ ਕਪੂਰ ਤੇ ਆਸ਼ਾ ਪਾਰਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਲਕੀ-ਫੁਲਕੀ ਕਾਮੇਡੀ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਘੁੰਮਾਉਣਾ-ਫਿਰਾਉਣਾ, ਚੁਸ਼ਮਿਆਂ, ਝਰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਅਨਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਗਾਣੇ ਗਾਉਣਾ, ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਅਮੀਰ ਹੋਣਾ ਤੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਗਰੀਬ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੁੰਡੇ

ਗਿਆ ਪਾ 38 93

ਫਿਲਮ ਐਕਟਰ ਸ਼ਮੀ ਇਨਾਮਦਾਰ ਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਬੇਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੀ. ਵੀ. ਸੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਨੇ ਚਹੇਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣਾਇਆ।

BHANDAL DRYWALL LTD.

3397 Kingsway, Vancouver, B.C.

Ph. 430-5011

Vice President

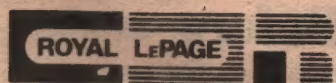
Karnail S. Bhandal

President

Jarnail S. Bhandal M.A.

MALKIT PARMAR

REAL ESTATE SERVICES

ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਜਾਂ ਵੇਚਣਾ ਆਸਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਲਕੀਤ ਪਰਮਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ:

Bus: (604) 590-1321 Res: 589-2650

8699 - 120th St., North Delta, B.C.

ਪੰਨਾ 37 29 ਐ. 29

ਦਾ ਗਰੀਬ ਹੋਣਾ ਤੇ ਕੁਝੀ ਦਾ ਅਮੀਰ ਹੋਣਾ ਇਹ ਸਭ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੋ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ-ਪੁਲਟਾ ਕੇ ਉਹ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾ ਚੁਕਾ ਹੈ।

‘ਮੰਜ਼ਿਲ ਮੰਜ਼ਿਲ’ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਡਿੱਪਲ ਕਪਾਡੀਆ ਨੂੰ ਹੀਰੋਇਨ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਹੀਰੋ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਕੋਈ ਹਿਟ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਾਸਿਰ ਇਕ ਆਪਣੀ ਤੇ ਦੋ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਝਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ‘ਮੰਜ਼ਿਲ ਮੰਜ਼ਿਲ’ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਸਨ ਪਰ ਨਾਸਿਰ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ‘ਨਕਲੀ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟ’ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮਝਦਾ ਹੈ।

ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਹਰੇਕ ਫਿਲਮ ਦੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਗੀਤ ਅਕਸਰ ਹਿਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚਿਰਜੀਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ‘ਯਾਦੋਂ ਕੀ ਬਾਰਾਤ ਆਈ ...’, ‘ਚੁਨਰੀ ਸੰਭਾਲ ਗੋਰੀ ...’, ‘ਚੜਤੀ ਜਵਾਨੀ ਤੇਰੀ ਚਾਲ ਮਸਤਾਨੀ...

ਬੀਏਟਰ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ — ਸ਼ਫੀ

ਸ਼ਫੀ ਇਨਾਮਦਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਬੀਏਟਰ ਨਾਲ ਵੀ ਸਦਾ ਜੁੜਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਸ਼ਫੀ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਮਾ ਅਰਸਾ ਬੀਏਟਰ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਣ-ਸਿਖਾਉਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਬੀਏਟਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮੀ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟੀ. ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ ਬਣਾਉਣੇ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਸ਼ਫੀ ਇਨਾਮਦਾਰ ‘ਯਹ ਜੋ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ’ ਰਾਹੀਂ ਲੱਖਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਿਨੇਮਾ-ਸਕਰੀਨ ਉਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ‘ਅਰਧ-ਸਤਯ’, ‘ਆਜ ਕੀ ਆਵਾਜ਼’, ‘ਸਾਗਰ’, ‘ਜਾਨ ਕੀ ਬਾਜ਼ੀ’ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਤੇ ‘ਅਵਾਮ’, ‘ਅੰਜਾਮ’ ਉਹਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਬਨਾਮ ‘ਜ਼ਾਮਿਨ’

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਆਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧੀਨ ‘ਜ਼ਾਮਿਨ’ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਇਹੋ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਦੇ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਏਨਾ ਕੁ ਫਰਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਦੇ ਪਤੀ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੀਵੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਦੇ ਦੋ ਪਤੀ ਹਨ।

‘ਜ਼ਾਮਿਨ’ ਵਿਚ ਹੀਰੋਇਨ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਦਾ ਹੀਰੋ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਤੇ ਫੇਰ ਤਲਾਕ ਹੁੰਦਾ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਤੀ ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਮਾ ਦੇ ਇਕ ਬੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੂਜਾ ਪਤੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਹਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਹੋਸਟਲ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਨੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ ਧਰਮਿੰਦਰ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ। ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਪ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਿਲ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਨਹੀਂ ਵੀ। ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਇਸ ਰੋਲ ਨੂੰ ਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਰਚੀਮਿਚੀ ਏਸ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਕਰੀਨ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੀ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਬਦਲਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਲਾਵਾਂਗਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਮੂੰਹ ‘ਬੋਕੋ’ - ਚਕ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹਨ
ਲੋਹੇ ਦੇ ਟੋਪਾਂ ਬੱਲੇ ਲੁਕੀਆਂ

ਜਨੂੰਨੀ ਅੱਖਾਂ
ਭੁੱਖੀਆਂ ਸੰਗੀਨਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਸਾਥ
ਕਿੱਥੇ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਗਏ ਹਨ

ਨੀ ਮਾਏ.....
ਇਹ ਕੈਸੀਆਂ ਰਾਤਾਂ
ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ
ਰੋਜ਼ ਦੰਦਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਦਤ ਹੈ
ਮੇਰੀਏ ਮਾਏ.....
ਲੋਰੀ ਸੁਣਨ ਦੀ.....

ਫਿਲਮ ‘ਆਧਾ ਰਾਮ ਆਧਾ ਰਾਵਣ’ ਵਿਚ ਡੇਨੀ ਤੇ ਓਮ ਪੁਰੀ ਦੀ ਟੱਕਰ।

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਕੌਣ ਸਹੇੜੇ?

ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ - ਰਾਮ ਦਿਆਲ

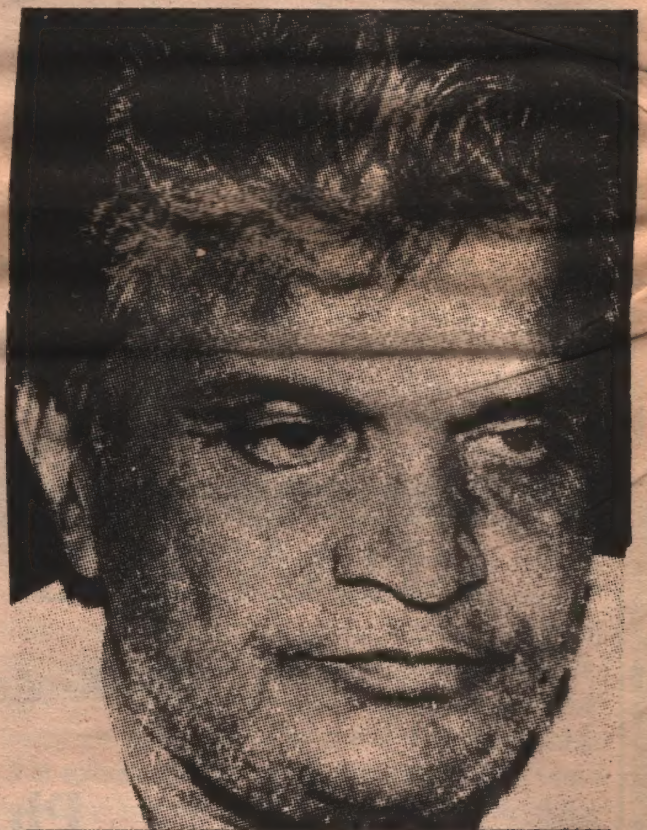
‘ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਵੀ ਬੜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਰਿਜ਼ਨਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਖਤਰਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।’ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੇਬਸੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣਾ ਖਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਘਟੋਘਟ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਬਿਜ਼ਨਸ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਕਰਕੀਓ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

25 ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਤਰਜਮਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੀਵਾਨ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਬਣੀ ‘ਬਰਸਾਤ ਕੀ ਏਕ ਰਾਤ’ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਦੋਰਾਹਾ, ਪ੍ਰਭਾਤ, ਬਾਜੀਗਰ, ਹਸੀਨੋ ਕਾ ਦੇਵਤਾ, ਬਾਗੀ ਅਤੇ ਕਰਮਯੁਧ ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਉਹਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ
ਤੇਨੂੰ ਮੀਨੇ ਰਸੀਲੇ ਬੋਲ ਭੁਲ ਜਾਣ
‘ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ’ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰ

ਖਿੰਡ-ਪੁੰਡ ਜਾਏ
‘ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਏ
ਮੇਰੀਏ ਮਾਏ.....

Main Street Clothing Manufacturer

SAVE ON CLOTHING

You've Never Seen Prices in B.C. Like This Before

TWO LOCATIONS

3293 Main St. (at 17th Ave.)
Vancouver, B.C. V5V 3M6
Ph. 872-3121

9377 - 120th St.
Scott Rd. & 93rd Ave.)
DELTA, B.C. V4C 6R9

This coupon is worth:

\$ **2.00** OFF

on the purchase of any dress over \$10.00

GLOBAL AUTO SALES GRAND

OPENING

DR #8220

6138 Kingsway (Near Imperial), BURNABY, B.C.

Phone 432-7333

1 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 1986

10 ਵਜੇ ਕਾਰਾਂ, ਪਿਕਅੱਪ, ਵੈਨਾਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਗਿੱਲ ਆਟੋ ਸੇਲਜ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੋ!

(10 ਵਜੇ ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਰੀਫਰੈਸ਼ਮੈਂਟਸ ਦਾ ਵੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੈ)

ਉਦਘਾਟਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉਤੇ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ

ਵੀ ਲੱਗੇਗੀ

ਫਾਈਨੈਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (O.A.C.)
ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ, ਪਿਕਅੱਪ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਕੁ ਪੈਸੇ ਵੱਧ ਦੇ ਕੇ ਵਾਰੰਟੀ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ
ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਵੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ!

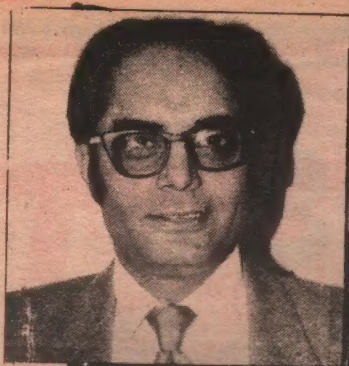
ਗਿੱਲ ਆਟੋ ਸੇਲਜ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੋ

ਫੋਨ ਕਰੋ — ਪ੍ਰਲਾਦ ਗਿੱਲ — ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

432-7333

ਸਰੀ ਵਿਚ ਤਹਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਟੋਰ
ਗਿੱਲ-ਫੋਰਡ-ਫਰਨੀਚਰ

ਲਓ ਜੀ

ਦੀਵਾਲੀ ਆ ਗਈ

ਅਤੇ

ਗਿੱਲਫੋਰਡ ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ

ਮਸ਼ਾਲ-ਤੋੜ ਸੇਲ

- ਭੈਣੋ ਅਤੇ ਭਰਾਵੋ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰ ਲਓ ਕਿ ਗਿੱਲਫੋਰਡ ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ ਮਸ਼ਾਲ-ਤੋੜ ਸੇਲ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਭ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ਾਲ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ

- ਕਿ ਗਿੱਲਫੋਰਡ ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ 9 ਪੀਸ ਡਾਇਨਿੰਗ ਸੈੱਟ ਇਕ 1400 ਦਾ ਇਕ 1600 ਦਾ ਇਕ 2000 ਦਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਡਾਇਨਿੰਗ ਸੈੱਟਾਂ ਉਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੀ ਉਹ ਮਸ਼ਾਲ ਤੋੜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ

ਧਿਆਨ ਦਿਓ

- ਕਿ ਤਿੰਨ ਪੀਸ ਸੋਫਾ ਸੈੱਟ ਕੋਈ 1000 ਦਾ ਕੋਈ 1200 ਦਾ ਕੋਈ 1400 ਦਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਪਏ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੋਫਾ ਸੈੱਟ ਮਸ਼ਾਲ-ਤੋੜ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਾਲ-ਤੋੜ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

ਜੀ ਹਾਂ

- ਗਿੱਲਫੋਰਡ ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ ਸੌਲਿਡ ਪਾਈਨ ਦੀਆਂ ਬੈੱਡ-ਰੂਮ ਸੁਈਟਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਲੈਕਸ਼ਨ — ਸੀਲੀ ਦੇ ਮੈਟਰਸਾਂ ਉਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਲੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ਾਲ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤੋੜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆ ਜਾਓ !

Something New!
Ask About Our
GILLFORD
FURNITUREMART
CREDIT CARD
SERVICE
APPLY TODAY.

GILLFORD FURNITUREMART

"Better Quality Furnishing at Discount Prices"

13442 - 108th Avenue, Surrey

Financing
Available O.A.C.

HOURS: Mon.-Fri. 10-9. Sat.
Sun. & Holidays 10-6.

588-4461